

EINDRAPPORTAGE MODUS
OPERANDI-ONDERZOEK
WONINGINBRAKEN DEEL A:
ONDERZOEKSRESULTATEN

Bureau Criminaliteitspreventie
in opdracht van Landelijk
Bureau Voorkoming Misdrijven
Harm Jan Korthals Altes
met medewerking van
Anneke van Hoek, Michel Horde,
Rosa Molenaar en
Paul van Soomeren

maart 1989

INHOUDSOPGAVE

Pagina:

	INLEIDING	1
1	KWANTITATIEF ONDERZOEK	3
1.1	Opzet onderzoek en theoretisch model	3
1.2	Algemene resultaten statistische analyse	14
1.3	Toetsing van 10 hypothesen	48
1.4	Gebruik onderzoeksresultaten in de praktijk	61
2	KWALITATIEF ONDERZOEK	69
2.1	Opzet onderzoek en theoretisch model	70
2.2	Algemene resultaten	73
2.3	Typologie van daders	104
2.4	Vergelijking met buitenlandse literatuur	111
3	SYNTHESE EN CONCLUSIES	115
3.1	Vergelijking kwalitatieve-kwantitatieve resultaten	115
3.2	Verfijning theoretisch model	117
3.3	Blik vanuit de theorie op de praktijk	120
3.4	Besluit en samenvatting	123

Literatuurlijst

Bijlage 1: omschrijving mogelijke hypothesen
2: heling-vragen daderinterviews

INLEIDING

Medio 1987 gaf het Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven opdracht tot een onderzoek naar de modus operandi (werkwijze) bij woninginbraken. Uitvoerders waren Bureau Criminaliteitspreventie, functionarissen van Regionale Bureaus Voorkoming Misdrijven en van enkele lokale politiekorpsen.

Het doel van het onderzoek was tweeledig:

- meer te weten komen over het delict woninginbraak mede ter onderbouwing van preventiebeleid;
- samenstellen van een handleiding waarmee politiefunctiearissen dit type onderzoek in de toekomst zelf kunnen uitvoeren.

Deze tweedeling zet zich door in de presentatie van het eindrapport:

- deel A bevat de onderzoeksresultaten en enige suggesties om er in de praktijk mee te werken;
- deel B bevat de handleidingen voor het zelf uitvoeren van modus operandi-onderzoek.

Beide delen zijn opgenomen in **afzonderlijke** bundels.

In het voorliggende deel A treft u opnieuw een tweedeling aan:

- presentatie onderzoeksresultaten kwantitatief onderzoek (statistische analyse van politiegegevens);
- presentatie onderzoeksresultaten kwalitatief deel (interviews met aangehouden verdachten van woninginbraak).

Het verband tussen deze twee onderzoeksdelen is, dat de resultaten van de statistische analyse getoetst worden aan de uitspraken van daders. Achtergrond hiervan is dat de politiegegevens wel een reconstructie van de werkwijze van daders kan opleveren, maar dat men voor meer zekerheid ook bij de bron c.q. de daders zelf te rade moet gaan.

In die zin vormen de interviews die de verdachten meestal gratis hebben weggegeven - om met rechercheur De Cock te spreken - "een gedenkwaardig offer op het altaar der deugdzzaamheid".

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 begint met de opzet van het kwantitatieve onderzoeksdeel en het theoretische model dat hiervoor als onderlegger dient.

Vervolgens worden de primaire onderzoeksresultaten (rechte tellingen uitgesplitst naar plaats) gepresenteerd, gevolgd door een analyse waarbij 10 hypothesen met behulp van kruistabellen worden getoetst aan het statistische materiaal.

Hoofdstuk 1 wordt besloten met enige suggesties om de gevonden resultaten in de preventiepraktijk toe te passen.

Ook hoofdstuk 2 begint met informatie over de opzet en de onderliggende theorie, echter veel beknopter omdat in veel gevallen verwezen kan worden naar het eerste hoofdstuk. De algemene resultaten worden gepresenteerd, waarna een aanzet wordt gegeven voor een typologie van daders (groepering op basis van gemeenschappelijke kenmerken).

Vervolgens wordt een beknopte vergelijking gemaakt met buitenlandse onderzoeksresultaten.

In hoofdstuk 3 wordt de kern van de onderzoeksresultaten weergegeven. Kwantitatieve en kwalitatieve resultaten worden daarbij geïntegreerd. Dit leidt tot verfijning van het theoretische model en de praktijkaanbevelingen.

MET DANK AAN

Bij de uitvoering van het onderzoek is een groot aantal mensen betrokken geweest. Enkelen willen wij er hier persoonlijk bedanken:

- Carla Maas en Adri Voermans van het LBVM voor de zorgvuldige begeleiding vanuit de opdrachtgever;
- Ton Moll van het RBVM Noord-Holland West voor de ondersteuning op computergebied;
- Jan Foppes, Paul de Groot en Saskia Rasch van het RBVM Noord-Holland Noord voor hun volhardende werkzaamheden bij de gegevensverzameling;
- Wytze Peper voor zijn inbreng vanuit het korps Zaanstad;
- Hans Plat, Ton Moll en W. Muller voor de bijdrage van het korps Zoetermeer/regiobureau Haaglanden;
- Fred Stolwijk, Cees Jongh en Paul van Duivenboden voor de medewerking vanuit het Rijkspolitiedistrict Den Haag/regiobureau Zuid Holland Midden;
- Gerrit van de Lustgraaf, Jan Postma en Ali Stevens voor de gegevensverzameling in het korps Hilversum;
- Fred Heugen en Nico Reurink van het regiobureau Limburg Noord en Midden/Rijkspolitiedistrict Limburg;
- de vele andere betrokkenen die aan de totstandkoming van dit onderzoek een bijdrage leverden.

1 KWANTITATIEF ONDERZOEK

Inleiding

Dit eerste en grootste hoofdstuk behandelt de resultaten van het kwantitatieve (cijfermatige) onderzoeksdeel. Aan de presentatie van de onderzoeksresultaten (paragraaf 1.2 en 1.3) gaat een beknopt theoretisch model vooraf, vergezeld van een toelichting op de gevolgde werkwijze bij de gegevensverzameling (paragraaf 1.1). Het hoofdstuk wordt afgesloten door enkele suggesties voor het gebruik van onderzoeksresultaten in de praktijk.

1.1 Opzet onderzoek en theoretisch model

Opzet kwantitatief onderzoeksdeel

In het kwantitatieve onderzoeksdeel zijn gegevens van woninginbraken verzameld uit aangiften en rapporten van de technische recherche. Deze gegevens zijn statistisch geanalyseerd. Het doel hiervan is tweeledig:

- meer te weten komen over de werkwijze bij woninginbraken, mede ter ondersteuning van preventiebeleid;
- ervaring opdoen met dit type onderzoek, waarmee een handleiding kan worden opgesteld ten dienste van politiemensen die dergelijk onderzoek in de toekomst zelf (in hun eigen gemeente of regio) willen uitvoeren.

Voor het eerste doel zou het ontwikkelen van een landelijk representatief gegevensbestand ideaal zijn. Daarbij dringen zich echter direct forse beperkingen op naar plaats, tijd en absolute aantallen.

Het gaat in Nederland om ruim 100.000 woninginbraken in de periode van één jaar in 714 verschillende gemeenten*.

Ondanks de tamelijk grootse opzet van het onderzoek werd al snel duidelijk dat een landelijk representatief beeld wel het streven moest blijven, maar niet volledig haalbaar was. Het landelijk representatieve beeld wordt bij benadering bereikt door 10 verschillende gemeenten als onderzoeksgemeente aan te wijzen, gespreid naar regio en urbanisatiegraad (= mate van stedelijkheid). Van deze gemeenten zijn in principe alle inbraken in woningen en bijbehorende ruimten gepleegd in een geheel jaar in het onderzoek betrokken.

Door een jaar rond te nemen als onderzoekperiode kunnen seizoensinvloeden worden onderzocht. Door alle inbraken te onderzoeken - dus niet een steekproef hieruit - omzeilt men het doorgaans lastig te vloeren vraagstuk, of de steekproefresultaten wel geldig zijn voor de gehele verzameling inbraken in de onderzochte periode.

*= Zie onder andere de afzonderlijke notitie "Vlucht 714" die in het kader van dit onderzoek reeds eerder verscheen.

Onderstaand een overzicht van de onderzochte gemeenten. Dit overzicht geeft tevens aan om welke onderzoeksjaren het gaat, welke bronnen gebruikt zijn, wie de uitvoerders zijn en in welke vorm de resultaten gepubliceerd zijn. Uit deze laatste kolom blijkt dat van de meeste gemeenten aparte case-studies verschenen zijn*.

Tabel 1: Overzicht onderzoekslokaties

Plaats	Jaar	Bronnen	Uitvoerders	Produkt
Boskoop	1987	tr	BCP	case-study, gecombineerd met Hazerswoude
Haarlem	1986	pvb/tr	RBVM/BCP	1 case-study aangiften 2 case-study technische rapporten
Hazerswoude	1987	tr	BCP	zie Boskoop
Hilversum	1987	pvb/tr	GP/RBVM/BCP	case-study (uitgebreid)
Leiderdorp	1987	tr	BCP	notitie
Oegstgeest	1987	pvb/tr	BCP	1 case-study aangiften 2 case-study technische rapporten
Schagen	1985 t/m juni 1988	pvb/tr	RP/RBVM	-
Weert	1986+1987	pvb/tr	GP/RBVM/BCP	case-study
Zaanstad	1986	pvb/tr	GP/RBVM/BCP	case-study
Zoetermeer	1986	pvb/tr	GP/RBVM/BCP	case-study

Van de 10 afzonderlijke gegevensbestanden zijn er 6 gekozen om te integreren tot een "mammoetbestand". De selectie vond plaats op grond van de volledigheid en de gevolgde codering bij de invoer. Onvolledige bestanden en bestanden met een erg diverse codering vielen af.

De statistische resultaten van dit mammoetbestand worden gepresenteerd in de paragrafen 1.2 en 1.3, echter niet zonder dat er een theoretische onderlegger aan vooraf gaat.

*= De case-studies zijn in principe alle verkrijgbaar bij de opdrachtgever (het Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven).

Theoretisch model modus operandi-onderzoek

Cornish & Clarke (1985) schetsen in een overzichtsartikel over onderzoek naar (woning-) inbraken vier mogelijke invalshoeken voor dit type onderzoek:

- sociologisch (welke maatschappelijke en culturele oorzaken zijn er voor crimineel gedrag);
- criminologisch (welke persoonlijke en omgevingsfactoren zorgen er voor dat iemand aan het inbreken begint en er later mee stopt dan wel doorgaat);
- economisch (hoe weegt iemand de kosten en baten van het inbreken af tegen bijvoorbeeld het werken in loondienst);
- psychologisch (hoe kiest iemand die wil gaan inbreken een object uit en hoe kiest hij vervolgens zijn werkwijze).

Dit onderzoek gaat uit van de en laatste invalshoek. Daarbij volgen we Cornish en Clarke, die voor hun keuze onder andere als argument naar voren brengen, dat deze invalshoek "de identificatie van mogelijk vruchtbare beleidsinitiatieven vergemakkelijkt".

Eénvoudiger gezegd: wanneer je weet hoe een inbreker denkt en kiest, kun je daar op inspelen met je preventie-advies. Bij de invalshoek die gericht is op de keuzes die inbrekers maken zijn, zo vervolgen de auteurs, twee aannames noodzakelijk:

- inbrekers denken en kiezen in principe op dezelfde wijze als niet-inbrekers;
- ook als een keuze niet optimaal is (dus de inbreker met een andere keuze beter uit was geweest) is die keuze toch bruikbaar als uitgangspunt, want die sub-optimale keuzes kunnen juist karakteristiek zijn voor (een bepaalde groep) daders.

Uit onder andere het omvangrijke onderzoek dat Bennett & Wright (1984) uitgevoerd hebben onder daders van woninginbraken, nemen we een derde aanname over:

- de inbreker hanteert bij de keuze van object en werkwijze drie criteria, namelijk:
 - . toegankelijkheid;
 - . buit;
 - . pakkans.

Het gaat bij de genoemde criteria niet zozeer om de feitelijke, maar om de door de inbreker **verwachte** toegankelijkheid, buit en pakkans.

Tot zover de aannames, die we voor het ontwikkelen van het theoretisch model tot uitgangspunt hebben verheven.

De drie keuzecriteria die we hebben onderscheiden, zijn niet direct bruikbaar voor kwantitatief onderzoek omdat ze niet objectief meetbaar zijn.

Om met die criteria verder te komen brengen we ze in verband met een achttal variabelen die wel objectief meetbaar zijn:

- seizoen/dag;
- tijdstip;
- buurt/straat;
- woningtype/blok;
- bewoners
- benaderde zijde;
- binnengedrongen toegang;
- werkwijze/gereedschap.

Deze acht variabelen kunnen meetbaar gemaakt worden door ze met de 3 keuzecriteria te verbinden en er de vragen aan te koppelen die de inbreker zichzelf waarschijnlijk stelt. Voorbeeld:

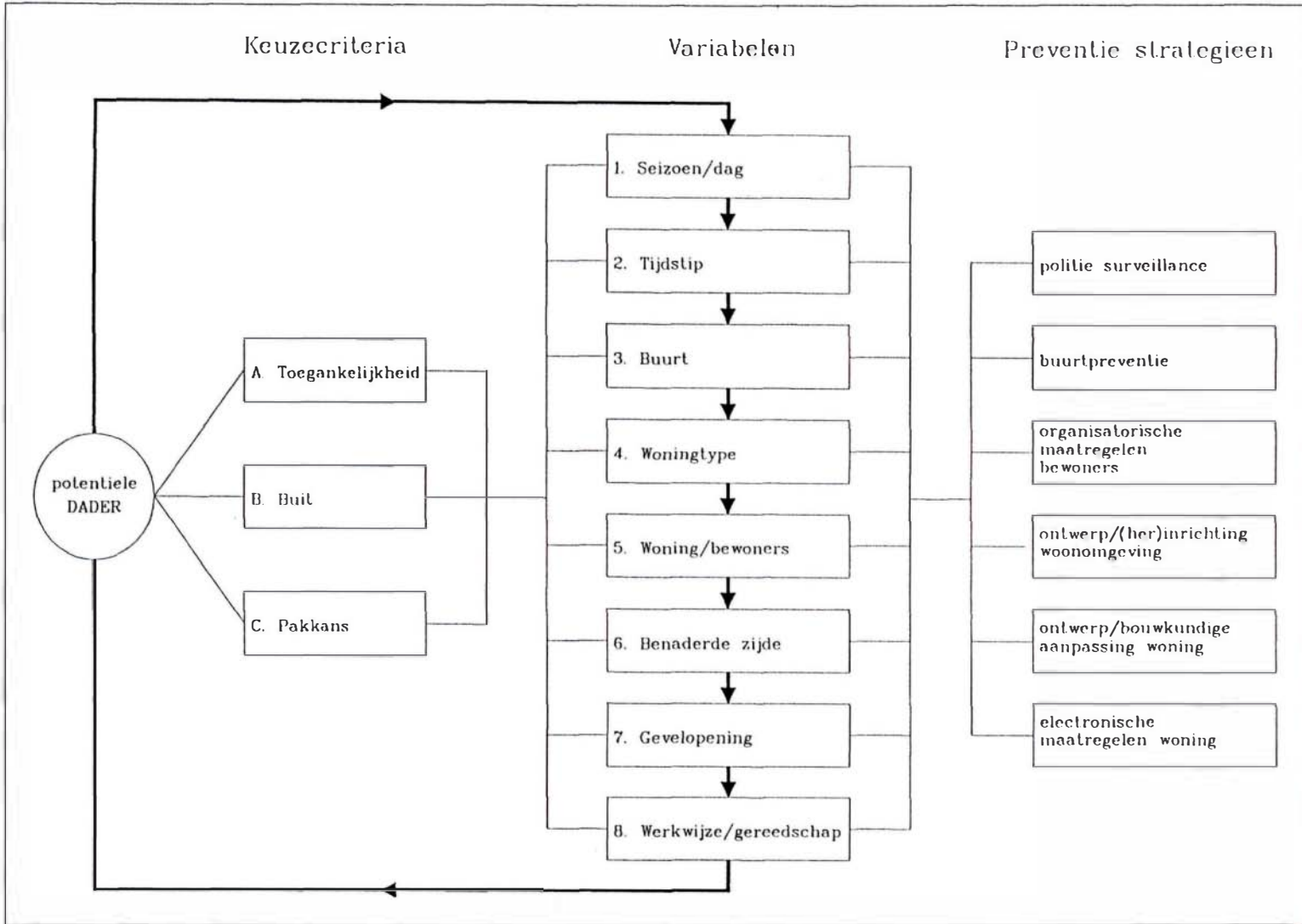
bewoners <----> pakkans:

- zijn de bewoners thuis?
- is er een hond aanwezig?

De acht variabelen zijn hierboven in de volgorde geplaatst waarvan wij aannemen, dat de keuzen achtereenvolgens doorlopen worden: seizoen --> dag --> tijd --> buurt --> straat --> en zo verder inzoomend tot op het niveau van de toegang tot de woning. Aan elke variabele kunnen bovendien preventie-adviezen worden gekoppeld.

Om de gebruikte begrippen en hun onderlinge verbanden inzichtelijk te maken, zijn hieronder de keuzecriteria, de variabelen en de soorten preventie-adviezen in schema gebracht.

▪

Afbeelding 1: Theoretisch model kwantitatief onderzoeksdeel

Toelichting schema

Men kan het schema voorstellen als een watercirculatiesysteem. Het hoofdstation wordt gevormd door de (potentiële) daders van woninginbraken.

Vanuit dit hoofdstation doorloopt het **primaire** circuit de eindstations c.q. de acht meetbare variabelen.

Wanneer de dader deze acht eindstations alle heeft doorlopen is de inbraak geslaagd en gaat de stroom terug naar het hoofdstation waarna de cyclus eventueel opnieuw kan beginnen c.q. de dader een volgende inbraak uitvoert.

Dit laatste wil men natuurlijk zoveel mogelijk voorkomen.

In de beeldspraak van het pompstation doordenkend kan men zeggen: bij de eindstations wordt waar mogelijk dikke vloeistof (zogenaamde preventiestroop) in het circuit bijgemengd, waardoor de cyclus wordt vertraagd en een potentiële dader minder snel tot het plegen van een volgende inbraak zal overgaan.

Secundair circuit

Vanuit het primaire circuit (de dikke buizen) loopt een groot aantal (dunnere) buizen, die een kortsluiting vormen tussen de meetbare variabelen en de dader via de tussenstations c.q. de drie keuzecriteria. De korsluitingen vormen tesamen het **secundaire** circuit van het circulatiesysteem. Zij stellen de afwegingen voor op grond waarvan de dader zijn keuzes bepaalt. We veronderstellen dat de dader bij elke keuzetrede afwegingen maakt via de keuzecriteria toegankelijkheid, buit en pakkans. Die afweging moet steeds positief beantwoord zijn, voordat de dader af kan dalen naar de volgende keuzetrede.

Valt de afweging negatief uit, dan gaat de dader elders proberen of haakt af.

In het schema zijn alle verbindingen even dik c.q. even belangrijk voorgesteld. In werkelijkheid zal de ene relatie belangrijker zijn dan de andere, of zullen er verschillen in belangrijkheid bestaan per dadergroep. Het onderzoek zal voor het bepalen van die verschillen aanwijzingen moeten opleveren.

Omschrijving en operationalisatie van relaties

Onderstaand worden de veronderstelde relaties tussen de keuzecriteria en de variabelen omschreven. De omschrijvingen vormen in feite de hypothesen (= veronderstellingen) waarop het onderzoek gebaseerd is en waarop wordt teruggegrepen bij de presentatie van de resultaten.

Naast de omschrijvingen van de relaties worden ook operationalisaties gegeven, dat wil zeggen er wordt aangegeven hoe je de relaties meetbaar kunt maken. Het gaat daarbij om voorbeelden. In sommige gevallen zijn er meer (en misschien betere) manieren te geven om een relatie meetbaar te maken.

Overzicht veronderstelde relaties

nummer	Relatie	Omschrijving	Nadere operationalisatie (voorbeelden)
A-1	Toegankelijkheid-seizoen/dag.	Openstaan/niet (goed) afgesloten zijn van deuren/ramen in bepaald seizoen (bijvoorbeeld zomer)/ op bepaalde dagen	Kans op openstaan/niet (goed) afgesloten zijn van deuren/ramen in het betreffende seizoen/op betreffende dag reëel ja/nee.
A-2	Toegankelijkheid-tijdstip.	Zie A-1, maar toegespitst op bepaald tijdstip	Zie A-1, maar toegespitst op betreffende tijdstip.
A-3	Toegankelijkheid-buurt	<ul style="list-style-type: none"> - Nabijheid buurt voor ouders. - Bereikbaarheid buurt voor ouders. - Bekendheid buurt bij ouders. 	<ul style="list-style-type: none"> - Afstand (middelpunt) buurt in km tot (middelpunt) buurt waar concentratie van ouders woont. - Ontsluiting buurt direct vanaf doorgaande weg. - Weg naar trekpleister (bijvoorbeeld het uitgaanscentrum) loopt dwars door buurt.
A-4	Toegankelijkheid-woningtype.	<ul style="list-style-type: none"> - Aantal benaderbare zijden. - Aantal vluchtwegen. - Hoogteverschil vanaf straatniveau. - Nabijheid anonieme parkeerplaats voor auto/fiets. 	<ul style="list-style-type: none"> - Minimaal alleen voorzijde, maximaal 4 zijden (vrijstaande woning), bij 2 en meer benaderbare zijden beschouwen we toegankelijkheid als "groot". - Aantal extra mogelijkheden voor ouders om te vluchten wanneer bijvoorbeeld bewoners thuishkomen. - Aantal verdiepingen dat een vader moet traplopen/langs gevel omhoogklimmen om woning binnen te komen. - Afstand in meters tot dichtstbijzijnde niet direct bij woningen gelegen parkeerplaats.
A-5	Toegankelijkheid-bewoners	Zie A-6 en A-7	<ul style="list-style-type: none"> - (door bewoners aangebracht inbraakwerend hang- en sluitwerk). - mate waarin bewoners deuren/ramen open laten staan.
A-6	Toegankelijkheid-benaderde zijde	Afscherming achter- en zijkant.	<ul style="list-style-type: none"> - Hoogte afsluitbare schutting, muur, afdak (ondoordringbare) heg. - Wel/geen maatregelen genomen tegen overklimming (prikeldraad, glasscherven en dergelijke).
A-7	Toegankelijkheid-gevelopening.	Mogelijkheden om gevelopeningen aan benaderde zijde te openen.	<ul style="list-style-type: none"> - Constructie kozijnen standaard/verzwaard. - Onderhoudstoestand kozijnen standaard/slecht. - Hang- en sluitwerk standaard/verzwaard. - Montage hang- en sluitwerk goed/fout. - Maatregelen tegen uitnemen deur aan scharnierzijde ja/nee. - Maatregelen tegen uitnemen glaslatten ja/nee. - Dubbel glas ja/nee.
A-8	Toegankelijkheid-werkwijze.	Gemak waarmee men gekozen opening met bepaalde werkwijze open kan maken.	Tijd in minuten die inbreker met redelijke ervaring (meer dan 20 inbraken) nodig heeft om die opening met die werkwijze te openen bij verschillende mogelijke gereedschappen.
B-1	Buit-seizoen/dag.	Aanwezigheid (grotere) buit op bepaalde dagen:	Hoeveelheid extra geld/overige buit t.o.v. normale dagen
B-2	Buit-tijdstip.	Aanwezigheid (grotere) buit op bepaalde tijdstippen:	Hoeveelheid extra geld/overige buit t.o.v. normale tijdstippen
B-3	Buit-buurt.	In rijkere buurten meer buit te verwachten.	Percentage luxe woningen (villa's, bungalows etc.) op de totale buurt-woningvoorraad.

Overzicht veronderstelde relaties (vervolg)

nummer	Relatie	Omschrijving	Nadere operationalisatie (voorbeelden)
B-4	Buit-woningtype.	In luxere woningtypen meer buit te verwachten.	Betreffende woning te beschouwen als luxe woning ja/nee.
B-5	Buit-bewoners.	Vanaf straat zichtbaar geplaatste buit extra aantrekkelijk	Interessante buit (bv. video, antiek, portemonnee)
B-6	Buit-zijde.	Geen.	---
B-7	Buit-opening.	Geen.	---
B-8	Buit-werkwijze.	Extra pogingen/zwaardere werkwijze naarmate verwachte buit hoger is.	- aantal extra pogingen t.o.v. direkt gelukte inbraken. - braaksporen van zwaarder gereedschap (b.v. breekijzer).
C-1	Pakkans-seizoen/dag.	- Afwezigheid bewoners in vakantie seizoen/op zon- en weekenddagen. - In winterseizoen meer donkere uren.	- Erkende vakantiemaand/feestdag wel/niet. - Aantal uren duisternis op de 15e van elke maand (= maandgemiddelde).
C-2	Pakkans-tijdstip.	- Duisternis tijdens avond en nacht. - Afwezigheid bewoners op bepaalde tijdstippen. - Bewoners in slaap.	- Aantal uren duisternis in het tijdvak tijdvak 18.00-24.00 uur op een bepaalde dag. - Erkende tijd waarop bewoners vaak van huis zijn (bijvoorbeeld koopavond, zie ook C-1). - Erkende uren voor de nachtrust (0.00-00.6 uur).
C-3	Pakkans-buurt.	- Vluchtmogelijkheden via zijwegen en paden (park en dergelijke).	- Gemiddelde afstand in meters van een woning tot zijweg of pad.
C-4	Pakkans-woningtype.	- Vluchtmogelijkheid via achterpad. - Zichtbaarheid vanaf openbare weg en vanuit andere woningen.	- Achterpad aanwezig en gemakkelijk bereikbaar (= niet effectief afgesloten) - Achterpad doodlopend/doorgaand. - Aan alle benaderbare zijden obstakelvrije zichtlijn korter dan 50 meter tot openbare weg en/of woningen= goede zichtbaarheid.
C-5	Pakkans-bewoners	- Bewoners thuis - Waakhond/alarminstallatie aanwezig	- binnenverlichting/tv aan, bewoners vanaf straat te zien aanwezig in tuin of woning. - waakhond (= groot formaat hond die bij nadering van vreemden aanslaat) - alarmlicht of sticker vanaf de straat zichtbaar
C-6	Pakkans-zijde.	- Zichtbaarheid benaderde (= gekozen) zijde vanaf openbare weg en vanuit woningen.	- Zie C-4, maar toegespitst op de gekozen zijde van de woning.
C-7	Pakkans-gevelopening.	- Zichtbaarheid gekozen gevelopening vanaf openbare weg en vanuit woningen. - Lawaai bij forceren.	- Zie C-4, maar toegespitst op de gekozen opening. - Kans op lawaai bij het open maken van gekozen opening reeël ja/nee.
C-8	Pakkans-werkwijze.	- Tijd nodig om gekozen gevelopening met een bepaalde werkwijze te openen. - Lawaaiproductie werkwijze bij gekozen opening.	- Zie A-8. - Kans op lawaai bij deze werkwijze dat burenbewoners kan alarmeren reeël ja/nee.

Toelichting preventie-adviezen in het schema

We hebben door bovenstaande opsomming inzicht gekregen in de relaties tussen keuzecriteria en meetbare variabelen. In de beeldspraak van het waterpompsysteem zouden we zeggen, dat we nu weten hoe de buizen lopen van de tussenstations naar de eindstations.

Er is in het voorgaande al opgemerkt dat het mogelijk is op het systeem in te grijpen: dikke vloeistof wordt in het circuit gemengd waardoor de cyclus vertraagd en de geboden gelegenheid verkleind wordt.

De pompstations voor de dikke vloeistof zijn in de rechterkolom van het schema getekend. Hieronder geven we inzicht in het verloop van de buizen voor de dikke vloeistof. Verlaten we de beeldspraak, dan zeggen we dat we willen weten met welke preventiestrategieën we op de meetbare variabelen kunnen ingrijpen om daarmee indirect de keuzecriteria te beïnvloeden waardoor de daders minder gelegenheid tot inbraak wordt geboden. We werken per criterium van boven naar beneden, dus beginnend bij het eerste en eindigend bij het laatste keuzemoment van de inbraak. Volledigheid is niet nagestreefd: het gaat in feite om voorbeelden.

Overzicht relaties preventiemogelijkheden

Nummer	Relatie	Preventiemogelijkheden
A-1	Toegankelijkheid-seizoen/dag.	<ul style="list-style-type: none"> - Organisatorisch: ramen en deuren gesloten houden tijdens gevoelige dagen/seizoenen. - Ontwerp/bouwkundig: ramen toepassen die open kunnen zonder dat men kan inklimmen.
A-2	Toegankelijkheid-tijd.	- Zie A-1.
A-3	Toegankelijkheid-buurt.	<ul style="list-style-type: none"> - Ontwerp/aanpassing woonomgeving: belemmeren doorgaand verkeer. - Surveillance: buurt langs doorgaande routes (naar bijvoorbeeld uitgaansvoorziening) intensiever besurveilleren.
A-4	Toegankelijkheid-woningtype.	- Ontwerp/aanpassing woonomgeving: toegankelijkheid (via bijvoorbeeld achterpaden) beperken, parkeerplaatsen direct bij woningen leggen.
A-5	Toegankelijkheid-bewoners	- zie A-6, A-7 en A-8
A-6	Toegankelijkheid-zijde.	<ul style="list-style-type: none"> - Ontwerp/aanpassing woonomgeving: moeilijk overklimbare schuttingen, muren, hagen plaatsen. - Beheer woning: gat in heg, hek, schutting direct repareren.

Overzicht relaties preventiemogelijkheden

Nummer	Relatie	Preventiemogelijkheden
A-7	Toegankelijkheid-opening.	- Ontwerp/bouwkundige maatregelen aan woning: versteviging materiaal, constructie, hang- en sluitwerk.
A-8	Toegankelijkheid-werkwijze.	- Ontwerp/bouwkundige maatregelen: bepaalde (vaak voorkomende) werkwijzen onmogelijk maken (bijvoorbeeld hoekijzer aan deur monteren).
B-1	Buit-seizoen/dag.	Organisatie: eventuele extra buit verstoppen/in safeloket/in kluis leggen.
B-2	Buit-tijdstip.	Zie B-1.
B-3	Buit-buurt.	- Surveillance: in rijke buurten meer surveilleren. - Buurtpreventie: in rijke buurten BPV-projecten starten.
B-4	Buit-woningtype.	- Bouwkundig: luxe woningtypen technisch sterker beveiligen. - Electronisch: luxe woningtype van alarm voorzien. - Organisatorisch: bewoners luxe woningtype waakhond laten nemen.
B-5	Buit-bewoners	Organisatorisch: interessante buit vanaf de straat onzichtbaar plaatsen (b.v. video in kast inbouwen)
B-6	Buit-zijde.	Geen (geen relatie verondersteld).
B-7	Buit-opening.	Geen (geen relatie verondersteld).
B-8	Buit-werkwijze.	Bouwkundig: steviger constructie/materiaal naarmate buit hoger is.
C-1	Pakkans-seizoen/dag.	Surveillance: op gevoelige dagen meer surveilleren.

Overzicht relaties preventiemogelijkheden

Nummer	Relatie	Preventiemogelijkheden
C-2	Pakkans-tijdstip.	<ul style="list-style-type: none"> - Surveillance: op gevoelige tijdstippen meer surveilleren. - Buurtpreventie: bewoners op gevoelige tijden alerter laten zijn.
C-3	Pakkans-buurt.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ontwerp/aanpassing woonomgeving: vluchtroutes via zijstraten/plantsoenen beperken, openbare verlichting verbeteren. - Beheer woonomgeving: groen (struiken) bijtijds snoeien.
C-4	Pakkans-woningtype.	<ul style="list-style-type: none"> - Ontwerp/aanpassing woningen: vluchtroutes via zij- en achterpaden beperken, verlichting op achterpaden verbeteren.
C-5	Pakkans-bewoners	<ul style="list-style-type: none"> - Organisatorisch: bevorderen dat bewoners tekenen van afwezigheid vermijden. - Beheer woning: begroeiing in tuin laag/doorzichtig houden.
C-6	Pakkans-zijde.	Zie C-4, maar toegespitst op de gevoelige zijde.
C-7	Pakkans-opening.	Zie C-4, maar toegespitst op de gevoelige opening(en).
C-8	Pakkans-werkwijze.	Ontwerp/bouwkundig: materialen/constructies toepassen die bij forceren/breken lawaai veroorzaken.

We hebben nu het beknopt theoretische model waarmee we het onderzoek in kunnen gaan.

In de volgende paragrafen worden de onderzoeksgegevens gepresenteerd.

Bij elke variabele worden de onderzoeksresultaten in verband gebracht met het theoretische model, om de gevonden verschillen te kunnen begrijpen. Daarbij gaat het in eerste instantie om de acht variabelen uit het model. Daarnaast worden zeven extra variabelen behandeld, die aanvullende informatie geven over bepaalde variabelen uit het model.

1.2 Algemene resultaten statistische analyse

In de vorige paragraaf is al opgemerkt dat er van de tien onderzoeksgemeenten zes zijn geselecteerd om samen te voegen tot een 'mammoetbestand'.

Dit bevat gegevens van ruim 4000 woninginbraken gepleegd in een bepaald jaar in de volgende gemeenten:

- Haarlem;
- Hilversum;
- Schagen;
- Weert;
- Zaanstad;
- Zoetermeer.

Van de gemeenten Hilversum, Schagen, Weert en Zaanstad zijn naast de woninginbraken ook de inbraken in bij de woning behorende opslagruimten (schuur, box, garage) in het bestand opgenomen. Bij Haarlem zijn naast de woninginbraken alleen de inbraken in schuren meegenomen.

Waarom een mammoetbestand?

We willen een bestand samenstellen met zoveel mogelijk gevallen, om bij verdere uitsplitsing van gegevens voldoende gevallen over te houden om nog zinvolle uitspraken te kunnen doen.

Omdat sommige bestanden veel groter zijn dan andere, wordt het mammoetbestand gedomineerd door die grote bestanden. Dit nadeel weegt onzes inziens echter niet op tegen het zojuist genoemde voordeel van een zo groot mogelijk aantal gevallen.

Van het mammoetbestand nemen we aan dat dit bij **benadering** een landelijk representatief beeld geeft (zie ook de vorige paragraaf).

Van elke inbraak zijn zestien gegevens in het mammoetbestand overgenomen.

Tabel 2: Variabelenlijst mammoetbestand

1. plaats (naam gemeente)
2. delictsoort (inbraak, insluiping, poging tot inbraak)
3. datum (maand van het jaar, seizoen)
4. dag van de week (maandag tot en met zondag)
5. tijdstip (nacht, ochtend, middag, avond)
6. objectsoort (woning, schuur, garage, box)
7. woningsoort (meergezinswoning, midden-, hoek-, vrijstaande woning)
8. binnengedrongen zijde (achterzijde, voorzijde, zijkant)
9. binnengedrongen verdieping (begane grond, hogere verdieping)
10. opgeklommen via (balkon, regenpijp, plat dak, overig)
11. binnengedrongen opening (deur, raam, bovenlicht, overig)
12. werkwijze (forceren, breken, inslaan, uitnemen, overig)
13. gereedschap (schroevendraaier, breekijzer, boor, flipper, overig)
14. extra (mislukte) poging (werkwijze bij eerste poging, die mislukte)
15. onvreemde goederen (geld, cheques, sierraden, hifi-apparatuur, overig)
16. aanwezigheid bewoners (bewoners wel/niet thuis)

De tabel laat zien dat er zestien variabelen in het onderzoek betrokken zijn. Dit zijn in principe de acht variabelen uit het theoretische model plus een achttal extra variabelen die om verschillende redenen opgenomen zijn. Zo is de variabele "plaats" opgenomen om te kijken hoe groot de verschillen tussen de plaatsen zijn en vormen de variabelen "binnengedrongen verdieping" en "opklimming via" een extra sleutel tot de variabele "binnengedrongen toegang".

In het nu volgende worden eerst de rechte tellingen (frequenties) weergegeven, waarbij tevens wordt gekeken of er grote relatieve verschillen tussen de zes plaatsen bestaan. Waarom volgen we die werkwijze?

Het is belangrijk om te weten of plaatsen sterk kunnen verschillen op bepaalde variabelen of dat ze juist sterk op elkaar lijken.

Is het verschil op een bepaalde variabele klein, dan vormt dit een ondersteuning voor de aanname dat het mammoetbestand bij benadering landelijk representatief is.

Wanneer het verschil op een bepaalde variabele groot is, dan maakt dit de landelijke representativiteit van het mammoetbestand voor die variabele twijfelachtig, en pleit dit voor de noodzaak om lokaal m.o.-onderzoek naar die variabele te doen.

Bij elke variabele wordt dan ook gekeken hoe groot de verschillen tussen de zes plaatsen zijn. Aan het slot worden deze verschillen nog even op een rijtje gezet.

Plaats

Het aantal ingevoerde inbraken per plaats verschilt sterk, mede omdat de plaatsen sterk van grootte verschillen. Ondanks het feit dat bij Schagen en Weert meerdere jaren zijn ingevoerd, vallen de deelbestanden Haarlem, Hilversum en Zaanstad veel groter uit. Onderstaande tabel geeft een overzicht.

Tabel 3: Overzicht woningvoorraad en invoergrootte per plaats

plaats	aantal woningen	aantal ingevoerde inbraken	jaren
Haarlem	60900	1045	1986
Zaanstad	48829	1062	1986
Hilversum	33456	1019	1987
Zoetermeer	32422	256	1986
Weert	14553	425	1986 - 1987
Schagen	5743	339	1985 t/m 1e helft 1988
Totaal		4146	

De mammoetanalyse wordt zwaar gedomineerd door de plaatsen Haarlem, Hilversum en Zaanstad: deze maken tesamen 75% van de ingevoerde inbraken uit.

Zoetermeer legt ondanks dat het nauwelijks minder woningen heeft dan Hilversum, maar weinig gewicht in de schaal omdat Zoetermeer een relatief laag aantal inbraken per 100 woningen heeft.

Delictsoorten

In het onderzoek worden vijf delictsoorten onderscheiden:

1. **Inbraak**; bij deze categorie zijn braaksporen aangetroffen en heeft men kunnen vaststellen dat de dader binnen is geweest.
2. **Poging tot inbraak**; bij deze categorie zijn eveneens braaksporen aangetroffen. Het verschil met inbraak is dat de dader er niet in geslaagd is binnen te komen.
3. **Insluiping**; van insluiping is sprake wanneer daders zich toegang weten te verschaffen door middel van openstaande c.q. niet afgesloten ramen of deuren; braaksporen ontbreken.
4. **Valse sleutel**; bij deze vorm van inbraak ontbreken eveneens braaksporen. In tegenstelling tot delictsoort "insluiping" is hier echter wel van een hulpmiddel/gereedschap gebruik gemaakt. Het begrip sleutel moet overigens wel breed worden geïnterpreteerd: het kan gaan om een looper, ijzerdraadje, touwtje uit brievenbus of een flipper (plastic kaartje dat tussen de sluitnaad geduwd wordt).

5. Binnendringen onder valse voorwendsel; van deze vorm is sprake als iemand, die zich uitgeeft als meteropnemer of iets dergelijks, tijdens zijn pseudo-werkzaamheden goederen van de bewoners in zijn zak steekt.

Tabel 4: Delictsoorten

delictsoort	abs	%
inbraak	2551	61.5
poging	659	15.9
in sluiping	550	13.3
valse sleutel	344	8.3
vals voorwendsel	16	0.4
onbekend	26	0.6
totaal	4146	100

Uit de tabel springt één delictsoort er duidelijk uit: inbraak. In ruim zes van de tien gevallen is er sprake van inbraak. Als tweede en derde scoren respectievelijk in sluiping en poging tot inbraak. Het aantal ligt voor beide rond de één op de zes. De overige delicten komen beduidend minder vaak voor.

Verreweg het laagst scoort het delict "binnendringen onder vals voorwendsel". Het gaat daarbij om daders die zich uitgeven voor bijvoorbeeld monteurs en onder het mom van "even de meter opnemen" binnenkomen met het doel iets uit de woning weg te nemen. Hoewel dit delict onder hetzelfde wetsartikel valt (310 wetboek van Strafrecht) is het voor het m.o-onderzoek in feite niet van belang, omdat het hier gaat om delicten waarbij de dader ongezien wil blijven. We besteden daarom in de volgende tabellen verder geen afzonderlijke aandacht meer aan het delict c.q. de werkwijze "vals voorwendsel".

Hoe groot zijn de plaatselijke verschillen? Op deze vraag geeft onderstaande tabel antwoord. We beperken ons daarbij tot de vier meest voorkomende delicten.

Tabel 5: Delictsoort naar plaats (procentueel, exclusief onbekend)

	Haarlem n= 1033 %	Hilversum n= 1012 %	Schagen n= 336 %	Weert n=422 %	Zaanstad n= 1045 %	Zoetermeer n= 256 %	gemiddeld n= 4104 %
inbraak	64	63	53	68	59	64	62
insluiping	17	12	20	6	14	7	14
poging	8	20	10	17	20	23	16
valse sleutel	1	5	17	9	7	6	8
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

We kunnen vaststellen dat er een redelijk grote variatie bestaat tussen de plaatsen onderling met betrekking tot de onderscheiden delictsoorten.

Bij inbraak springt met name Schagen eruit door het relatief geringe aantal inbraken. Weert en Zoetermeer vallen op door het geringe aantal insluipingen. Bij het delict 'poging tot inbraak' springt Haarlem eruit door zijn lage aantal. Schagen springt er duidelijk uit door het hoge aantal valse sleutels. Dit laatste verklaart overigens waarom Schagen relatief laag scoort voor inbraak.

Het zal duidelijk zijn dat de verdeling naar delictsoort bij lokaal onderzoek moet worden onderzocht, omdat er behoorlijke plaatselijke verschillen kunnen zijn.

Hoe moeten we de gevonden resultaten nu koppelen aan het theoretisch model?

Het delicttype is in feite een eerste - globale - omschrijving van de **werkwijze** (variabele 8 in het schema). Zo is insluiping een makkelijkere, snellere werkwijze dan inbraak. Bij dit laatste moet immers een gevelopening geforceerd worden. De delictsoort hangt op het eerste gezicht vooral samen met de **toegankelijkheid**.*

*= Bij insluiping is de toegankelijkheid duidelijk groter dan in de gevallen waarin breekwerk nodig was.

Houden we de onderzoeksresultaten van tabel 11 tegen het licht van het keuzecriterium "toegankelijkheid" uit het model, dan komen we tot het volgende rijtje conclusies:

- in één op de vijf gevallen wordt de dader een optimale toegankelijkheid (insluiping) of bijna optimale toegankelijkheid (valse sleutel) geboden
- in drie op de vijf gevallen wordt de dader een slechte toegankelijkheid geboden, doch de barriere is wel te overwinnen (inbraak)
- in één op de vijf gevallen is de toegankelijkheid zo laag dat de dader erdoor werd tegengehouden (poging).

Verdeling inbraken over het jaar

Bij het vaststellen van de maand zijn we als volgt te werk gegaan. In situaties waarin de tijdspanne (het gat tussen de door de aangever genoemde tijdstippen waartussen de inbraak heeft plaatsgevonden) zich uitsmeerde over meer dan één maand werden de volgende regels gehanteerd:

- indien de tijdsspanne groter was dan twee maanden werd onbekend ingevuld;
- bij een tijdsspanne kleiner dan twee maanden werd die maand gekozen waarin de meeste dagen vielen.

De gevolgde werkwijze leidde ertoe dat we in 95% van de gevallen hebben kunnen vaststellen in welke maand de inbraak gepleegd is. Tabel 6 geeft de bevindingen weer.

In de tabel is gewerkt met indexcijfers, dat wil zeggen per kolom is het gemiddelde aantal inbraken per maand gesteld op 100.

Het voordeel van deze werkwijze is dat de maanden die (uitzonderlijk) hoog c.q. laag scoren er in een oogopslag uitspringen en dat bovendien de cijfers tussen de gemeenten onderling op een makkelijke manier met elkaar vergeleken kunnen worden. Dit laatste is bij het werken met absolute aantallen nagenoeg onmogelijk omdat het totaal aantal inbraken tussen de gemeenten sterk uiteenloopt.

Tabel 6: Verdeling inbraken over het jaar (indexcijfers, exclusief onbekend)

	Mammoet 327= 100	Haarlem 82= 100	Hilversum 83=100	Schagen 22= 100	Weert 34= 100	Zaanstad 87= 100	Zoetermeer 21=100
januari	114	124	128	91	74	116	95
februari	118	143	125	91	121	103	71
maart	109	120	127	68	103	109	48
april	80	100	71	86	115	66	33
mei	69	67	57	64	97	74	57
juni	68	107	63	41	62	44	67
juli	78	99	60	91	59	66	124
augustus	81	77	88	105	100	67	71
september	97	72	105	95	118	107	81
oktober	132	110	134	109	138	155	114
november	128	99	114	123	118	157	186
december	125	89	111	145	112	140	252
gemiddelde per maand	327	82	83	22	34	87	21

Kijken we naar het mammoetbestand dan zien we dat de maanden januari, februari en maart boven het gemiddelde scoren. Vervolgens zien we voor de maanden april tot en met augustus een scherpe terugval tot ver onder het gemiddelde, met als dieptepunt de maand juni die ruim 30% onder het gemiddelde ligt. De maand september ligt dicht tegen het gemiddelde aan. De maanden oktober tot en met december laten een scherpe stijging zien. Koploper is de maand oktober die ruim 30% boven het gemiddelde ligt. De cijfers laten duidelijk zien dat inbrekers een duidelijke voorkeur hebben voor de wintermaanden. Tijdens de zomermaanden zijn inbrekers het minste in de weer.

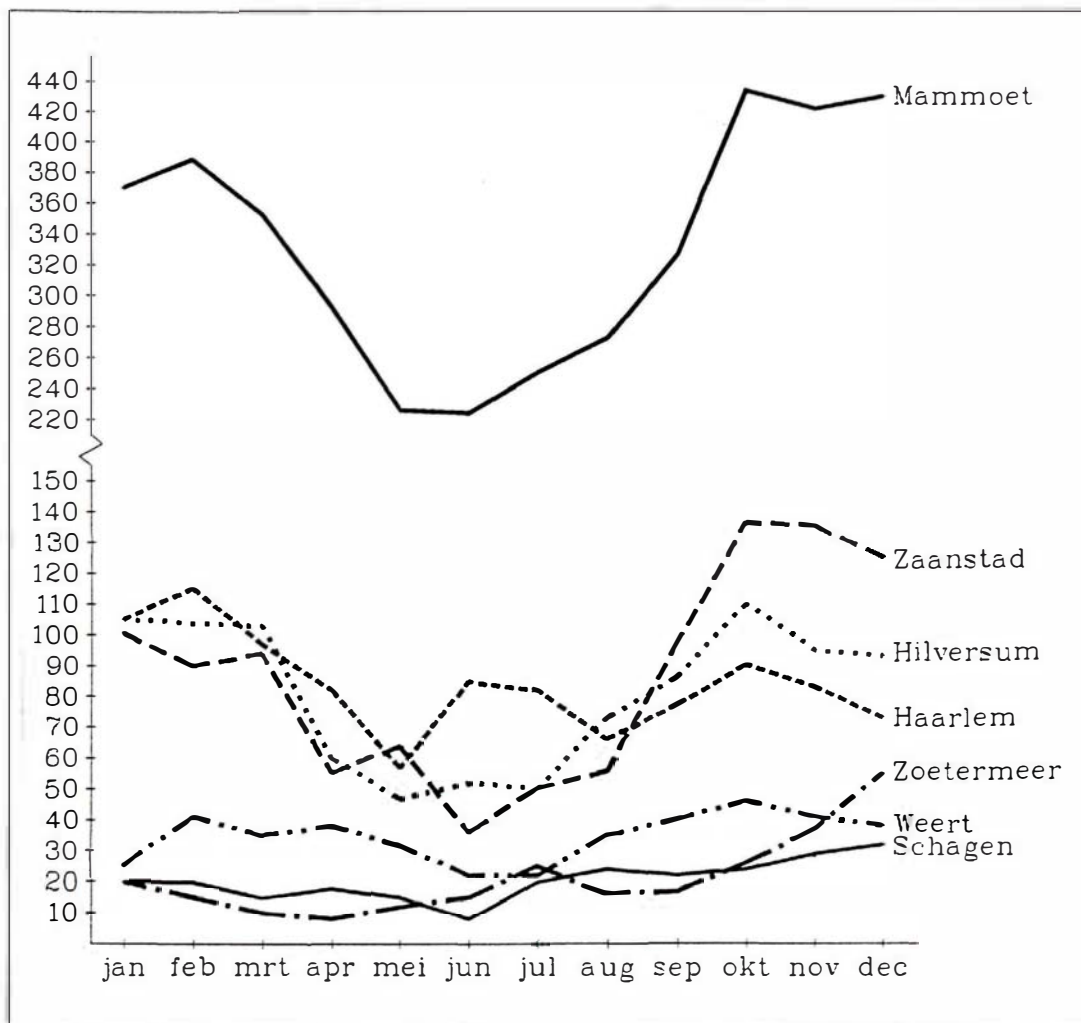
Het lijkt er sterk op dat dit resultaat in verband staat met de in het theoretische model (paragraaf 1.1) benoemde relatie "pakkans-seizoen", waarvan een mogelijke omschrijving luidt: in winterseizoen meer donkere uren. De andere omschrijving (afwezigheid bewoners in vakantie) is niet terug te vinden in de resultaten: de zomermaanden scoren het laagst van alle maanden.

In hoeverre is bij het hierboven gevonden patroon sprake van een algemene trend?

Wanneer we de onderzochte gemeenten op dit punt met elkaar vergelijken dan kunnen we vaststellen dat in grote lijnen het gevonden patroon aardig terug te vinden is.

Een duidelijke uitzondering vormt echter de gemeente Zoetermeer. Bij deze gemeente zien we opvallend lage scores voor de maanden januari, februari en maart. De maand juli springt daarentegen uit door zijn opvallend hoge score. De maanden november en december laten zelfs extreem hoge waarden zien. De verschillen tussen de gemeenten zijn af te lezen uit onderstaande figuur.

Afbeelding 2: Verdeling inbraken over het jaar

Verdeling over de week

Bij het vaststellen van de dag zijn we als volgt te werk gegaan. Indien de tijdsspanne groter was dan 24 uur werd onbekend ingevuld. In gevallen waarin de tijdsspanne kleiner was dan 24 uur maar verspreid over twee dagen, werd die dag gekozen waarin het meeste aantal uren viel. Onderstaande tabel geeft de bevindingen weer.

Tabel 7: Verdeling naar dag (procentueel)

	Mammoet n= 4146 %	Haarlem n= 1045 %	Hilversum n=1019 %	Schagen n= 339 %	Weert n= 425 %	Zaanstad n= 1062 %	Zoetermeer n= 256 %
maandag	9	9	9	9	9	8	8
dinsdag	10	10	8	8	10	9	8
woensdag	11	10	14	14	9	12	7
donderdag	11	9	12	12	8	12	14
vrijdag	13	10	12	12	13	11	24
zaterdag	15	14	18	18	18	17	14
zondag	11	9	8	8	14	9	6
onbekend	20	29	19	19	19	22	19
totaal	100	100	100	100	100	100	100

Kijken we allereerst naar het mammoetbestand. Het eerste wat in het oog springt is de zaterdag als voorkeursdag. Ook de vrijdag scoort in vergelijking met de overige dagen iets hoger. De overige dagen scoren nagenoeg gelijk. In 20% van de gevallen kon het dagsoort niet worden achterhaald.

Kijken we naar de gemeenten afzonderlijk dan kunnen we vaststellen dat de zaterdag als voorkeursdag algemeen patroon is. Alleen Zoetermeer vormt hierop een uitzondering. Bij deze gemeente springt de vrijdag als favoriete dag uit de bus. Wat betreft de overige gemeenten kunnen we vaststellen dat de vrijdag zich nauwelijks onderscheidt van de overige dagen. Wat betreft het percentage onbekend springt de gemeente Haarlem in het oog met een relatief hoog percentage (29%).

Ook bij de dagsoort kunnen we een koppeling maken met de relatie pakkans-seizoen/dag in het theoretisch model, zij het minder sterk. Daarbij lijkt de omschrijving "afwezigheid bewoners op weekenddagen" het meest passend.

Verdeling naar tijdstip

Bij het vaststellen van het tijdstip werd als volgt te werk gegaan. Allereerst werd een onderscheid gemaakt in vier perioden. 00.00 - 06.00 uur, 06.00 - 12.00 uur, 12.00 - 18.00 uur en 18.00 - 24.00 uur. Indien de tijdsspanne groter was dan 12 uur hebben we onbekend ingevuld.

Kijken we naar het mammoetbestand dan kunnen we vaststellen dat bijna 70% van de inbraken plaatsvindt tussen 18.00 en 06.00 uur. De periode 06.00 - 12.00 uur scoort daarentegen opvallend laag. Kijken we naar de gemeenten afzonderlijk dan zien we dat deze nauwelijks afwijken van het geschetste patroon. De grootste onderlinge verschillen zitten tussen de perioden 00.00 - 06.00 uur en 18.00 - 24.00 uur. Wanneer de twee perioden tezamen worden bekeken vallen de verschillend nagenoeg weg. We kunnen concluderen dat in alle onderzochte gemeenten daders een duidelijke voorkeur hebben voor de avond- en de nachtelijke uren, hetgeen hoogst waarschijnlijk te maken heeft met de voorkeur van inbrekers om bij duisternis te werken.

In het theoretisch model vindt men dit terug bij de relatie pakkans-tijdstip, waarvan de omschrijvingen luiden:

- duisternis tijdens avond en nacht (makkelijker ongezien blijven);
- afwezigheid bewoners op bepaalde tijdstippen (bijvoorbeeld vaste avondje sport);
- bewoners in slaap ('s nachts).

Juist omdat het verband tussen tijdstip en aantal inbraken zo sterk is, wordt er in de volgende paragraaf nader op ingegaan met behulp van kruistabellen "tijdstip x seizoen" en "tijdstip x dagsoort".

Op deze plaats laten we de variabelen die op de dimensie tijd betrekking hebben verder voor wat het is, en gaan we inzoomen op het object waarin is ingebroken.

Verdeling naar objectsoort

In het onderzoek zijn, naast inbraak in woningen, ook inbraken in schuren, boxen, garages en dergelijke meegenomen. We hebben vijf categorieën onderscheiden: woning, garage, schuur, box en overig. De categorie overig omvat inbraken in woonboten, woonwagens en dergelijke. De verdeling naar objectsoort geeft het volgende beeld te zien.

Tabel 10: Verdeling naar objectsoort (procentueel)

	Mammoet n= 4146 %	Haarlem n= 1045 %	Hilversum n= 1019 %	Schagen n= 339 %	Weert n= 425 %	Zaanstad n= 1062 %	Zoetermeer n=256 %
woning	90	96	93	92	90	81	100
garage	1	0	2	2	3	1	nvt
schuur	4	2	3	5	3	6	nvt
box	4	0	2	0	5	12	nvt
overig	1	2	0	1	0	0	nvt
onbekend	0	0	0	0	0	0	nvt
totaal	100	100	100	100	100	100	100

Kijken we naar het mammoetbestand dan kunnen we vaststellen dat van alle inbraken negen op de tien betrekking hebben op een woning. Voor schuren en boxen bedraagt het percentage 4% voor beide afzonderlijk. Kijken we naar de gemeenten afzonderlijk dan springen twee gemeenten in het oog: Zaanstad en Zoetermeer. Zaanstad door zijn relatief hoge percentage inbraken in boxen. We zien dat het aantal inbraken in boxen in deze gemeente drie maal zo hoog ligt als het gemiddelde aantal inbraken in boxen in het mammoetbestand. Het relatief hoge aantal inbraken in boxen heeft tot gevolg dat Zaanstad relatief laag scoort wat betreft inbraken in woningen. De gemeente Zoetermeer scoort op de niet-woningen nul omdat deze in het onderzoek te Zoetermeer niet zijn meegenomen. De score nul betekent dus niet, dat er in Zoetermeer niet zou zijn ingebroken in bij woningen behorende bergruimten. Een soortgelijke opmerking geldt voor Haarlem, waar inbraken in boxen niet in het onderzoek zijn meegenomen. De grote lijn die uit de cijfers over objectsoort spreekt, is dat inbrekers (veel) minder belangstelling hebben voor de bergruimten bij de woning dan voor de woning zelf. Om dit grote verschil te verklaren kunnen we de relatie "buit-woningtype" vertalen naar "buit-objecttype": in woningen is meer buit te verwachten dan in boxen/schuren/garages.

Verdeling naar woningsoort

In het onderzoek hebben we ook een onderscheid gemaakt naar type woning. We onderscheiden zeven categorieën:

1. eengezinswoningen, waarvan niet bekend is of het een midden- of hoekwoning betreft;
2. rijtjeswoningen (midden/tussenwoning);
3. hoekwoningen;
4. vrijstaande woningen;
5. twee-onder-een-kapwoningen;
6. bovenwoningen;
7. flatwoningen.

De verdeling naar woningsoort geeft de volgende verdeling te zien.

Tabel 11: Verdeling naar woningsoort (procentueel)

	Mammoet n= 4146 %	Haarlem n= 1045 %	Hilversum n= 1019 %	Schagen n= 339 %	Weert n= 425 %	Zaanstad n=1062 %	Zoetermeer n=256 %
eengezinsw.*	6	1	0	0	0	24	0
middenwoning	34	63	27	47	14	14	42
hoekwoning	14	7	23	8	14	9	27
vrijstaand	9	0	7	28	34	4	7
twee/o/e/kap	1	0	2	0	0	0	0
bovenwoning	2	2	3	1	1	2	3
flatwoning	12	19	11	3	6	11	16
niet-woning	9	4	7	8	11	19	0
onbekend	13	4	20	5	20	17	5
totaal	100	100	100	100	100	100	100

*= Hoek- of middenwoning

Het eerste wat in het oog springt zijn de grote verschillen met betrekking tot het percentage onbekend. Haarlem, Schagen en Zoetermeer scoren relatief laag: rond de 4 à 5%. In deze gemeenten wordt in de processen-verbaal vrij nauwkeurig aangegeven om wat voor soort woning het gaat.

De gemeenten Hilversum, Weert en Zaanstad scoren daarentegen relatief hoog.

In deze laatste gemeenten is in grof weg één op de vijf inbraken in woningen niet op te maken om wat voor soort woning het gaat.

Voorts springt de gemeente Zaanstad in het oog door zijn hoge percentage inbraken in eengezinswoningen waarvan niet bekend is of het een midden- of hoekwoning betreft.

Reeds eerder merkten we op dat deze gemeente opviel door zijn relatief hoge percentage inbraken in boxen. Dit laatste zorgt ervoor dat het percentage inbraken in niet-woningen voor deze gemeente eveneens eruit springt.

Bovengenoemde constatering maken een onderlinge vergelijking bijzonder lastig. In onderstaande tabel hebben we dan ook het percentage onbekend als ook de inbraken in niet-woningen buiten de tabel gehouden. Voorts hebben we het percentage eengezinswoningen waarvan niet bekend is of het een midden- of een hoekwoning betreft, alsnog naar rato in deze categorieën ondergebracht. Het resultaat wordt weergegeven in de volgende tabel.

Tabel 12: Verdeling naar woningsoort (procentueel, exclusief onbekend en niet-woning)

	Mammoet n= 3216 %	Haarlem n= 962 %	Hilversum n= 741 %	Schagen n= 296 %	Weert n= 295 %	Zaanstad n= 678 %	Zoetermeer n= 244 %
eengezinswo- ning totaal	82	78	82	96	89	79	80
waarvan:							
middenwoning	49	70	37	54	21	45	44
hoekwoning	21	8	32	10	20	29	29
vrijstaand	11	0	10	32	48	5	7
twee/o/e/kap	1	0	3	0	0	0	0
meer gezinswo- ning totaal	18	22	18	4	11	21	20
waarvan:							
bovenwoning	2	2	4	1	2	3	3
flatwoning	16	20	14	3	9	18	17
totaal	100	100	100	100	100	100	100

Kijken we naar het mammoetbestand dan zien we dat van de door ons ingevoerde inbraken in woningen ruim acht op de tien betrekking hebben op eengezinswoningen. Een kleine twee op de tien inbraken in woningen hebben betrekking op meergezinswoningen.

Binnen categorie eengezinswoningen springt met name de middenwoning eruit: één op de twee woninginbraken betreft een middenwoning. Als tweede springt de hoekwoning eruit met ruim 20%. Wat de meergezinswoningen betreft zien we dat slechts een kleine twee op de tien inbraken in woningen een meergezinswoning betreft. Verreweg het merendeel van deze inbraken heeft betrekking op flatwoningen.

Kijken we naar de gemeenten afzonderlijk dan springt als eerste de gemeente Schagen eruit doordat bij deze gemeente de verhouding eengezins-/meergezinswoningen sterk afwijkt ten opzichte van het algemene beeld door het relatief hoge percentage inbraken in eengezinswoningen. Weert laat een soortgelijke afwijking zien. Bij deze gemeente springt bovendien het hoge percentage inbraken in vrijstaande woningen in het oog (48%).

Voorts zien we dat er binnen de categorie eengezinswoningen een grote variatie bestaat tussen de afzonderlijke gemeenten. Ofschoon de verschillen, met name tussen eengezins- en meergezinswoningen, opmerkelijk genoemd kunnen worden, mogen we niet zonder meer hieruit afleiden dat inbrekers kennelijk een duidelijke voorkeur hebben voor eengezinswoningen boven meergezinswoningen. Het kan namelijk best zo zijn dat de geconstateerde verschillen met name worden veroorzaakt door het feit dat in de onderzochte gemeente overwegend eengezinswoningen staan. Om hier uitsluitend over te geven zullen we dus het aantal inbraken per woningtype moeten relateren aan de woningvoorraad per type. Helaas hadden wij niet de beschikking over de benodigde woningvoorraadgegevens van de gemeenten Hilversum en Schagen, zodat we deze gemeenten niet in de vergelijking hebben kunnen betrekken. Wat betreft de gemeente Weert moeten we opmerken dat de woningvoorraadgegevens berusten op een schatting.

Tabel 13: Inbraakrisico naar woningtype (procentueel)

Plaats	Eengezinswoningen			Meergezinswoningen		
	aantal inbraken	aantal woningen	inbraak- risico	aantal inbraken	aantal woningen	inbraak- risico
	abs.	abs.	%	abs.	abs.	%
Haarlem	752	39.585	1.90	210	21.315	0.99
Weert	138	12.122	1.14	18	2.106	0.85
Zaanstad	540	32.299	1.67	138	16.530	0.83
Zoetermeer	196	16.356	1.20	48	15.163	0.32

De tabel laat zien dat het inbraakrisico (dit is het aantal inbraken per 100 woningen in één jaar) voor eengezinswoningen duidelijk hoger ligt dan het inbraakrisico voor meergezinswoningen.

Het sterkst is dat in Zoetermeer waar het inbraakrisico van eengezinswoningen zelfs vier maal zo hoog ligt als het inbraakrisico voor meergezinswoningen. We kunnen vaststellen dat inbrekers een duidelijke voorkeur hebben voor eengezinswoningen. Ongelukkigerwijze is dit juist het soort woningen waar we er in Nederland het meeste van hebben!

De gevonden verschillen vragen om een koppeling met het theoretisch model. Daarin zien we dat de variabelen "woningtype" gerelateerd is aan alle drie de keuze criteria.

Het eerste dat in de tabel opvalt is dat in alle plaatsen de meeste inbraken via de achterzijde plaatsvinden. Dat de zijkant in de meeste plaatsen zeer laag scoort mag niet direct worden toegeschreven aan de voorkeur van de inbrekers: hier kan ook meespelen dat er in de meeste plaatsen maar weinig hoek- en vrijstaande woningen zijn ten opzichte van het aantal midden- en flatwoningen.

Halen we het theoretisch model erbij om het verschil tussen voor- en achterkant te kunnen plaatsen, dan kijken we met name naar de relatie "pakkans-zijde", die is omschreven als "zichtbaarheid benaderde zijde vanaf openbare weg en vanuit woningen". De achterkant is vrijwel altijd onzichtbaar vanaf de openbare weg en vaak - door de dichte begroeiing in de tuinen - ook slecht zichtbaar vanuit woningen.

In deze tabel zijn de plaatsen onderling nog moeilijk te vergelijken, omdat in de code 'geen-woning' een uitschieter voorkomt (Zaanstad) en in de code 'onbekend' twee uitschieters: Zaanstad en vooral Haarlem, waar het aantal onbekenden met 43% wel erg hoog ligt.

Om de plaatsen onderling te kunnen vergelijken dient de volgende tabel, waarin de codes 'onbekend' en 'niet-woning' niet mee zijn gepercenteerd.

Tabel 15: Verschillen bij binnengedrongen zijde (procentueel, exclusief onbekend en niet-woning)

	Mammoet n= 2051 %	Haarlem n= 548 %	Hilversum n= 836 ■	Schagen n= 283 %	Weert n= 328 %	Zaanstad n= 656 %	Zoetermeer n= 225 %
achterzijde	73	72	76	68	72	73	74
voorzijde	24	26	21	28	21	25	24
zijkant	3	2	3	4	7	2	2
	—	—	—	—	—	—	—
totaal	100	100	100	100	100	100	100

Uit de tabel blijkt dat de onderlinge verschillen per binnengedrongen zijde per plaats niet groot zijn (maximale afwijking 4% van het mammoetgemiddelde).

Een dergelijke kleine variatie is waarschijnlijk voldoende voor een landelijk representatieve uitspraak over de binnengedrongen zijde (73% achterkant, 24% voorkant en 3% zijkant).

Binnengedrongen opening

In grote lijnen zijn er twee soorten binnen te dringen openingen: raam en deur.

De laatste zal straks favoriet blijken bij inbrekers. Ze komen dus, net als een 'normaal' mens, liefst via de deur binnen. Omdat de binnengedrongen opening voor het MO-onderzoek zeer belangrijk is, hebben we de codes 'deur' en 'raam' wat verder uitgesplitst: deurruit, bovenlicht, dakraam/lichtkoepel en schuifpui.

De code 'deurruit' betekent niet automatisch, dat de inbreker door de ontstane opening heen gekropen is. In veel gevallen zal het slot van binnenuit geopend zijn, maar dat is achteraf moeilijk vast te stellen.

De code 'bovenlicht' is verder uitgesplitst in 'deur via bovenlicht' en 'raam via bovenlicht'. Dit is gedaan om een beeld te krijgen van de frequentie, waarmee inbrekers via het forceren van een bovenlicht bij een raam- dan wel deurknop kunnen komen en deze vervolgens 'door handreiking' van binnenuit kunnen openen. De code 'bovenlicht' betekent, dat de inbreker zich waarschijnlijk in zijn geheel door het bovenlicht gewurmd heeft. Onder 'bovenlicht' worden overigens ook de heel zeldzaam voorkomende kleine wc- en badkamerraampjes gerekend. Onderstaand een overzicht in tabelvorm. De onbekende gevallen zijn er omwille van de vergelijkbaarheid uitgezeefd.

Tabel 16: Binnengedrongen opening (procentueel, exclusief onbekend)

	Mammoet n= 3754 %	Haarlem n= 738 %	Hilversum n= 981 %	Schagen n= 319 %	Weert n= 412 %	Zaanstad n= 1011 %	Zoetermeer n= 248 %
deur	57	60	57	66	59	56	36
raam	27	22	29	22	28	28	33
deurruit	7	10	9	1	2	9	2
bovenlicht	5	6	2	3	5	4	16
raam via bovenlicht	2	-	1	4	3	1	10
deur via bovenlicht	1	1	1	2	1	-	1
dakraam/ lichtkoepel	-	-	-	-	-	1	1
schuifpui	1	1	1	1	2	1	1
overig	-	-	-	1	-	-	-
totaal	100	100	100	100	100	100	100

Als we naar de eerste twee kolommen kijken zien we dat de grootste groep inbraken via de deur plaatsvindt (57%). Dan komt er een hele tijd niets, tot we aankomen bij de ramen (27%). De overige openingen scoren in het mammoetbestand lager dan 8%.

Kloppen we bij het theoretische model aan om te zien wat de achtergrond van het verschil tussen deur en raam kan zijn, dan zien we dat de variabele "gevelopening" in verband is gebracht met de criteria "toegankelijkheid" en "pakkans". Bij het criterium "toegankelijkheid" luidt de omschrijving "mogelijkheden om gevelopeningen aan benaderde zijde te openen". Waarschijnlijk bieden deuren in het algemeen meer mogelijkheden tot forceren/openbreken dan ramen. Mogelijk ligt hier een combinatie met de omschrijving "lawaai bij forceren" die het model geeft bij het criterium "pakkans". Wanneer de inbreker een raam wil forceren kan de ruit springen (lawaai!), hetgeen een deur aantrekkelijker kan maken. Wanneer deuren zowel op het criterium "toegankelijkheid" als op het criterium "pakkans" gunstiger voor de inbreker zijn dan ramen, dan is de algemene voorkeur voor deuren als binnengedrongen opening wel te begrijpen.

Bekijken we de verschillen tussen de plaatsen in de grootste groep, deuren, dan valt op dat er in Zoetermeer beduidend minder vaak via de deur wordt ingebroken dan gemiddeld. Schagen scoort hier iets hoger dan het gemiddelde. Bij 'ramen' zien we dat de verschillen tussen de plaatsen niet groot zijn (maximaal 6% afwijking van het gemiddelde). In de derde groep, deurruiten, valt op dat Haarlem, Hilversum en Zaanstad veel hoger scoren dan de andere drie plaatsen. In de groep 'bovenlichten' hebben we een heel frappante uitschieter: Zoetermeer scoort hier 16% tegen 5% in het mammoetbestand. We zien dat het 'verlies' bij de deuren in Zoetermeer wordt gecompenseerd door 'winst' bij de groep ramen en vooral bij de groep bovenlichten. Ook de groep 'raam via bovenlicht' scoort in Zoetermeer beduidend hoger dan in het mammoetbestand. In de vier laatste, in alle gevallen zeer kleine groepen zijn de verschillen tussen de plaatsen klein. Een conclusie trekken over de landelijk representativiteit van de variabele 'binnengedrongen opening' wordt bemoeilijkt door het Zoetermeerse geval. Was deze plaats niet in het mammoetbestand opgenomen geweest dan had de conclusie ongetwijfeld geluid: landelijk redelijk representatief. Het Zoetermeerse geval leert ons, dat er sprake kan zijn van een behoorlijk van het mammoetgemiddelde afwijkende verdeling.

Werkwijze

Na de vraag via welke zijde en gevelopening men is binnengedrongen, wordt de vraag interessant welke werkwijzen men hanteert om die gevelopeningen binnen te dringen.

Tabel 17: Verdeling naar werkwijze (procentueel)

	Mammoet n= 4146 %	Haarlem n= 1045 %	Hilversum n= 1019 %	Schagen n= 339 %	Weert n= 425 %	Zaanstad n= 1062 %	Zoetermeer n= 256 %
forceren							
slot/grendel	41	26	56	43	47	36	55
breken	17	20	8	3	23	23	20
ingooien/ intrappen	8	10	9	3	5	9	4
insluiting	14	15	10	24	8	11	8
valse sleutel/ hengelen	8	11	6	11	7	8	3
uitnemen	3	2	6	1	4	2	2
boren	2	1	1	9	1	1	4
overig	2	2	-	2	-	2	-
onbekend	5	13	4	4	5	8	4
	—	—	—	—	—	—	—
totaal	100	100	100	100	100	100	100

Toelichting bij de tabel: bij de codes 'forceren' en 'breken' is de grens niet altijd scherp te trekken. Bij ramen gaat het nog wel (of de ruit is gebroken of de raamgrendels zijn geforceerd) maar bij deuren is het moeilijker.

Wanneer een deurpaneel of anderszins een gedeelte van de deur is weggebroken, of wanneer het deurkozijn aan de slot- dan wel aan de scharnierzijde is opengespleten dan spreken we van 'breken'.

Wanneer de slotschoot terug is geduwd, de sluitnaad opengewrikt of de slotcilinder vernield dan spreken we van 'forceren'. De overgang tussen beide groepen is echter vloeiend.

We bekijken de twee eerste kolommen voor de verdeling over het mammoetbestand. Dan blijkt dat forceren van slot of grendel de meest toegepaste werkwijze is (41%) op enige afstand gevolgd door het breken van een raam, deurruit of deurkozijn (17%) en insluipen via een openstaande of onafgesloten gevelopening (14%). De andere werkwijzen komen elk in minder dan 9% van de gevallen voor.

Gaan we bij het theoretische model te rade om aanwijzingen te verkrijgen waarom de werkwijze "forceren" zoveel favoriet is dan de overige werkwijzen, dan zien we dat de variabele werkwijze met alle drie de keuzecriteria in verband is gebracht.

Bij het criterium "toegankelijkheid" luidt de omschrijving: "gemak waarmee men gekozen gevelopening met bepaalde werkwijze open kan maken".

Bij het criterium "pakkans" treft men twee omschrijvingen aan:

- tijd nodig om bij bepaalde werkwijze gekozen toegang te openen;
- lawaaiproductie bij bepaalde werkwijze.

Combineren we deze drie omschrijvingen met het favoriet zijn van de werkwijze "forceren" dan levert dit de aanwijzing op dat forceren relatief de gemakkelijkste, snelste en stilste werkwijze is.

Dit vormt meteen een aanwijzing voor preventiebeleid: je zou ernaar kunnen streven de werkwijze "forceren"

moeilijk/onmogelijk te maken (zie verder paragraaf 1.4).

Vergelijken we de kolommen dan blijken er per plaats (grote) verschillen te bestaan in de relatieve frequentie van de werkwijzen. Zo komt bij Haarlem de werkwijze 'forceren' veel minder vaak voor dan gemiddeld.

In Hilversum wordt juist weer meer dan gemiddeld geforceerd en minder gebroken.

In Schagen wordt ook (zeer) weinig gebroken, maar komt men vergeleken met de andere plaatsen veel vaker door insluiping binnen en worden er ook vaker dan elders gaten geboord om binnen te komen.

In Weert, Zaandam en Zoetermeer zijn de afwijkingen van het gemiddelde kleiner.

Het verband tussen werkwijze en opening is interessant. Immers, als we tabel 17 bekijken dan lezen we wel "forceren", maar je wil eigenlijk meteen ook weten wat er dan geforceerd is.

We geven hieronder van deze twee variabelen de kruistabel van het mammoetbestand, voor de gevallen waarin zowel de opening als de werkwijze bekend is.

Tabel 18: Werkwijze gekruist met gevelopening (procentueel, exclusief onbekend, n= 3600)

	deur n= 2067 %	raam n= 953 %	deurruit n= 255 %	bovenl. n= 244 %	overig n= 81 %	totaal n= 3600 %
forceren	59	34	8	49	48	47
breken	13	26	32	22	17	19
insluipen	10	8	-	21	17	12
ingooien/ intrappen	3	16	45	3	5	9
valse sl./hengelen	12	-	-	1	-	6
uitnemen	1	8	13	1	5	4
boren	1	6	-	1	2	2
overig	1	2	2	2	6	1
	—	—	—	—	—	—
totaal	100	100	100	100	100	100

Uit de tabel blijkt dat forceren bovengemiddeld voorkomt bij deuren en bovenlichten, terwijl breken en ingooien bovengemiddeld voorkomt bij ramen en vooral deurruiten.

Valse sleutel, hengelen, touwtje uit brievenbus komt vanzelfsprekend vrijwel uitsluitend voor bij deuren.

Bij insluiping scoren vooral de bovenlichten hoog. Deuren en ramen scoren hierbij rond het gemiddelde. 'Uitnemen' komt vooral bij deurruiten en in mindere mate bij ramen voor. Men verwijderd dan de glaslatten waarna de ruit uitgenomen kan worden; een geruisloze werkwijze.

Uitnemen van de deur komt beneden gemiddeld voor. In die gevallen verwijderd men de scharnierpennen waarna de deur -tenzij dievenklauwen of veiligheidsscharnieren zijn aangebracht- kan worden uitgenomen.

Gaten boren komt vooral voor bij ramen. Men boort dan een gat in het kozijn, meestal ter hoogte van het slot en trekt dan met behulp van een haak de raamgrendel omhoog. Net als uitnemen een geluidloze methode.

Onder 'overige' vallen als gevelopeningen onder andere schuifpuien, dakramen en lichtkoepels. Bij deze categorie scoort "insluiping" hoger dan gemiddeld en "intrappen" lager dan gemiddeld.

We hebben berekend of de gevonden verschillen in werkwijze per soort gevelopening statistisch significant zijn. De chi-kwadraat-toets komt uit op 1163,25. Bij een betrouwbaarheid van 99,9% bedraagt de minimumwaarde voor significantie 56,89.

De verschillen zijn dus overduidelijk statistisch significant. De resultaten uit tabel 18 versterken de bij tabel 17 vermoede samenhangen uit het theoretische model. Vooral het belang van de omschrijving "lawaaiproductie" bij de relatie pakkans-werkwijze wordt door de resultaten benadrukt.

Het is opmerkelijk dat het gereedschap in gemiddeld 44% van de gevallen niet bekend is, omdat juist de sporen van gereedschap veel kunnen vertellen over de dader en als bewijsmateriaal kunnen dienen.

Het percentage onbekenden wordt onder andere opgedreven doordat bij een groot deel van de aangiften geen recherchestukken gevoegd waren. In die gevallen moest men het doen met de verklaring van de aangever en die weet vaak geen antwoord op de gereedschapsvraag omdat men er niet op gelet heeft of niet kundig is om de waargenomen sporen te herleiden tot een bepaald gereedschap.

Doch ook wanneer recherchegegevens aanwezig waren was niet altijd bekend van welk soort gereedschap men gebruik had gemaakt. Er zijn grote verschillen in het percentage onbekende gevallen tussen de plaatsen. Het varieert van 19% (Schagen) tot 62% (Hilversum).

Dat maakt het moeilijk om de plaatsen onderling te vergelijken op het aspect gereedschap. In de volgende tabel zijn daarom de onbekende gevallen niet meegerekend.

Tabel 20: Verschillen gereedschap per plaats (procentueel, exclusief onbekend)

	Mammoet n= 2342 %	Haarlem n= 521 %	Hilversum n= 389 %	Schagen n= 275 %	Weert n= 319 %	Zaanstad n= 652 %	Zoetermeer n= 186 %
schroevedr.	27	23	31	14	40	24	41
breekijzer	13	4	19	9	20	14	19
beitel	2	3	1	■	1	1	11
steekvoorwerp							
algemeen	9	7	1	19	9	13	4
boor, zaag, vijl, tang	4	3	4	11	1	3	6
sleutel/flip- per/haakje	15	23	15	15	10	12	4
steen	2	2	1	-	2	5	-
overig	3	2	3	3	2	3	4
insluiting/ geen sporen	25	33	25	28	15	25	11
totaal	100	100	100	100	100	100	100

■ Bekijken we de eerste kolom van het mammoetbestand, dan blijkt de grootste groep inbraken gepleegd te worden met behulp van een schroevendraaier (27%) op korte afstand gevolgd door de groep inbraken waarbij geen gereedschap is gebruikt (insluiting 25%).

Uit de tabel blijkt dat er maar zelden sprake is van een extra poging (6% van het totaal). Het forceren van een deur mislukt relatief het meest (3%). Slechts in 1% van de gevallen lukt het niet om een raam te forceren of een ruit te breken. Nog lager scoort het bovenlicht (onder de 0.5%).

Zijn er nog verschillen tussen de plaatsen?

De meeste plaatsen wijken op de groep 'geen extra poging' minder dan 4% af van het mammoetgemiddelde (94%). Alleen Weert wijkt erg sterk af met 87%. Daar zijn dus bij 13% van de inbraken wel extra pogingen ondernomen, (vooral het forceren van een deur, mislukte in Weert relatief vaak).

Overigens zou het aantal extra pogingen in werkelijkheid ook in de andere plaatsen hoger dan het mammoetgemiddelde (6%) kunnen liggen. Vaak zal de extra poging niet zijn opgemerkt door de aangever en misschien zelfs niet door de recherche (wanneer de extra poging bijvoorbeeld niet of nauwelijks sporen heeft achtergelaten).

Binnengedrongen verdieping

Aangezien het percentage onbekend tussen gemeenten sterk schommelde (tussen de 4% en 20%) hebben wij in onderstaande tabel omwille van de vergelijkbaarheid direct de onbekende gevallen eruit gezeefd.

Tabel 22: Binnengedrongen verdieping (procentueel, exclusief onbekend)

	Mammoet n= 3249 %	Haarlem n= 792 %	Hilversum n= 903 %	Schagen n= 310 %	Weert n= 341 %	Zaanstad n= 666 %	Zoetermeer n= 237 %
begane grond	87	94	84	98	90	81	79
1e verdieping	8	3	10	2	8	13	10
2e t/m 6e verdieping	3	-	4	-	2	5	6
7e verdieping en hoger	2	3	2	-	-	1	5
totaal	100	100	100	100	100	100	100

Kijken we naar het mammoetbestand dan zien we dat bij bijna negen van de tien inbraken de inbreker het huis binnendringt via de begane grond. Naast de begane grond springt als enige de eerste verdieping eruit met 8%.

Kijken we naar de gemeenten afzonderlijk dan springt met name de gemeente Schagen als meest afwijkende in het oog door zijn hoge percentage inbraken via de begane grond (98%). De verklaring voor deze afwijking is simpel.

We zagen al eerder dat het aantal inbraken in meergezinswoningen in deze gemeente uitzonderlijk laag scoorde (zie tabel 12). Een soortgelijke opmerking kunnen we maken voor de gemeente Zoetermeer. Deze gemeente valt op door zijn relatief hoge percentage inbraken op de hogere verdiepingen. De achterliggende verklaring is dat deze gemeente het hoogste scoort wat betreft inbraak in meergezinswoningen.

Het bovenste maakt duidelijk dat er een relatie is tussen gekozen verdieping en type woning. Deze relatie wordt duidelijker als we naar de volgende tabel kijken.

Tabel 23: Binnengedrongen verdieping naar woningtype (exclusief onbekend)

	eengezinswoningen		meergezinswoningen	
	abs.	%	abs.	%
begane grond	2447	95	80	26
1e verdieping	123	5	109	35
2e t/m 6e verdieping	-	-	96	31
7e verdieping en hoger	-	-	23	8
	—	—	—	—
	2570	100	308	100

Wanneer we de binnengedrongen verdieping uitsplitsen naar een- en meergezinswoning, dan blijkt uit de tabel dat inbrekers bij eengezinswoningen een zeer duidelijk voorkeur voor de begane grond hebben, terwijl ze bij meergezinswoningen relatief het vaakst voor de eerste verdieping kiezen.

Bij meergezinswoningen wordt bovendien relatief veel minder ingebroken op de begane grond dan bij eengezinswoningen. Dit vindt zijn oorzaak in het feit, dat er bij flats vaak bergingen of garages op de begane grond zijn gesitueerd, en geen woningen. De algemene tendens is: hoe lager hoe liever!

Hoewel de verschillen in binnengedrongen verdieping per type woning in de tabel overduidelijk lijken, hebben we voor de zekerheid de chi-kwadraat-toets op de tabel losgelaten. Deze blijkt uit te komen op 1356,41. Bij een betrouwbaarheid van 99,95 is de drempelwaarde voor significantie 16,27. De schijn bedriegt dus niet: de verschillen zijn ruimschoots statistisch significant.

Het is mogelijk om de resultaten te koppelen aan het theoretische model.

Bij **meergezinswoningen** kunnen we de voorkeur voor de lagere woonverdiepingen verklaren aan de hand van de relatie "toegankelijkheid - woningtype" met de omschrijving "hoogteverschil vanaf straatniveau". Hoe minder trappen, des te makkelijker de inbraak (denk ook aan het sjouwen met de buit). Ook de relatie "pakkans - woningtype" zal van belang zijn met het oog op de vluchtweg. Hoe hoger de inbreker zit, des te langer is zijn vluchtweg.

Bij **eengezinswoningen** brengen we het lage percentage inbraken op de hogere verdiepingen in verband met de omschrijving "mogelijkheden om toegangen te openen" bij de relatie "toegankelijkheid-gevelopening" en met de omschrijving "zichtbaarheid gevelopeningen vanaf openbare weg en vanuit woningen" bij de relatie "pakkans-opening". Om met de eerste omschrijving te beginnen: op de hogere verdiepingen zit (bij eengezinswoningen) bijna nooit een deur, maar alleen ramen (en die zijn juist minder favoriet dan deuren, zoals we in het voorgaande gezien hebben).

De mogelijkheden tot forceren worden verder beperkt doordat de inbreker op de hogere verdieping, balancerend op een ladder of regenpijp, moeilijker werkt dan wanneer hij gewoon op de grond staat. Bij de tweede omschrijving ("zichtbaarheid vanaf de openbare weg of vanuit woningen") kan men in aanmerking nemen dat de inbreker meer opvalt wanneer hij naar een hogere verdieping klimt (boven struikgewas en schuttingen uitsteekt). We zullen nu in beschouwing nemen **waarlangs** men in die gevallen omhoog geklommen is.

Opklimming

Zoals gezegd vinden verreweg de meeste inbraken (87%) via de begane grond plaats, waarbij geen sprake is van opklimming. Voor de gevallen waarin wel sprake is van opklimming geeft onderstaande tabel aan op welke wijze dit geschiedde.

■

■

Tabel 23: Opklimming via (procentueel)

	Mammoet n= 4146 %	Haarlem n= 1045 %	Hilversum n= 1019 %	Schagen n= 339 %	Weert n= 425 %	Zaanstad n= 1062 %	Zoetermeer n= 256 %
balkon	5	7	7	-	1	5	10
ladder/ brandtrap	1	-	-	1	-	1	-
afdak schuur/ garage	1	-	-	1	3	1	-
schutting/muur	-	-	-	2	1	-	-
regenpijp	-	-	1	-	1	1	-
overig	-	-	-	-	-	1	-
geen opklim- ming	69	71	76	91	77	48	78
geen woning	9	4	7	-	11	20	-
onbekend	15	18	9	5	6	23	12
	—	—	—	—	—	—	—
totaal	100	100	100	100	100	100	100

De tabel laat zien dat opklimming in de meeste gevallen plaatsvindt via het balkon. De verschillen tussen de gemeenten onderling variëren het sterkst met betrekking tot opklimming via balkon: Schagen scoort met 0% het laagst, Zoetermeer met 10% het hoogst.

Ontvreemde goederen

Wij hebben bekeken bij hoeveel procent van de geslaagde inbraken en insluipingen bepaalde soorten goederen ontvreemd zijn. De tabel geeft hiervan een overzicht.

Tabel 24: Ontvreemde goederen (procentueel)

	Mammoet n= 3487 %	Haarlem n= 964 %	Hilversum n= 816 %	Schagen n= 304 %	Weert n= 354 %	Zaanstad n= 853 %	Zoetermeer n= 196 %
geld/cheques	31	29	31	41	50	43	46
sieraden	24	23	23	28	37	34	46
hifi/video	21	25	26	16	21	23	38
antiek/zilver	4	6	4	6	8	3	2
foto-app.	5	7	2	4	6	8	8
kleding/sport- artikelen	5	6	2	5	6	8	2
waardepapier.*	9	14	6	10	6	13	13
kluis	1	2	2	1	1	-	-
verzameling**	1	-	1	3	3	2	-
gereedschap	3	-	3	-	6	7	-
(brom)fiets	3	-	4	-	5	11	-
overig	26	56	13	21	24	23	10
niets	6	-	12	21	13	8	10
onbekend	3	2	8	-	1	1	1
	—	—	—	—	—	—	—
totaal***	142	170	137	156	187	184	176

*= Hieronder worden verstaan: paspoort, rijbewijs, giro/bankpas, obligaties en dergelijke maar geen cheques.
**= Munten, postzegels en dergelijke.
***= De totaalpercentages komen boven de 100 uit omdat vaak meerdere goederen gestolen worden

Bekijken we de kolom van het mammoetbestand, dan blijken geld en cheques het meest meegenomen te worden (31%) gevolgd door sieraden en hifi-apparatuur (vooral videorecorders).

De andere soorten goederen komen minder vaak voor (minder dan 10% van de geslaagde inbraken).

De categorie 'overig' is ook nog altijd 26%. Dit betekent dat er een grote diversiteit aan soorten gestolen goederen is, die zich moeilijk in een beperkt aantal categorieën laat vangen. Bekijken we de verschillen tussen de plaatsen, dan blijken die niet al te groot te zijn. In alle plaatsen staan geld en cheques bovenaan. In twee plaatsen worden de sieraden van de tweede plaats verdrongen door hifi-apparatuur (Haarlem en Hilversum).

In de minder vaak voorkomende categorieën zitten geen spectaculaire verschillen. In de categorie 'overig' valt de hoge score van Haarlem op.

Koppeling van de onderzoeksresultaten met het theoretische model is moeilijk, omdat ontvreemde goederen niet als variabele in het model opgenomen zijn. Bij de keuzecriteria komt "buit" wel voor, maar daar gaat het om de **verwachte** buit (en die zal sterk kunnen afwijken van de feitelijk ontvreemde goederen). Er is daarentegen nog één variabele die **wel** in het theoretische model opgenomen is maar nog niet aan bod is gekomen bij de presentatie van de onderzoeksresultaten: de variabele "bewoners" (aanwezigheid bewoners/waakhond/buren, zichtbaar aangebrachte alarminstallatie).

Aanwezigheid bewoners

In hoeverre laten daders zich leiden door het al of niet aanwezig zijn van de bewoners?

Tabel 25: Aanwezigheid van bewoners (percentueel)

	Mammoet n= 4146 %	Haarlem n= 1045 %	Hilversum n= 1019 %	Schagen n= 339 %	Weert n= 425 %	Zaanstad n= 1062 %	Zoetermeer n= 256 %
afwezig	40	7	59	52	54	38	65
aanwezig	12	6	13	32	12	10	15
nvt geen woning	9	4	7	-	11	19	-
onbekend	39	83	21	16	23	33	20
totaal	100	100	100	100	100	100	100

Toelichting bij de tabel: bij de niet-woningen hebben we de aanwezigheid van de bewoners niet van toepassing verklaard. De berging, garage en schuur ligt immers vaak buiten het gezichtsveld van de bewoners en bovendien, men is in zijn berging, garage en schuur meestal maar kort aanwezig. Bij de beschouwing van de tabel is het eerste dat in het oog springt het relatief hoge percentage onbekend in het mammoetbestand. In ruim een op de drie inbraken is niet bekend of de bewoners wel of niet aanwezig waren op het moment van de inbraak. Kijken we naar de afzonderlijke gemeenten dan zien we dat dit percentage sterk schommelt: tussen de 16% (Schagen) en de 83% (Haarlem).

Ook het percentage 'nvt, geen woning zijnde' varieert sterk tussen de gemeenten onderling. Hierdoor is een vergelijking tussen de gemeenten wat betreft de aanwezigheid c.q. afwezigheid van bewoners moeilijk. Daarom hebben we in onderstaande tabel deze twee categorieën eruit gezeefd.

Tabel 26: Aanwezigheid van bewoners (procentueel, exclusief nvt/onbekend)

	Mammoet n= 2148 %	Haarlem n= 137 %	Hilversum n= 735 %	Schagen n= 283 %	Weert n= 281 %	Zaanstad n= 508 %	Zoetermeer n= 204 %
afwezig	77	56	82	62	82	78	82
aanwezig	23	43	18	38	18	22	18
totaal	100	100	100	100	100	100	100

Uit de tabel blijkt dat van de inbraken uit het mammoetbestand waarvan de aan- of afwezigheid bekend is, in ruim driekwart van de gevallen de bewoners afwezig waren op het moment van de inbraak. Kijken we naar de gemeenten afzonderlijk dan springen met name de gemeenten Haarlem en Schagen in het oog door hun relatief hoge percentage inbraken waarvan de bewoners ten tijde van de inbraak aanwezig waren*.

Samenvattend kunnen we stellen dat de verschillen in aanwezigheid op het moment van de inbraak zodanig groot zijn dat het verstandig is om deze variabele in het locale onderzoek in het vervolg mee te nemen.

De genoemde verschillen maken de landelijke representativiteit van het mammoetbestand op de variabele "aanwezigheid van bewoners" enigszins twijfelachtig. Wel is het mogelijk om op grond van de gegevens te stellen dat het percentage inbraken bij aanwezigheid van bewoners veel lager ligt dan bij afwezigheid.

Voor de achtergrond van het grote verschil tussen aan- en afwezigheid van bewoners kan teruggerepen worden op de relatie "pakkans-bewoners" zoals omschreven in het theoretisch model. Als bewoners zichtbaar thuis zijn, of er duidelijke tekenen zijn dat ze thuis zijn (binnenverlichting aan, tv aan, gordijnen dicht) durft het grootste deel van de inbrekers het waarschijnlijk niet aan om de woning open te breken en binnen te gaan.

*= Bij Haarlem moeten we met deze conclusie voorzichtig zijn, omdat het percentage "onbekend" er hoog is (83%).

Samenvatting

In deze paragraaf zijn vijftien variabelen die in het modus operandi-onderzoek bij ruim 4000 inbraken zijn onderzocht aan de orde geweest. Zowel het gemiddelde over het totale bestand als de verschillen tussen de zes onderzochte gemeenten op de variabelen is aan de orde geweest.

Daaruit blijkt dat sommige variabelen tussen de gemeenten onderling grote verschillen laten zien, terwijl bij andere variabelen de verschillen minimaal zijn.

Wil men zinvol lokaal onderzoek doen (dus niet blind willen varen op landelijke gemiddelden) dan moet men de variabelen die grote verschillen tussen de gemeenten vertonen in ieder geval in het onderzoek meenemen.

Variabelen met kleine verschillen tussen de gemeenten:

- Verdeling van inbraken over het jaar;
- Verdeling van inbraken over de dagen van de week;
- Verdeling van inbraken over de dag;
- Objectsoort;
- Binnengedrongen zijde
- Binnengedrongen verdieping
- Opklimming
- Ontvreemde goederen.

Variabelen met grote verschillen tussen de gemeenten:

- Delictsoort
- Woningsoort
- Werkwijze
- Gereedschap
- Aanwezigheid bewoners
- Binnengedrongen opening
- Extra-mislukte-poging.

Van de vijftien variabelen die behandeld zijn, vertonen er acht kleinere verschillen en zeven grotere verschillen tussen de onderzochte gemeenten.

Bij een dergelijk fifty-fifty-verdeling is het moeilijk om algemene conclusies te trekken over enerzijds de landelijke representativiteit van het mammoetbestand en anderzijds de noodzaak om lokaal onderzoek te doen. Met onderstaande slotopmerkingen blijven we aan de voorzichtige kant.

■

■

Slotopmerkingen

- De onderzoeksresultaten uit het mammoetbestand kunnen bij ruim de helft van de variabelen als landelijk representatief worden beschouwd (het eerste rijtje in het bovenstaande), de overige variabelen geven slechts bij benadering een landelijk beeld (marges van circa 10% aanhouden bij de variabelen in het tweede rijtje).
- Bij het doen van MO-onderzoek op lokaal niveau moeten in ieder geval de variabelen uit het tweede rijtje meegenomen worden, de overige variabelen hoeven alleen te worden meegenomen indien men ze wil kruisen met andere variabelen. Wil men dat niet, dan kan men terug vallen op het in deze paragraaf gepresenteerde mammoetbestand.
- De variabelen die een exacte plaatsaanduiding van het delict geven (straat, huisnummer, postcode) zijn voor lokaal onderzoek van groot belang, namelijk om het inbraakrisico per wijk, buurt en straat te kunnen bepalen. In deze rapportage is hieraan vanwege het streven naar een landelijk beeld geen aandacht besteed, maar in de case-studies (zie bijvoorbeeld Zaanstad en Hilversum) neemt de analyse van het inbraakrisico naar wijk, buurt en straat een belangrijke plaats in.

1.3 Toetsing van 10 hypothesen

Inleiding

In de vorige paragraaf presenteerden we een reeks rechte tellingen voor het mammoetbestand in zijn geheel en uitgesplitst naar gemeente. In deze paragraaf wordt het bestand aan een secundaire analyse onderworpen: niet de rechte tellingen en het onderscheid dan wel overeenkomst tussen gemeente staan centraal, maar de relaties tussen de variabelen worden onder de loep genomen. Zoals bekend zijn er per inbraak een zestien-tal variabelen opgeslagen in het mammoetbestand. In tabel 2 werden ze op een rij gezet: het tijdstip, de dag van de week, het type woning waarin werd ingebroken etc. In deze paragraaf gaat onze interesse uit naar het (eventuele) verband tussen deze variabelen onderling. Met behulp van het samenvoegen van de gegevens in een kruistabel wordt getracht een verondersteld verband met cijfermateriaal te onderbouwen dan wel te weerleggen.

In de vorige paragraaf werd al een enkele maal zo'n relatie aangestipt: tabel 18 geeft bijvoorbeeld het verband aan tussen de gekozen gevelopening en de manier waarop deze werd binnengedrongen. Theoretisch kunnen alle zestien kenmerken aan elkaar worden gerelateerd. Echter, niet alle relaties zijn even interessant. Heel triviaal zou bijvoorbeeld zijn om de datum te relateren aan de dag van de week: het verband staat immers bij voorbaat al vast.

Het meest interessant is het toetsen van de veronderstelde relaties die in het theoretische model zijn beschreven (paragraaf 1.1).

Onderstaand presenteren we een "hypothesen-matrix", waarin alle zestien variabelen met de andere vijftien variabelen worden gekruist. Op de kruispunten waar een relatie verondersteld wordt is een nummer ingevuld, dat correspondeert met de hypothese-omschrijving. Wanneer dit nummer omcirkeld is, wordt de hypothese in deze paragraaf getoetst. De overige hypothesen worden niet getoetst, echter de omschrijvingen ervan zijn terug te vinden in bijlage 1.

Toelichting matrix

Om te weten of bij de kruising van twee variabelen een relatie verondersteld is, volgt u vanaf de als eerste genoemde variabele de lijn naar rechts. Bij de knik volgt u de lijn schuin naar beneden tot u de lijn naar de andere variabele tegen komt. Op dit kruispunt vindt u indien van toepassing een hypothesenummer.

Hypothesen-matrix

plaats	1																			
delictsoort	9	2																		
seizoen			3																	
dag van de week				4																
tijdstip					10															
objectsoort						17														
woningsoort							11													
benaderde zijde								5												
verdieping									12											
opklimming										13										
gevelopening											14									
werkwijze												18								
extra poging													6							
gereedschap														6						
aanwezigheid bewoners															7					
ontvreemde goederen																8				

Voorbeeld 1: u wilt weten welke relatie verondersteld wordt tussen "plaats" en "delictsoort". U volgt vanaf "plaats" de lijn naar rechts. Voorbij de knik komt u reeds op het eerste kruispunt de lijn naar "delictsoort" tegen. Het nummer (1) verwijst naar de beschrijving van de hypothese. Die vindt u in bijlage 1 (het getal is niet omcirkeld).

Voorbeeld 2: u wilt weten welke relatie verondersteld wordt tussen "delictsoort" en "tijdstip". Vanaf delictsoort volgt u de lijn naar rechts en voorbij de knik volgt u de lijn schuin naar beneden. Het nummer is omcirkeld, hetgeen betekent dat de hypothese in deze paragraaf beschreven en ook getoetst wordt. De behandelde hypothesen zijn gerangschikt conform de nummering. Hypothese 10 heeft het op een na laagste omcirkelde nummer, dus komt als tweede aanbod in deze paragraaf.

Overzicht van getoetste hypothesen

Hypothese- nummer	Variabelen	Tabelnummer
09	delict x seizoen	27
10	delict x tijdstip	28
11	delict x objectsoort	29
12	delict x zijde	30
15	delict x bewoners	31
17	seizoen x tijdstip	32
19	seizoen x gereedschap	33
20	dagsoort x tijdstip	34
46	werkwijze x bewoners	35
48	extra poging x bewoners	36

De hypothesen komen in het onderstaande alle tien afzonderlijk aan bod. Daarbij wordt steeds eerst de omschrijving gegeven (cursief gedrukt), waarna de relatie met het in paragraaf 1.1 gepresenteerde theoretische model wordt aangegeven. Dan volgt de betreffende kruistabel, waaruit wordt geconcludeerd of de hypothese door de uitkomsten wordt onderschreven. Tot besluit van elke hypothese-toetsing wordt met behulp van de chi-kwadraattoets bekeken of de gevonden verschillen statistisch significant zijn.

Opmerking bij de tabellen

Alleen de gevallen die voor beide te kruisen variabelen bekend en van toepassing zijn, komen in de tabel voor. Voor het toetsen van een hypothese hebben we niets aan de gevallen, die voor één of beide variabelen onbekend/niet van toepassing zijn. Die gevallen hebben we er daarom uitgezeefd. In de kop van de tabel is aangegeven op hoeveel gevallen de tabel is gebaseerd.

Hypothese 9: delict soort x seizoen

In de zomermaanden zal het delict "insluiting" hoger scoren dan in de wintermaanden, omdat er 's zomers vaker een raam (of deur) open zal staan dan 's winters.

Deze hypothese gaat terug op het keuzecriterium "toegankelijkheid" en komt ook voor in het theoretisch model voor als relatie A-1, "toegankelijkheid-seizoen". De toegankelijkheid zal als gevolg van de openstaande ramen 's zomers groter zijn dan 's winters.

Tabel 27: Seizoen x delictsoort (percentueel, n= 3772)

Delict	Winter n= 2292	Zomer n= 1480	Totaal	
Inbraak	69	60	65	(2466)
Poging	17	16	17	(627)
Insluiping	14	24	18	(679)
Totaal	100 (2292)	100 (1480)	100%	(3772)

Onze verwachting wordt bevestigd: een relatieve oververtegenwoordiging van het aantal insluiting in de zomermaanden, terwijl 's winters het percentage insluitingen juist laag ligt.

De verschillen zijn statistisch significant (chi-kwadaat= 57,89, drempelwaarde= 12,80 bij betrouwbaarheid van 99,5%).

Hypothese 10: delict x tijdstip

Overdag zal het delict "insluiting" relatief hoger scoren dan 's avonds en 's nachts, omdat men overdag vaker een raam (of deur) open zal laten staan dan 's avonds en 's nachts.

Deze hypothese is nauw verwant aan de vorige, ook hier is het keuzecriterium "toegankelijkheid" (relatie A-2 in het model).

Tabel 28: tijdstip x delictsoort (percentueel, n= 2709)

	Nacht (0-6 u)	Ochtend (6-12 u)	Middag (12-18 u)	Avond (18-24 u)	Totaal
Inbraak	55	51	61	69	61 (1651)
Poging	21	18	15	15	17 (468)
Insluiping	24	31	24	16	22 (590)
Totaal	100 (856)	100 (211)	100 (615)	100 (1027)	100 (2709)

De tabel onderschrijft onze verwachtingen. Overdag (van 6.00 tot 18.00 uur) ligt het percentage insluipingen hoger dan 's avonds en 's nachts. Ook zien we dat er 's nachts relatief meer pogingen zijn, ten koste van het percentage gelukke inbraken, dat onder het gemiddelde uitkomt. Om dit verschil te kunnen plaatsen vallen we terug op relatie C-8 ("pakkans-werkwijze") uit het model, met de omschrijving "lawaaiproductie werkwijze bij gekozen opening". Waarschijnlijk komt de inbreker 's nacht relatief vaker voor het feit te staan dat de gekozen werkwijze bij de gekozen opening lawaai produceert en besluit hij al doende dat het te link is om ermee door te gaan gegeven het feit dat bewoners en burens thuis zijn, al zijn ze in slaap.

Om te kijken of de gevonden verschillen statistisch significant zijn hebben we de chi-kwadraat berekend. Die komt uit op 56,3 terwijl de drempelwaarde 18,5 bedraagt bij een betrouwbaarheid van 99,5%. De verschillen zijn dus ruimschoots statistisch significant.

Hypothese 11: delictsoort x objectsoort

Bij woningen zullen "inbraak" en "poging" relatief hoger en "insluiping" relatief lager scoren dan bij bergingen en garages.

De achtergrond van deze hypothese wordt gevormd door relatie A-7 ("toegankelijkheid-gevelopening"). De omschrijving hiervan luidt: "mogelijkheden om de gekozen toegang te openen". We veronderstellen dat bergingen en garages door bewoners relatief vaker niet afgesloten worden dan de woning zelf, of afgesloten worden met een lichter slot. De mogelijkheden om een toegang te openen zijn dus bij bergingen groter dan bij de woningen zelf.

Tabel 29: delictsoort x objectsoort (percentueel, n= 3905)

	Woning	Garage	Schuur	Box	Totaal
Inbraak	64	64	58	75	66 (2532)
Poging	18	7	8	9	16 (655)
Insluiping	18	29	34	16	18 (718)
Totaal	100 (3571)	100 (42)	100 (143)	100 (149)	100 (3905)

Het eerste dat opvalt is het geringe aantal pogingen bij de niet-woningen. Daarnaast zijn opvallend de hoge percentages insluipingen bij de garage en schuren, en tenslotte zien we dat vooral boxen te lijden hebben onder inbraken.

De hypothese wordt ten dele door de cijfers bevestigd.

"Insluiping" scoort bij schuren en garages hoger dan bij woningen, het delict "poging" scoort bij woningen hoger dan bij de boxen, schuren en garages.

"Boxen" zijn dus voor het delict "poging" op één lijn te stellen met schuren en garages, maar voor het delict "inbraak" niet: de hypothese dat bewoners de boxdeuren relatief vaker zouden laten openstaan dan de woning zelf, wordt niet door cijfers bevestigd. Mogelijk speelt hierbij een rol dat flatboxen meestal niet in het zicht van de woning liggen en daardoor sterker vragen om afsluiting dan schuren, die meestal wel in het zicht van de woningen liggen. De gevonden verschillen zijn statistisch significant ($\chi^2 = 45,22$ terwijl drempelwaarde = 18,50 bij betrouwbaarheid = 99,5%).

Hypothese 12: delict x zijde

Aan de voorzijde zullen de delictsoorten "insluiping" en "poging" relatief hoger scoren dan aan de achterzijde.

De hypothese grijpt terug op relatie C-7 ("pakkans-zijde") in het model, omschreven als "zichtbaarheid benaderde zijde vanaf openbare weg en vanuit woningen" en op relatie A-7 ("toegankelijkheid-gevelopening") omschreven als "mogelijkheden om gevelopeningen aan benaderde zijde te openen".

De veronderstelling is dat men aan de voorzijde snel en stil moet werken om ongezien te blijven, terwijl men aan de achterzijde rustiger de tijd heeft om een gevelopening te forceren. De deur aan de achterzijde biedt bovendien geen mogelijkheden voor insluiping door middel van "touwtje/haakje brievenbus" of "flipperen" (= met plastic kaart terugduwen van de dagschoot).

Tabel 30: delictsoort x binnengedrongen zijde (percentueel, n= 2625)

	Achterzijde	Voorzijde	Zijkant	Totaal
Inbraak	71	54	79	68 (1773)
Poging	17	21	17	18 (462)
Insluiping	11	16	4	12 (308)
Valse sleutels	1	9	-	2 (82)
	—	—	—	—
Totaal	100 (1929)	100 (614)	100 (82)	100 (2625)

Wat onmiddelijk in het oog springt is het relatief grote aantal gevallen waarbij een valse sleutel of een haakje wordt gebruikt aan de voorzijde van het ingebroken pand. Ook het aantal insluipingen ligt aan de voorzijde hoger, terwijl aan de voorzijde in vergelijking met de andere zijden het percentage inbraken laag ligt. Aan de achterkant en zijkant is het percentage inbraken juist hoog, terwijl hier het gebruik van een valse sleutel niet of nauwelijks voorkomt.

De cijfers bevestigen de hypothese. De gevonden verschillen zijn statistisch significant (chi-kwadraat= 141,34 terwijl drempelwaarde= 18,5 bij betrouwbaarheid= 99,5%).

Hypothese 15: delict x bewoners

Bij aanwezigheid van bewoners zal het delict "insluiping" relatief hoger scoren dan bij afwezigheid

Achtergrond van de hypothese vormen de relaties A-5 ("toegankelijkheid-bewoners") en C-5 ("pakkans-bewoners"). Bij aanwezigheid zullen bewoners vaker in goed vertrouwen een raam of bovenlicht open laten (A-5) en zal de inbreker voorkeur hebben voor een relatief stille werkwijze (zoals insluiping) om de kans op ontdekking door bewoners zo klein mogelijk te houden (C-5).

■

■

Tabel 31: afwezigheid x delictsoort (percentueel, n= 2117)

Delict	Afwezig	Aanwezig	Totaal
Inbraak	68	42	63 (1320)
Poging	16	26	18 (383)
Insluip	12	23	14 (299)
Valse sleutel	4	9	5 (115)
	—	—	—
Totaal	100 (1636)	100 (481)	100 (2117)

De verwachting wordt door de cijfers ondersteund: "insluiping" scoort bij aanwezigheid hoger dan bij afwezigheid, bij "inbraak" geldt het omgekeerde. Ook zien we dat het bij aanwezigheid relatief vaker bij een poging blijft. De gevonden verschillen zijn statistisch significant: chi-kwadraat= 105,19 terwijl drempelwaarde= 12,8 bij betrouwbaarheid= 99,5%.

Hypothese 17: seizoen x tijdstip

In de zomer zal de nacht qua aantal inbraken relatief hoger scoren dan in de winter, in de winter zal de avond relatief hoger scoren dan in de zomer.

De hypothese grijpt terug op relatie C-2 ("pakkans-tijdstip") in het model, omschreven onder andere als "duisternis tijdens avond en nacht".

We veronderstellen dat de inbreker liefst bij duisternis werkt om de pakkans zo laag mogelijk te houden. In het zomerhalfjaar (april tot en met september) is het alleen 's nachts (0.00-6.00 uur) goed donker, terwijl het in het winterhalfjaar (oktober tot en met maart) ook een groot deel van de avond donker is.

Tabel 32: Seizoen x tijdstip (percentueel, n= 2626)

Tijdstip	Winter	Zomer	Totaal	
00.00-06.00	27	40	32	(842)
06.00-12.00	7	10	8	(215)
12.00-18.00	22	20	21	(558)
18.00-24.00	44	30	39	(1011)
totaal	100 (1576)	100 (1050)	100	(2626)

Het blijkt inderdaad dat het zwaartepunt van de inbraken die 's zomers zijn gepleegd in de kleine uurtjes vallen, terwijl 's winters het zwaartepunt 's avonds valt.

De gevonden verschillen zijn statistisch significant (chi-kwadraat= 87,7) terwijl drempelwaarde= 12,8 bij betrouwbaarheid= 99,5%.

Hypothese 19: seizoen x gereedschap

In de zomer zal de inbreker relatief vaker gebruik maken van licht gereedschap dan in de winter

De hypothese hangt samen met relatie C-8 ("pakkans-werkwijze") uit het model, met de omschrijving "lawaaiproductie gekozen werkwijze". 's Zomers slaat de inbreker relatief vaak 's nachts zijn slag, op momenten dat bewoners thuis zijn. Om deze niet wakker te maken zal hij vaker gebruik maken van licht gereedschap dan 's winters.

■

■

Tabel 33 Seizoen x gereedschap (percentueel, n= 2174)

	Winter	Zomer	Totaal
Schroevendraaier \leq 10 mm	33	22	28 (618)
Schroeven, breekijzer $>$ 10 mm	16	11	14 (302)
Beitel	2	2	2 (47)
Overige steekvoorwerp	7	12	9 (199)
Boor, zaag, vijl	4	5	4 (93)
Overig	3	3	3 (60)
Sleutel, flipper	14	16	15 (317)
Geen gereedschap (insluip)	21	29	25 (538)
Totaal	100 (1289)	100 (885)	100 (2174)

De tabel lijkt de hypothese te onderschrijven, zij het niet overduidelijk. De werkwijzen zijn gerangschikt naar afnemende lawaaiproductie. Wanneer we onderaan beginnen (dus van stil naar lawaaiig gaan) stuiten we meteen op een frappant verschil: de categorie "geen gereedschap" scoort 's zomers hoger dan 's winters. Dit verschil onderschrijft de hypothese: geen gereedschap gebruiken (insluiting) is stiller dan alle andere werkwijzen/gereedschappen.

Ook "valse sleutel/flipper" en "boor/zaag/vijl" (meestal gaat het hier om "boor") scoren 's zomers hoger dan 's winters, maar hier zijn de verschillen kleiner. "Overig steekvoorwerp" (zoals bijvoorbeeld een mes, waarmee hout wordt weggestoken rondom een raamgrendel) scoort 's zomers weer duidelijk hoger dan 's winters. De meer lawaaiige gereedschappen (vooral "breekijzer") worden 's zomers juist relatief minder vaak gebruikt dan 's winters.

De chi-kwadraattoets toont aan dat de gevonden verschillen statistisch significant zijn (chi-kwadraat= 65,09 terwijl drempelwaarde= 22,0 bij betrouwbaarheid= 99,5%).

Hypothese 20: dagsoort x tijdstip

In het weekeinde scoren de avond en nacht qua aantal inbraken relatief hoger dan op weekdays.

Achtergrond voor de hypothese vormt relatie C-1 ("pakkans-dagsoort") in het model, omschreven onder andere als "op weekenddagen bewoners vaker afwezig".

We veronderstellen dat de weekends met name 's avonds en 's nachts voor inbrekers aantrekkelijk zijn (overdag veel mensen thuis, 's avonds en 's nachts veel mensen weg) terwijl het op weekdays precies omgekeerd ligt (overdag veel mensen weg, 's avonds en 's nachts veel mensen thuis).

Tabel 34: dagsoort x tijdstip (procentueel, n= 2712)

	Nacht (0-6 u)	Ochtend (6-12 u)	Middag (12-18 u)	Avond (18-24 u)	Totaal
Maandag	14	16	10	9	11 (310)
Dinsdag	13	16	14	9	12 (331)
Woensdag	14	19	14	12	14 (370)
Donderdag	15	17	15	12	14 (371)
Vrijdag	14	15	15	20	16 (445)
Zaterdag	18	8	17	25	20 (532)
Zondag	12	9	15	13	13 (353)
Totaal	100 (852)	100 (217)	100 (623)	100 (1020)	100 (2712)

Op vrijdag en zaterdag scoort de avond relatief hoog, terwijl op maandag tot en met donderdag de ochtend relatief hoog scoort. Op zondag scoort de middag relatief hoog. Deze relatieve verschillen ondersteunen de hypothese.

De verschillen zijn statistisch significant (chi-kwadraat= 82,42 terwijl drempelwaarde= 37,2 bij betrouwbaarheid= 99,5%).

Hypothese 46: werkwijze x bewoners

Bij aanwezigheid van bewoners scoren stillere werkwijzen relatief hoger dan bij afwezigheid.

Deze hypothese gaat terug op relatie C-8 ("pakkans-werkwijze") uit het model, omschreven onder andere als "lawaaiproductie bij gekozen werkwijze". We veronderstellen dat inbrekers bij (vermoede) aanwezigheid van de bewoners niet snel lawaaiige werkwijzen zoals het breken van een ruit zullen toepassen, maar een voorkeur zullen hebben voor stillere methoden.

Tabel 35: afwezigheid x werkwijze, (procentueel, n= 2013)

Werkwijze	Afwezig	Aanwezig	Totaal	
forceren slot, grendel	53	34	49	(984)
breken	17	12	16	(326)
ingooien, intrappen	9	6	8	(164)
valse sleutel	5	5	5	(95)
uitnemen	4	3	4	(73)
boren	1	10	3	(29)
overig	1	3	1	(29)
insluiping	10	27	14	(283)
totaal	100 (1562)	100 (451)	100	(2013)

De tabel onderschrijft onze verwachtingen: de stille werkwijzen "insluiping" en "boren" scoren relatief (veel) hoger bij aanwezigheid, de lawaaiige werkwijzen "ingooien/intrappen", "breken" en "forceren" scoren relatief hoger bij afwezigheid. De chi-kwadraattoets komt uit op 208,31 terwijl de drempelwaarde= 20,3 bij betrouwbaarheid= 99,5%. De gevonden verschillen zijn dus ruimschoot significant.

Hypothese 48: extra poging x bewoners

Wanneer bewoners thuis zijn zal het relatief minder vaak voorkomen dat de inbreker - na mislukking van de eerste poging - een extra poging onderneemt om binnen te komen.

De hypothese gaat terug op relatie C-8 ("pakkans-werkwijze") in het model, omschreven als "tijd nodig om binnen te komen" en "lawaaiproductie gekozen werkwijze".

We veronderstellen dat de inbreker het bij (vermoede) aanwezigheid van bewoners vaak te link vindt lang bezig te zijn en het na een mislukte poging voor gezien houdt. Bovendien zal er na een mislukte "stille" werkwijze vaak alleen een lawaaiige werkwijze overblijven om alsnog binnen te komen, wat de inbreker bij (vermoede) aanwezigheid van bewoners niet aandurft.

Tabel 36: afwezigheid x extra poging (percentueel, n= 2148)

	Afwezig	Aanwezig	Totaal
geen extra poging	92	96	93 (1994)
wel extra poging	8	4	7 (154)
	—	—	—
totaal	100 (1647)	100 (501)	100 (2148)

De hypothese wordt door de cijfers ondersteund: bij afwezigheid wordt vaker een extra poging ondernomen dan bij aanwezigheid.

Om te zien of het gevonden verschil ook statistisch significant is, kan geen gebruik gemaakt worden van de chi-kwadraattoets (niet toegestaan bij 2 x 2-tabel).

Hiervoor dient een andere maat, de z-waarde. Deze kan positief of negatief uitkomen, afhankelijk van de "richting" van het verschil. Voor tabel 36 komt de z-waarde uit op - 3,840 terwijl de drempelwaarde ligt op - 1,645 bij een betrouwbaarheid van 99,5%. De drempelwaarde wordt (in negatieve richting) dus ruimschoots overschreden, hetgeen betekent dat het gevonden verschil statistisch significant is.

Besluit

We hebben in deze en de vorige paragraaf een reeks resultaten gepresenteerd en in verband gebracht met de theorie. In de volgende paragraaf stappen we over op de praktijk.

1.4 Gebruik onderzoeksresultaten in de praktijk

Inleiding

Tot nu toe hebben we ons in dit hoofdstuk beperkt tot de statistiek en de theorie, zonder dat deze vertaald werden naar adviezen voor de praktijk.

Nu zal in veel gevallen de lezer die vertaalslag zelf al gemaakt hebben. Toch zullen we in deze paragraaf ingaan op wat we met de gegevens kunnen doen. Zowel de rechte tellingen (1.2) als de kruistabellen (1.3) hebben feiten aan het licht gebracht die een richtlijn kunnen vormen voor het werk in de praktijk. Er zijn drie toepassingsgebieden te onderscheiden waarop deze richtlijnen betrekking hebben:

- **Preventiewerk:** uit de gegevens zijn aanwijzingen te halen over het wat, waar en hoe van het treffen van preventieve maatregelen.
- **Recherchewerk:** uit de gegevens zijn, vooral wanneer deze met korte tussenpozen (bijvoorbeeld elke maand) worden geanalyseerd, sporen te trekken naar bepaalde daders en dadergroepen.
- **Bestuursinformatie:** het cijfermateriaal kan ondersteuning geven aan gemeentelijk beleid.

De drie toepassingsgebieden worden in aparte subparagrafen uitgewerkt.

Bij deze uitwerking past echter wel een belangrijke waarschuwing. Weliswaar betreft het bij de aanbevelingen die we op grond van de 'operatie mammoet' kunnen geven de resultaten van de analyse van heel veel gevallen (>4000), toch schuilt hier een adder onder het gras: we presenteren hier gemiddelde cijfers en dus 'gemiddelde aanbevelingen'. Zoals de gemiddelde regionale VM-functionaris na het volgen van de cursus Statistiek (c.q. lezing van het basisboek Statistiek) weet is er onlangs toch een statisticus verdronken die een rivier wilde doorwaden, waarvan hij de gemiddelde diepte op 10 cm had berekend, maar waar op een kort stuk de diepte 5 meter was. Ook voor degene die een of meer van de aanbevelingen die in deze paragraaf gegeven worden, wil opvolgen blijft het dus zaak de cijfers voor het eigen werkgebied op een rijtje te zetten. De hierna gegeven aanbevelingen moet u dan ook zien als voorbeelden.

Suggesties voor preventiewerk

De aanwijzingen die het preventiewerk betreffen worden in zes strategieën onderverdeeld (zie ook het theoretische model in paragraaf 1.1).

- surveillance door politie;
- buurtpreventie;
- organisatorische maatregelen door bewoners;
- ontwerp/(her)inrichting woonomgeving;
- ontwerp/bouwkundige aanpassing woning;
- elektronische maatregelen woning.

Onderstaand geven we een aantal voorbeelden van suggesties voor preventiewerk, ontleend aan de onderzoeksresultaten. De cursief gedrukte tekst geeft aan om welke preventiestrategie het gaat.

In tabel 4 (1.2) werd een overzicht gegeven van de **verdeling naar delictsoort**. Het bleek dat weliswaar het merendeel van de onderzochte delicten een echte inbraak betrof, maar daarnaast bleek ook dat ruim 13% van de gevallen de dader zonder 'slag of stoot' kon binnenkomen: insluiping. Dit wijst erop dat er op *organisatorisch* gebied nog één en ander te verbeteren is. Het informeren van bewoners over het afsluiten van ramen en deuren blijft dus van groot belang. Een eenvoudige manier om het de inbreker niet àl te gemakkelijk te maken. Hoewel, eenvoudig ... niets is zo moeilijk als het veranderen van gewoonten.

Er werden ook enkele tabellen gepresenteerd die betrekking hadden op het **tijdstip** van inbraak. Uit tabel 6 bleek de verdeling naar maand. De algemene lijn gaf een voorkeur aan voor de eerste drie en laatste drie maanden van het jaar (het winterhalfjaar). Deze relatie kan een aanwijzing vormen voor het opstellen van een *surveillance*-agenda: in de maanden oktober tot en met december meer personeel en materieel inzetten, in januari tot en met maart kan het iets minder, terwijl het in de overige maanden nog iets rustiger kan. Zo kunnen er gericht surveillance-prioriteiten gesteld worden. Natuurlijk kan men ook nauwkeuriger te werk gaan en de verdeling over de week en over de dag erbij betrekken (tabel 7 en 8): in het weekend meer surveillance aandacht dan door de week, en 's avonds meer dan overdag. In de toekomst zullen inbraakgegevens op lokaal niveau verzameld worden, waardoor de agenda niet alleen naar tijdstip, maar ook naar **buurt** kan worden opgesteld: in de buurten met het hoogste inbraakrisico surveilleren met een hogere frequentie.

Een derde preventie-advies betreft het uitbrengen van advies bij bouwplannen. In tabel 13 (paragraaf 1.2) werd de verdeling weergegeven naar woningtype.

Eengezinswoningen hebben een minstens 2x zo hoog inbraakrisico als meergezinswoningen.

Het spreekt dus vanzelf dat de categorie 'eengezinswoningen' extra aandacht verdient. Juist als er in een gemeente plannen op tafel komen voor uitbreidingswijken met eengezinswoningen, zal advies van de politie in de *ontwerpfase* belangrijk zijn. Dit advies kan bijvoorbeeld betrekking hebben op de verlichting, het afsluiten of weglaten van brandgangen, de zichtbaarheid van woningen vanuit andere woningen, etc.

Uit de verdeling naar werkwijze en binnengedrongen opening (tabel 16 en 18) blijkt dat er een aantal werkwijzen favoriet zijn. De politie kan op basis van die cijfers advies uitbrengen aan bewoners over *bouwkundige aanpassing* van de woning. Overigens zit hier een gemene adder onder het gras. Concludeert men uit het favoriet zijn van de deur als opening (63%) dat bewoners alleen de deur moeten beveiligen, dan stappen de inbrekers misschien massaal naar het raam over. De ketting is net zo sterk als de zwakste schakel.

Je kunt misschien beter andersom werken: uitsluiten wat je beslist niet moet adviseren. Voorbeeld: adviseren om alleen de ramen te beveiligen is onzinnig, als je weet dat 63% van de inbrekers via de deur binnenkomt.

Ook uit de verdeling naar *ontvreemde goederen* is een preventie-advies af te leiden. Het blijkt dat geld, cheques, waardepapieren, hi-fi en video hoog op de ranglijst staan van gewilde artikelen (tabel 24). Hier geldt dat de politie kan adviseren op *organisatorisch* terrein: geld en waardepapieren zo min mogelijk thuis bewaren, en bijvoorbeeld het registreren van stereo-apparatuur en/of het merken van deze goederen met de postcode. Overigens merken we hierbij op dat de hier geformuleerde adviezen niet nieuw zijn. De cijfers vormen echter een extra argument om deze preventieve maatregelen te blijven adviseren, waarbij men op zaken die relatief vaak voorkomen beargumenteerd het accent kan leggen.

Tot zover enkele voorbeelden van preventie-adviezen voortvloeiend uit de rechte tellingen (paragraaf 1.2). Nu volgen enkele voorbeelden uit de kruistabellen (paragraaf 1.3). Eerste voorbeeld: de verdeling van delictsoorten over het tijdstip van de dag. In tabel 27 werd duidelijk dat insluipingen relatief vaker voorkwamen in de periode 6.00-18.00 uur, en dat de echte inbraken juist 's avonds en 's nachts plaatsvonden. Uit deze informatie kan weer een gericht *organisatorisch* advies worden gedestilleerd: houdt deuren en ramen gesloten, ook en vooral overdag, en gebruik het nachtslot, zodra je de deur uit gaat.

Ook de verdeling van de delictsoorten in verband met de aan- of afwezigheid van bewoners (tabel 30) is van belang bij een verfijning van dit *organisatorische* advies: er bleek immers dat er niet alleen ingebroken wordt bij afwezigheid, maar ook bij aanwezigheid. In die gevallen was er relatief veel sprake van insluipingen. Het advies zou dan luiden: deuren en ramen waar geen zicht op is gesloten houden, ook bij aanwezigheid overdag.

Er is in paragraaf 1.3 ook onderzocht of er een relatie bestond tussen de delictsoort enerzijds en de objectsoort anderzijds (tabel 28): het bleek dat bij schuren en garages insluipingen relatief vaker voorkomen, bij woningen pogingen, en bij boxen onder flats echte inbraken.

Op grond van deze feiten kunnen we concluderen dat ook schuren en garages kennelijk voor bepaalde inbrekers interessant zijn, én dat het de inbreker makkelijk wordt gemaakt. Reden genoeg om hier voldoende aandacht aan *bouwkundige maatregelen* te schenken.

Echter, indien het object uit het zicht ligt, zoals bij een box onder een flat, heeft een slot minder effect: zoals blijkt wordt het opengebrouwen en blijft het relatief veel minder vaak bij een poging. Dus bij het beveiligen van bergingen zijn naast goede sloten wellicht ook andere maatregelen vereist: toezicht en/of zicht op boxen. Misschien zijn zelfs *electronische maatregelen* nodig.

Indien de politie betrokken zou worden in de *ontwerpfase* van bouwplannen voor meergezinswoningen, zou zij kunnen toetsen of de boxen wel genoeg in het zicht liggen van bewoners en voorbijgangers of zijn onderverdeeld in kleine controleerbare clusters.

Uit dit voorbeeld blijkt dat de inhoud van een advies afhangt van het *tijdstip* waarop het advies wordt gevraagd, of aan *welke instanties* het advies wordt gegeven. Deze twee factoren zullen ook van invloed zijn op de *effectiviteit* van het advies. Hoe eerder het advies, hoe groter waarschijnlijk het effect.

In tabel 29 werd een relatie gelegd tussen het type *delict* en de binnengedrongen zijde. Resultaat: aan de achterzijde relatief meer inbraken, aan de voorzijde relatief meer insluipingen en valse sleutels.

Bij het vertalen van deze informatie naar de preventiepraktijk komen we zowel op bouwkundig als ontwerptechnisch terrein. Het optreden van insluipingen aan de voorzijde werd voornamelijk verklaard door de aanwezigheid van brievenbussen: met behulp van een ijzerdraadje of touwtje kan het slot aan de binnenkant worden geopend. Het advies van de politie in de *ontwerpfase* zou betrekking kunnen hebben op de detaillering van de voordeur: vermijdt deuren met brievenbussen op dezelfde hoogte van het slot; maak brievenbussen met een afsluitbaar kastje naast de deur zodat het deurslot niet meer te bereiken is. Het voorkomen van de inbraken aan de *achterzijde* zal zich voornamelijk moeten richten op *bouwkundige aanpassing* van deuren en ramen, het verhogen van de zichtbaarheid aan de achterzijde (vermijden van struiken en hoge schuttingen, zorg voor verlichting) en in de *ontwerpfase* op het ontoegankelijk maken van de achterzijde door afsluiting of weglating van de brandgangen*.

Als laatste voorbeeld van een preventie-advies nemen we de relatie *seizoen en tijdstip* van de inbraak. Tabel 34 gaf aan dat zomers de inbraken voornamelijk tussen 0.00 uur en 06.00 uur werden gepleegd, terwijl 's winters vooral de avond hoog scoorde.

*= Indien de brandgangen worden weggelaten komen de bergingen aan de voorzijde. De toegangsdeur naar de berging moet dan wel aan de zijkant, dus in het zicht van de woning liggen.

We kunnen deze informatie weer naar een advies over *surveillance* vertalen: in de winter meer surveillance aandacht in de avonduren, in de zomer meer 's nachts.

In deze paragraaf zijn een aantal voorbeelden gegeven van preventie-adviezen op grond van de onderzoeksresultaten. Zoals bleek konden vaak meer adviezen worden opgesteld die betrekking hebben op dezelfde cijfers. De inhoud van het advies is afhankelijk van het tijdstip waarop het wordt gevraagd, en voor wie de informatie is bestemd. De resultaten kunnen met andere woorden op verschillende manieren worden gebruikt: naar bewoners toe (voorlichting), naar gemeentelijke diensten toe (toetsing bouwkundige plannen), maar ook voor de organisatie van het gemeentelijk politiekorps (*surveillance*).

Recherchewerk

In de inleiding van deze paragraaf staat het al: mits de inbraakgegevens met korte tussenpozen, volledig en nauwkeurig worden ingevoerd, kan behalve de preventie-adviseur ook de recherche-afdeling profijt hebben van het gegevensbestand. Het principe berust op het koppelen van MO-gegevens met een bepaalde dader(-groep), een oud en beproefd principe. Het verschil zit hem in de snelheid en de volledigheid waarmee de gegevens op een rijtje gezet kunnen worden. Het meest voor de hand liggende voorbeeld is de rechercheur die met een aangehouden dader van woninginbraak de zaak rond wil maken. Heeft de dader eenmaal een aantal inbraken bekend die een bepaald patroon vertonen (zelfde tijdstip, zelfde buurt, zelfde woningtype, zelfde zijde, zelfde opening, zelfde werkwijze etc.) dan kan met het computerbestand in een wip op een rijtje worden gezet welke inbraken van de afgelopen maanden in de gemeente aan die kenmerken voldoen. De rechercheur gewapend met die computeruitdraai kan dan ook die andere zaken tegen de verdachte in het geding brengen.

Desgewenst kan via het procesverbaalnummer en het nummer van het technische rapport ook op de oorspronkelijke bronnen teruggegrepen worden. Bevatten die bronnen tevens sporenmateriaal, bijvoorbeeld een sorteervoorwerp dan zijn sterke aanwijzingen snel verkregen en is de kans vergroot dat de verdachte de inbraken die hij gepleegd heeft ook bekend.

Een ander voorbeeld is het speuren naar een nog niet aangehouden dader(-groep).

Men gaat dan inbraken clusteren op gemeenschappelijke kenmerken (zelfde tijdstip, zelfde buurt, zelfde werkwijze etc.) maar nu zonder dat men aanwijzingen heeft op welke kenmerken men moet zoeken, zoals in het eerste voorbeeld het geval is. Het clusteren gebeurt dan dus op goed geluk, met als nadeel dat er van vele zoekpogingen slechts een gering aantal ook aanwijzingen over de mogelijke daders van een serie inbraken oplevert.

In sommige gevallen zal men meer gericht kunnen zoeken op basis van een vermoeden, dat men bevestigd wil zien door computergegevens: "er wordt elke zaterdag in de strook tussen het centrum en buurt x 's nachts een aantal inbraken gepleegd op de zelfde manier, vermoedelijk in serie".

De computergegevens wijzen uit of er zo'n patroon van inbraken bestaat.

Zo ja, dan kan men door nauwkeurige analyse van de adressen waar op dezelfde manier ingebroken is misschien het spoor naar het café en/of de woningen van de daders trekken. Men kan dan gericht gaan surveilleren c.q. posten en wellicht de dader(-s) op heterdaad betrappen.

Het initiatief van een computerzoekactie hoeft niet van de recherche uit te gaan. Voorkoming Misdrijven kan namelijk een geautomatiseerd signaleringssysteem in de computer inbouwen waardoor wekelijks (of 2-wekelijks) wordt aangegeven in welke buurt (en eventueel op welk tijdstip, op welke wijze) méér dan gemiddeld is ingebroken. Die gegevens worden doorgespeeld aan de recherche, of - als er grote uitschieters zijn - wordt alarm geslagen dat het in bepaalde buurten op bepaalde tijdstippen "raak" is. Van die informatie kan behalve de recherche ook de **surveillance**-afdeling profiteren: dan en dan, daar en daar extra surveilleren.

Zelfs is het niet ondenkbaar dat wanneer het systeem goed blijkt te werken de **bewoners** ingeschakeld worden: "bewoners, er is de afgelopen weken zo en zo vaak in jullie buurt ingebroken op die en die tijdstippen op die en die manier, let extra op die en die zaken en handel dan zus en zo".

Bestuursinformatie

De gegevens uit het computerbestand kunnen voor bestuursinformatie op twee manieren van belang zijn:

- de politie ondersteunt verzoeken aan de gemeente met cijfers;
- de gemeente verzoekt de politie om cijfers om daarop beleid te baseren.

Van de eerste manier geven we twee voorbeelden.

In de buurt x wordt structureel (dus over verschillende jaren gemeten) méér dan gemiddeld ingebroken en de politie wil dat de gemeente maatregelen treft, door bijvoorbeeld openbare verlichting op de achterpaden aan te brengen. Zo'n verzoek aan de gemeente wordt veel sterker wanneer het ondersteund wordt door cijfers: "in buurt x wordt, gemeten over de periode 1989-1992, 4 maal meer ingebroken dan gemiddeld in onze gemeente, vooral in de straten a, b en c.

De inbraken worden voor 80% via de achterzijde gepleegd en in de donkere uren. De totale afwezigheid van verlichting op de achterpaden zal bevorderend werken op inbraak. Kan er op de achterpaden openbare verlichting komen, te beginnen met de straten a, b en c?".

Tweede voorbeeld: in buurt y wordt stadsvernieuwing gepleegd. Verschillende verkrotte woonblokken worden vervangen door nieuwe. Omdat uit de computergegevens blijkt dat in buurt y structureel méér wordt ingebroken dan gemiddeld in de gemeente, besluit de politie betrokken te willen worden bij de bouwplannen en doet daarvoor een verzoek aan de gemeente ondersteund door cijfers: "In buurt y worden binnenkort enkele woonblokken vernieuwd. Omdat uit onze gegevens blijkt dat in deze buurt in de periode 1989/1992 veel vaker wordt ingebroken dan gemiddeld in onze gemeente, willen wij graag betrokken worden bij het ontwerpproces".

De gemeente zegt 'ja' tegen het verzoek en de politie krijgt het voorlopig ontwerp van de blokken toegestuurd. Na bestudering van de tekeningen adviseert de politie om de entree's afsluitbaar te maken, dode hoeken in de trappehuizen dicht te maken, de borstwering van de galerij doorzichtig te maken en het dak van de containerruimte niet plat maar schuin uit te voeren.

Het initiatief hiervoor hoeft niet van de politie te komen. Daarmee komen we uit op de tweede manier waarop de gegevens bruikbaar zijn voor bestuursinformatie: de gemeente verzoekt de politie om cijfers waarop beleid gebaseerd kan worden. Ook hiervan geven we twee voorbeelden.

De gemeente is benaderd door het bestuur van een bejaardenhuis met het dringende verzoek om iets te doen aan de vele inbraken in de kamers van bewoners. Politiek ligt de zaak gevoelig (het is al diverse malen in de gemeenteraad besproken), dus de betrokken wethouder draagt zijn ambtenaren op de zaak uit te zoeken en een plan van aanpak te ontwerpen.

De betrokken ambtenaren weten dat ze kunnen terugvallen op het computerbestand van de politie en vragen een uitdraai van alle inbraken gepleegd in het bejaardentehuis in de periode 1989/1992, compleet met frequentietabellen en kruistabellen van MO-gegevens. De politie levert het materiaal binnen een week en de ambtenaren gaan met de gegevens aan de slag om een plan van aanpak te maken.

Tweede voorbeeld: een woningbouwvereniging wil een ontwerp laten maken voor verdichtingsbouw (groengebieden tussen flats worden bebouwd met eengezinswoningen). De flats rondom de toekomstige nieuwbouw zijn ook in haar bezit en men weet dat er veel problemen met inbraak in boxen zijn in die flats. Men heeft (terecht) angst dat de nieuwe eengezinswoningen een groot inbraakrisico zullen lopen en vraagt de politie om inbraakcijfers voor de straten waaraan de flats rond de nieuwbouwplek liggen, compleet met MO-gegevens, over 1989/1992. Geschrokken van de dikke uitdraai die een week later op zijn bureau ligt, schakelt de directeur van de woningbouwvereniging deskundigen in om te adviseren over maatregelen tegen inbraak die in het ontwerp van de nieuwe woningen kunnen worden opgenomen.

Besluit

In deze paragraaf zijn voorbeelden genoemd van het gebruik van het computerbestand met inbraakgegevens van een gemeente op drie terreinen:

- preventiewerk;
- researchewerk
- bestuursinformatie.

Op alle drie de terreinen blijkt zo'n computerbestand bruikbaar en is er voldoende aanleiding om modus operandi-onderzoek op lokaal niveau aan te pakken.

Echter, met cijfers alleen is het beeld nog niet compleet. Voor nadere onderbouwing van de conclusies uit het statistische onderzoek en het hieruit afgeleide preventiebeleid zou je ook bij de daders van woninginbraken zelf te rade moeten gaan. We zijn hier aangekomen op het punt waar we over moeten stappen van het kwantitatieve onderzoeksdeel naar het kwalitatieve onderzoeksdeel. Het volgende hoofdstuk gaat in zijn geheel over het daderonderzoek, dat in het kader van het MO-onderzoek uitgevoerd is.

2 KWALITATIEF ONDERZOEK

Inleiding

In dit hoofdstuk gaat het om het kwalitatieve onderzoeksdeel (daderinterviews). Het verband tussen het kwantitatieve onderzoeksdeel en het kwalitatieve onderzoeksdeel is, dat de resultaten van de statistische analyse van politiegegevens (hoofdstuk 1) getoetst zullen worden aan de uitspraken van daders (hoofdstuk 2).

De daders zelf vormen een informatiebron zonder beperkingen in het aantal onderwerpen. Naast het aantal onderwerpen kan ook de hoeveelheid **achtergrondinformatie** bij die onderwerpen worden vergroot door bij de **dader zelf** te rade te gaan.

Ondanks deze voordelen zal daderonderzoek statistisch onderzoek nooit kunnen vervangen, maar alleen **aanvullen**, omdat daderonderzoek betrekking zal blijven hebben op een **beperkt aantal gevallen**.

De wijze waarop beide vormen van onderzoek elkaar aanvullen is hieronder in schema gezet.

	Aantal gevallen	Aantal onderwerpen	Achtergrond informatie
kwantitatief onderzoek (analyse politiegegevens)	+	-	-
kwalitatief onderzoek (daderinterviews)	-	+	+

Het schema laat zien dat de ene methode de lacune(-s) van de andere methode opvult.

De opbouw van dit hoofdstuk is als volgt. De eerste paragraaf (2.1) bevat een beknopte beschouwing over de onderliggende theorie en over de opzet van het onderzoek c.q. de gebruikte methode.

Het zwaartepunt van dit hoofdstuk ligt op paragraaf 2.2, waarin de resultaten van het daderonderzoek worden weergegeven zonder dat er verbanden met andere onderzoeken worden gelegd. Het voordeel daarvan is dat de gevolgde structuur helder en controleerbaar blijft. Vervolgens wordt getracht uit de gegevens een typologie van daders af te leiden (2.3). In 2.4 wordt een beknopte vergelijking met buitenlands daderonderzoek gemaakt.

2.1 Opzet onderzoek en theoretisch model

In het kwalitatieve onderzoek zijn gegevens verzameld door middel van interviews met verdachten terzake van woninginbraak. Het doel hiervan is tweeledig:

- uitkomsten van het statistische onderzoeksdeel toetsen aan uitspraken van daders (met name toetsen of de terugkoppeling van de cijfers met de theorie wel klopt met wat daders er zelf van zeggen);
- ervaring opdoen met dit type onderzoek, waarmee een handleiding kan worden opgesteld ten dienste van politiemensen die dergelijk onderzoek in de toekomst zelf (in hun eigen gemeente of regio) willen uitvoeren.

Het tweede doel is verwezenlijkt in de handleiding, opgenomen in deel B van de rapportage; voor het eerste doel dient dit hoofdstuk van deel A.

Methode ontwikkeling

Op het punt van de methode-ontwikkeling is er een belangrijk verschil tussen het kwalitatieve en het kwantitatieve onderzoeksdeel.

Voor het kwantitatieve onderzoek is de methode in de loop van van het onderzoek voldoende uit-ontwikkeld.

Voor het kwalitatieve onderzoek is de methode-ontwikkeling nog maar net begonnen. Om verschillende redenen is er tijdens de onderzoeksperiode gekozen voor de gestructureerde interviewmethode. Deze blijkt in de praktijk vruchten af te werpen, maar daarmee zijn andere methoden geenszins afgezworen. Deze methoden komen wellicht in de toekomst aan bod.

Opzet gestructureerde interviews

Nadat gekozen was voor de gestructureerde interviewmethode, is door Bureau Criminaliteitspreventie een voorgecodeerde vragenlijst ontwikkeld met behulp van 6 proefinterviews. Deze vragenlijst is vervolgens gebruikt in 7 korpsen/regio's verspreid in Nederland om in totaal 32 interviews te houden. Halverwege de onderzoeksperiode zijn er nog vragen over heling van de buit toegevoegd, die bij 17 van de in totaal 38 interviews zijn meegenomen. De resultaten hiervan worden vanwege de kleine aantallen niet in de hoofdtekst behandeld, maar in bijlage 2.

De indeling van de vragenlijst volgt het stapsgewijze keuzemodel uit paragraaf 1.1, waarbij de dader steeds verder op het object "inzoomt". Begonnen wordt met de keuze van seizoen, tijd, plaats, buurt en zo verder afdalend tot op het schaalniveau van de binnengedrongen toegang. Naast de onderwerpen die in de statistische analyse opgenomen zijn, komen onderwerpen daaromheen aan de orde, waarover de voor hoofdstuk 1 gebruikte politiegegevens geen uitsluitel geven zoals het gebruikte vervoermiddel, het zoekgedrag in de woning, de afvoer van de buit en de getroffen voorzorgsmaatregelen.

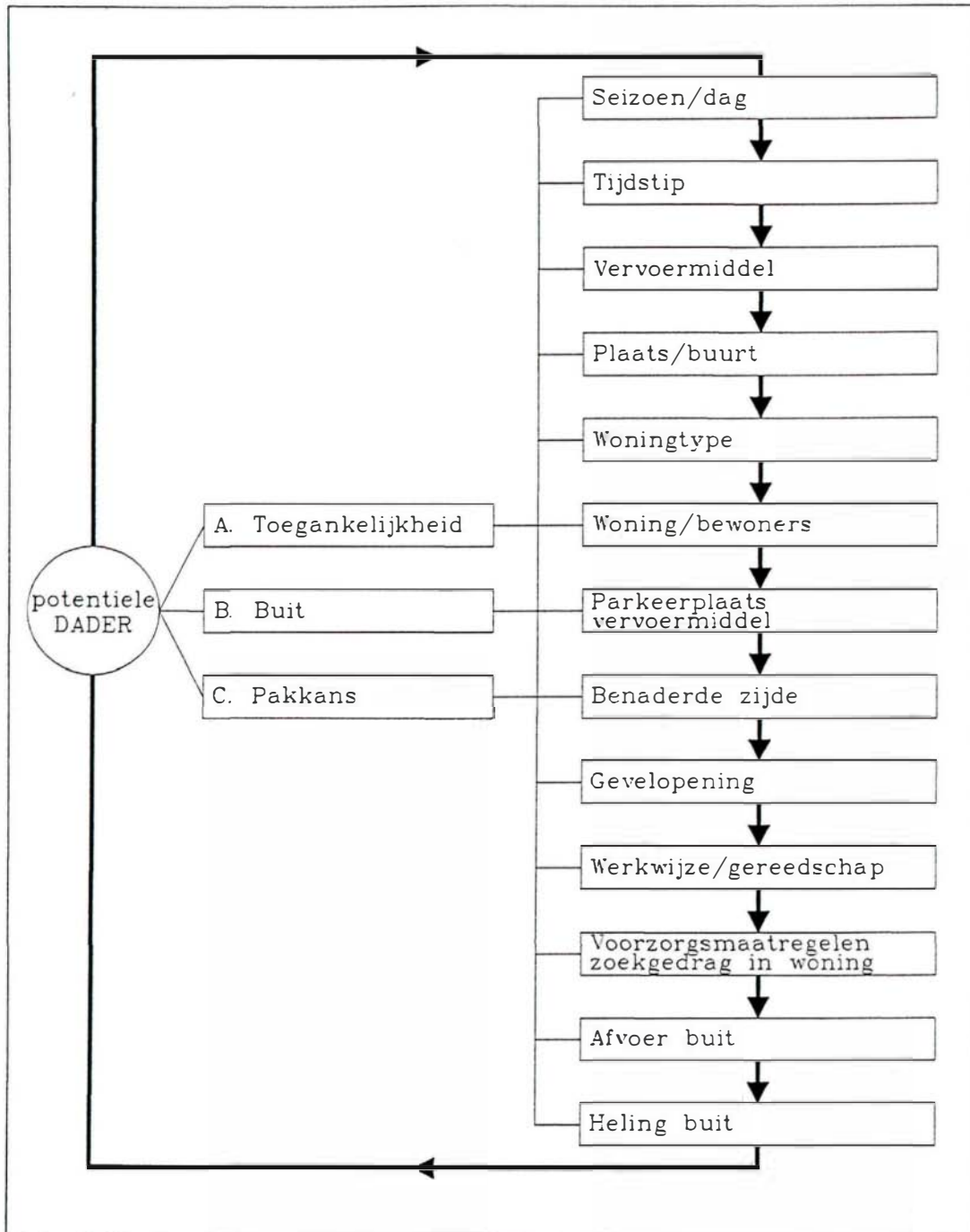
Verwerking gegevens kwalitatief onderzoeksdeel

Ondanks de relatief geringe aantallen (38 interviews) is ervoor gekozen de gegevens in de computer in te voeren op vergelijkbare wijze als bij het kwantitatieve onderzoek, met dit verschil dat bij het kwantitatieve onderzoek de invoer-eenheid de afzonderlijke inbraak is, en bij het kwalitatieve onderzoek de afzonderlijk dader. Het voordeel van het werken met de computer is onder andere dat het groeperen van daders t.b.v. de typologie (paragraaf 2.3) makkelijker gaat dan wanneer men de gegevens met de hand verwerkt.

Uitbreiding theorie

Hoewel het theoretische model in hoofdstuk 1 in feite toegesneden is op de interpretatie van statistische analyse-resultaten, is het in hoofdlijnen ook bruikbaar voor het daderonderzoek. Het moet alleen nog uitgebreid worden met een aantal stappen in het keuzeprocess van de dader. Hieronder is het model uit paragraaf 1.1 vereenvoudigd weergegeven, uitgebreid met de onderwerpen die er in het daderonderzoek bijgekomen zijn.

Afbeelding 3: Theoretisch model kwalitatief onderzoek

2.2 Algemene resultaten

Inleiding

In deze paragraaf worden de resultaten van de 38 gehouden interviews gepresenteerd. Er is niet naar gestreefd om er een statistisch verslag van te maken.

De tabellen zijn er voor de overzichtelijkheid, niet voor de statistiek. Er zijn ook geen percentages weergegeven, omdat daarvoor de aantallen te klein zijn. Bij de vragen waarop de geïnterviewden maar één antwoordmogelijkheid hadden, komt het totaal steeds op 38 uit. Bij veel vragen waren er echter meer antwoordmogelijkheden, waardoor het totaal boven de 38 uit kan komen. Dit hogere totaal wordt steeds met een voetnootje in de tabel verklaard.

We hebben de presentatie hier en daar verluchtigd met uitspraken van geïnterviewden, die wij opmerkelijk vonden dan wel representatief voor de denkwijze van een groep geïnterviewden over een bepaald onderwerp.

Algemene gegevens geïnterviewden

In het eerste blok van de vragenlijst ging het om de achtergrondkenmerken van de geïnterviewden zoals leeftijd en werksituatie.

Tabel 1: Daders naar leeftijdscategorie (n= 38)

18 jaar en jonger	8
19-25 jaar	21
ouder dan 25 jaar	<u>9</u>
totaal	38

Uit tabel 1 blijkt dat een meerderheid van de geïnterviewde daders tussen de 19 en 25 jaar was. De oudste geïnterviewde inbreker was 51 jaar, de jongste 15 jaar.

De mediane leeftijd ligt op 22,5 jaar, dat wil zeggen de ene helft van de geïnterviewden is jonger en de andere helft ouder dan 22,5 jaar.

Van de 38 inbrekers waren er 2 schoolgaand, 2 tijdelijk niet schoolgaand en deed er één een avondcursus, terwijl de overige 31 (van 1 dader was onbekend of hij al dan niet een school bezocht) geen opleiding volgden.

Laatstgenoemde hoge aantal hangt natuurlijk samen met het feit dat het overgrote deel van de geïnterviewden de onderwijsplichtige leeftijd gepasseerd waren.

Hoe zit het nu met de werksituatie van de geïnterviewden? Tabel 2 geeft een overzicht. Dit heeft betrekking op de 33 niet schoolgaande geïnterviewden.

Tabel 2: Inbrekers en werk (n= 38)

werkzaam	6
af en toe (uitzend) werk	3
tijdelijk niet werkzaam	13
langer dan 1 jaar werkloos	10
WAO-uitkering	1
Niet van toep. (schoolgaand)	4
Onbekend	1
	—
totaal	38

In één geval was niet bekend of de inbreker al dan niet een baan had. We hebben verder in tabel 2 de vier (tijdelijk niet) schoolgaande daders buiten beschouwing gelaten.

Uit tabel 2 blijkt dat een groot deel van de geïnterviewde daders geen baan had. Uit enkele interviews kwam naar voren dat men soms werkloos was geworden als gevolg van de voorlopige hechtenis of de opgelegde gevangenisstraf. Onbekend is in hoeverre de betrokkenen al werkloos waren voordat ze met inbreken begonnen.

Slechts drie van de geïnterviewde daders waren verslaafd aan drugs.

Algemene gegevens van gepleegde inbraken

In het tweede blok van de vragenlijst ging het om kenmerken van de gepleegde inbraken in relatie tot de dader, zoals het aantal gepleegde inbraken, het motief, het vervoermiddel alsmede de voorkeur voor seizoen, dagsoort en tijdstip om te gaan inbreken.

De geïnterviewden hebben gemiddeld per persoon 182 inbraken gepleegd. Dit vrij hoge gemiddelde wordt echter met name door 2 personen veroorzaakt die respectievelijk 1000 en 2500 inbraken hebben gepleegd. Wanneer we deze 2 uitschieters buiten beschouwing laten komt het gemiddelde uit op 84.

Tabel 3 geeft een overzicht.

Tabel 3: Aantal inbraken per dader (n= 38)

0-10	7
11-25	8
26-50	6
51-100	3
101-150	7
151-500	5
meer dan 500	<u>2</u>
totaal	38

Uit tabel 3 blijkt dat 15 geïnterviewden te beschouwen zijn als 'beginners', die minder dan 25 inbraken op hun naam hadden staan. Hierbij zij overigens opgemerkt dat het werkelijke aantal gepleegde inbraken wat hoger kan liggen dan de vermelde aantallen.

Wanneer de inbreker minder inbraken ten laste waren gelegd dan hij in werkelijkheid gepleegd had, werd nog wel eens een te laag aantal opgegeven. Meestal klopt de schatting echter toch aardig, doordat tijdens het gesprek impliciet wel duidelijk werd om hoeveel gevallen het ging. Uit tabel 3 blijkt verder dat 14 geïnterviewden te beschouwen zijn als 'doorgewinterde' inbrekers met meer dan 100 inbraken op hun naam.

Het is te verwachten dat het aantal inbraken per dader varieert met de leeftijd van die dader. Jongere daders zullen waarschijnlijk minder inbraken gepleegd hebben dan andere inbrekers. Tabel 4 geeft een overzicht.

Tabel 4: Aantal inbraken naar leeftijd (n= 38)

Aantal inbraken	18 jaar en jonger	19-25 jaar	ouder dan 25	totaal
0-25	7	5	3	15
26-100	■	6	3	9
meer dan 100	<u>1</u>	<u>10</u>	<u>3</u>	<u>14</u>
Totaal	8	21	9	38

Uit tabel 4 blijkt dat daders die 18 jaar of jonger zijn inderdaad voor het overgrote deel te beschouwen zijn als 'beginners'.

Het is echter niet zo dat gezegd kan worden dat het aantal inbraken direct samenhangt met de leeftijd. Een derde in de 'oudere' (26 jaar en ouder) blijken ook minder dan 25 inbraken gepleegd te hebben.

Nu moeten we overigens voorzichtig zijn met het trekken van conclusies. Het gaat immers om slechts 38 daders. De daders die 1400 en 2500 inbraken gepleegd hebben zijn overigens beiden ouder dan 25 jaar. Dit is ook niet zo verwonderlijk gezien het feit dat het plegen van zoveel inbraken ook wel de nodige tijd kost.

We zullen nu bekijken in hoeverre men zich beperkt heeft tot woningen of dat er door de geïnterviewden behalve in woningen ook in andere panden werd ingebroken.

Tabel 5: Gekozen inbraakobjecten (n= 38)

alleen woningen	15
ook in bedrijven, winkels en scholen	16
ook in schuren, fietsboxen en garages	2
ook in auto's	<u>5</u>
totaal	38

Uit tabel 5 blijkt dat een derde tot de helft van de geïnterviewden zich beperkt tot woningen en de daarbij behorende opslagruimten. Een kleine meerderheid van de daders richtte zich echter niet exclusief op woningen.

Wat betreft de inbraken in auto's, schuren en boxen valt op te merken dat daar meestal aan het begin van de criminele loopbaan mee begonnen werd. Omdat dat echter niet genoeg oplevert werd na verloop van tijd overgeschakeld naar het inbreken in woningen.

Dit brengt ons bij één van de motieven voor het plegen van woninginbraken. Tabel 6 geeft een overzicht van de verschillende motieven.

Tabel 6: Motief voor het inbreken (n= 38)

motief	frequentie
geld	32
spanning, kick	13
meedoen met vrienden	3
verveling	1
frustratie	1
haat tegen de maatschappij	<u>1</u>
totaal	51*

*= men gaf vaak meer dan één mogelijkheid aan.

Uit tabel 6 blijkt dat geld de belangrijkste drijfveer vormde. Als men verslaafd was gebruikte men dat geld om drugs te kopen (3x), vaak werd het ook gebruikt voor het aflossen van schulden en verder voor uitgaan en dergelijke. In een derde van de gevallen blijkt men ook in te breken voor de kick die dat teweeg brengt. Drie geïnterviewden gaven toe dat ze inbraken om mee te doen met hun vrienden en een man van 51 jaar bleek 'uit frustratie' woningen binnen te dringen.

Kijken we terug in het theoretisch model (paragraaf 2.1) dan kan op grond van tabel 6 het keuzecriterium "buit" nader worden gespecificeerd. Het gaat in hoofdzaak om buit in materiële zin (geld en goederen) maar de buit in immateriële zin (spanning, kick, prestige) mag niet geheel verwaarloosd worden.

Waar wordt nu het plan om in te breken geboren? Tabel 7 geeft een overzicht. Dit heeft betrekking op 35 geïnterviewden, omdat bij 3 van de 38 de plaats waar het plan werd geboren niet bekend is.

Tabel 7: Plaats waar inbraakplan opkomt (n=38)

thuis	14
kroeg, ontmoetingsruimte	14
op het werk	1
bij vrienden op straat	3
op verschillende plaatsen	5
na afloop van een inbraak	
afspraak voor volgende maken	2
onbekend	<u>3</u>
totaal	42*

* = men gaf soms meer dan een mogelijkheid aan

Het plan om te gaan inbreken komt niet altijd op dezelfde plaats op, zodat er soms meerdere mogelijkheden genoemd zijn. Uit tabel 7 blijkt dat het plan om in te breken even vaak in de kroeg of een andere ontmoetingsruimte beraamd wordt als thuis. We zullen nu bekijken van waar men vertrok om in te gaan breken.

Tabel 8: Plaats van waar men vertrok om in te breken (n= 38)

van huis	20
vanuit de kroeg, ontmoetingsruimte	8
geen vaste plek	8
onbekend	<u>2</u>
totaal	38

In een kleine meerderheid van de gevallen werd vanaf huis vertrokken. In acht gevallen werd vanuit de kroeg of een andere sociale ontmoetingsruimte vertrokken.

Als we tabel 8 vergelijken met tabel 7 zien we dat er niet altijd van dezelfde plaats wordt vertrokken als waar het plan om in te breken is ontstaan. Er is een verschuiving te zien van de kroeg en andere ontmoetingsruimte naar huis.

Dit kan samenhangen met het feit dat een bedacht plan niet altijd meteen uitgevoerd wordt of dat er eerst bepaalde voorbereidingen getroffen moeten worden waarvoor het noodzakelijk is dat men eerst naar huis gaat.

Wat voor soort voorbereidingen zoal getroffen worden, laat tabel 9 zien.

Tabel 9: Getroffen voorbereidingen (n= 38)

gereedschap mee	28
handschoenen mee	19
tassen mee	6
zaklamp mee	15
overig	7
geen voorbereidingen getroffen	<u>4</u>
totaal	79*

*= men gaf vaak meer dan een mogelijkheid aan.

In ruim de helft van de gevallen deelde de geïnterviewden mee dat hij twee of meer van de in tabel 9 genoemde voorbereidingen getroffen had alvorens op dievenpad te gaan. Slechts vier daders zeiden geen voorbereidingen te treffen, bijvoorbeeld omdat direct uit de kroeg vertrokken werd en het plan pas in de kroeg opkwam.

Uit tabel 9 blijkt dat regelmatig handschoenen en zaklantaarns meegenomen worden. Tassen zijn minder populair, onder andere omdat men denkt wel een tas, kussensloop of anderszins in het in te breken pand aan te treffen waarin de buit vervoerd kan worden. Het is overigens opvallend dat slechts 28 daders zeiden gereedschap mee te nemen. Ruim een kwart van de geïnterviewden probeerde dus binnen te komen zonder gereedschap door middel van insluiping, het intrappen van een deur of het inslaan/drukken van een ruit bijvoorbeeld. Het is echter ook mogelijk dat in zo'n geval een mededader wel gereedschap bij zich had.

De (7) overig getroffen voorbereidingsmaatregelen varieerden van het alles uit de zakken halen om verlies van eigendommen (spoor) te voorkomen, het gebruiken van een scanner (afluisteren politieradio) en het insmeren van de vingers met bisonkit(!) tot het dragen van gymschoenen (stil), schoenen met vlakke zolen (geen sporen) en donkere en/of nette kleding. Er was ook iemand die wel zeer omzichtige voorzorgsmaatregelen trof: overdag verkende hij de buurt en verstopte in de omgeving alvast een schroevendraaier, zodat hij 's avonds niet meer mee hoefde te nemen. Bovendien trok hij over z'n schoenen sokken aan om sporen te voorkomen. Houden we deze resultaten in het licht van het theoretische model, dan blijkt dat het keuzecriterium "pakkans" belangrijk is bij het treffen van voorzorgsmaatregelen: men doet van alles om die pakkans te verkleinen. Echter nog belangrijker is waarschijnlijk het criterium "toegankelijkheid": een groot deel van de geïnterviewden neemt hulpmiddelen mee om makkelijker binnen te komen (gereedschap, zaklamp).

Tabel 10 geeft een overzicht van het gebruikte vervoermiddel.

Tabel 10: Vervoermiddel (n=38)

te voet	22
auto	18
fiets/brommer	6
openbaar vervoer	2
onbekend	<u>1</u>
totaal	49*

* - men gaf soms meer dan één mogelijkheid aan.

Driekwart van de geïnterviewden maakte bij elke inbraak gebruik van hetzelfde soort vervoermiddel, het andere kwart varieerde de wijze van vervoer. Uit de tabel blijkt dat 22 daders wel eens (15 zelfs altijd) te voet naar het in te breken pand gaan en daar ook weer, met buit, te voet vandaan gaan. Iets minder dan de helft van de geïnterviewden neemt de auto (11 daders maakten altijd gebruik van dit vervoermiddel). Slechts 2 personen maakten gebruik van het openbaar vervoer. Overigens hangt het vervoermiddel - zoals te verwachten is - samen met de leeftijd. De 10 geïnterviewden jonger dan 20 jaar gebruiken op één uitzondering na nooit de auto om op pad te gaan.

We zullen nu bekijken in welk seizoen men bij voorkeur inbrak.

Tabel 11: Seizoen waar inbreker voorkeur voor had (n=38)

lente	-
zomer	4
herfst	9
winter	14
geen voorkeur	16
onbekend	<u>2</u>
totaal	45*

*= men gaf soms meer dan één mogelijkheid aan.

In zeven gevallen had men eenzelfde voorkeur voor zowel de herfst als de winter. Deze twee seizoenen blijken het populairst te zijn. Dit hangt waarschijnlijk samen met het feit dat het dan langer donker is, omdat de dagen korter zijn. We komen op de factor duisternis later nog terug. De zomer had echter ook wel eens de voorkeur omdat mensen dan meer uithuizig zouden zijn (vakantietijd). Het valt op dat bijna de helft van de geïnterviewden geen voorkeur had voor een bepaald seizoen. We zullen nu bekijken of bepaalde dagen van de week geliefder waren dan andere. Tabel 12 geeft een overzicht.

Tabel 12: Dagen die voorkeur van inbrekers hadden (n=38)

maandag	2
dinsdag	1
woensdag	1
donderdag	6
vrijdag	12
zaterdag	11
zondag	5
geen voorkeur	<u>24</u>
totaal	62*

*= men gaf soms meer dan één mogelijkheid aan.

Een meerderheid van de daders hadden geen voorkeur voor bepaalde dagen. Slechts twee daders braken het liefst op 1 vaste dag in, respectievelijk op maandag* en op zaterdag. De andere twaalf gaven twee of drie voorkeursdagen op. Uit tabel 12 blijkt dat de vrijdag en zaterdag het populairst zijn. Eén dader gaf als reden voor zijn voorkeur voor die dagen op, dat mensen dan meer geld in huis zouden hebben. De anderen doen dat omdat de bewoners dan meer afwezig zouden zijn. Donderdag is nog redelijk populair in verband met de koopavond. Maandag tot en met woensdag blijken niet geliefd te zijn, onder meer omdat de bewoners in verband met hun werk vroeg naar bed gaan. De meest genoemde achtergronden van de voorkeur voor bepaalde dagen van de week hangen dus samen met het keuzecriterium "pakkans" uit het theoretisch model. Tabel 13 geeft een overzicht van het tijdstip waar bij de daders de voorkeur op viel.

Tabel 13: Meest geliefde tijdstip (n= 38)

0-6 uur	16
6-12 uur	-
12-18 uur	3
18-24 uur	24
geen voorkeur	<u>1</u>
totaal	44*

*= men gaf soms meer dan één mogelijkheid aan.

Een ruime meerderheid van de geïnterviewden (29) had een duidelijke voorkeur voor één bepaald dagdeel, zeven geïnterviewden hadden voor twee dagdelen evenveel voorkeur. Slechts één geïnterviewde had geen voorkeur. Een opmerkelijk verschil met het seizoen en de dag van de week, waarbij het aandeel "geen voorkeur" veel groter is. Uit tabel 13 blijkt dat de nacht- en avonduren het populairst zijn. Eén dader gaf echter duidelijk de voorkeur aan inbreken overdag, omdat je volgens hem 's nachts te veel op valt**. In hoeverre de factor duisternis een rol speelt, laat tabel 14 zien.

*= Deze dader verklaarde "op de één of andere manier lukt het op maandag het beste; het lijkt wel of de mensen dan naar hun vaste avondje sport zijn".

**= Het gaat hier niet om de zichtbaarheid, maar om de herkenning: het is stil op straat dus het valt op als je panden loopt te inspecteren.

Tabel 14: Belang van de factor duisternis (n=38)

ik ga alleen bij duisternis	17
ik ga liever bij duisternis	13
maakt me niet uit	7
liever overdag	<u>1</u>
totaal	38

Bijna de helft van de geïnterviewde blijken uitsluitend in te breken als het donker is. Dit verklaart waarschijnlijk voor een groot deel de in tabel 11 gevonden voorkeur voor de twee 'donkere' dagdelen. Overzien we tabel 13 en 14, dan kunnen we concluderen dat in relatie tot het voorkeurstijdstip het keuzecriterium "pakkans" van groot belang is. Bij duisternis acht men de pakkans aanzienlijk kleiner dan bij daglicht.

Keuze plaats, buurt en pand

In het vorige blok zijn de hoogste treden van het stapsgewijze keuzeproces van de dader (zie het model in paragraaf 2.1) behandeld. In het derde blok van de vragenlijst dalen we af naar het middengedeelte van de keuzetrap: de keuze van de buurt en van het pand waar men wil gaan inbreken.

Alvorens in te gaan op de gekozen buurt, zullen we eerst bekijken of men bij voorkeur een buurt binnen of buiten de eigen woonplaats kiest.

Tabel 15: Voorkeur voor inbreken binnen of buiten eigen woonplaats (n=38)

in eigen woonplaats	14
buiten eigen woonplaats	16
even vaak binnen als buiten woonplaats	7
onbekend	<u>1</u>
totaal	38

Er blijkt niet in het algemeen een duidelijke voorkeur te zijn om binnen of buiten de woonplaats in te breken. Het varieert per dader. Het hangt ook samen met de leeftijd: de jongere daders hebben vaak geen auto ter beschikking en gaan dan niet zo makkelijk hun woonplaats uit (zie tabel 10).

Wat zijn nu zoal de redenen om in de eigen woonplaats in te breken?

Tabel 16 geeft een overzicht. Dit is gebaseerd op de 14 geïnterviewden (zie tabel 15) die opgaven "bij voorkeur in eigen woonplaats" en een enkeling uit de groep "even vaak binnen als buiten".

Tabel 16: Redenen om in eigen woonplaats in te breken (n= 14)

ik ken mijn eigen plaats het beste	9
het gemak van de korte afstand	8
geen speciale reden	<u>2</u>
totaal	19*

*= men gaf soms meer dan één mogelijkheid aan.

De belangrijkste motieven blijken het gemak van de korte afstand te zijn en het feit dat men in de eigen woonplaats het best bekend is.

Tabel 17 geeft een overzicht van de motieven om juist liever buiten de eigen woonplaats in te willen breken. Dit is gebaseerd op de zestien geïnterviewden (zie tabel 15) die opgaven "bij voorkeur buiten eigen woonplaats" en een enkeling uit de groep "even vaak binnen als buiten eigen woonplaats".

Tabel 17: Redenen om buiten de woonplaats in te breken (n= 16)

minder kans op herkenning	15
huizen geschikter voor inbraak	2
maatjes woonden daar in de buurt	1
overig	<u>2</u>
totaal	19*

*= Men gaf soms meer dan één mogelijkheid aan.

De belangrijkste reden blijkt te zijn de kleinere kans op herkenning die men buiten de eigen woonplaats loopt. Eén dader merkte ook op dat zo ook de kans verkleind wordt dat je bij iemand zou inbreken die je kende.

Verder werd als reden genoemd: "eigen nest niet bevuild" en "mensen in dorpen minder op inbraak bedacht dan in steden".

Overzien we tabel 16 en 17 met het oog op het theoretisch model, dan valt een opmerkelijke conclusie te trekken. De (jongere) ouders die binnen de eigen woonplaats inbreken laten het keuzecriterium "toegankelijkheid" zwaar wegen (gespecificeerd als "bekendheid" en "bereikbaarheid"). De (oudere) ouders die buiten de eigen woonplaats inbreken, letten bij die keuze meer op het criterium "pakkans". Tot zover de keuze van de plaats. Waar lette men nu zoal op bij het uitzoeken van de buurt waar men wilde inbreken? Tabel 18 geeft een overzicht.

Tabel 18: Relevante factoren bij buurtkeuze (n= 38)

rijk uitziende huizen	18
stille buurt, niemand op straat	14
makkelijke vluchtweg	4
huizen lijken makkelijk te kraken	5
overig	4
let nergens speciaal op	4
onbekend	<u>1</u>
totaal	50*

*= men gaf soms meer dan één mogelijkheid aan.

Aangezien men soms lette op meer dan één van de in tabel 18 genoemde factoren, komt het totaal boven de 37 uit. Uit de tabel blijkt dat een rijke uitstraling van de huizen (soms wordt ook naar de waarde van de in een buurt geparkeerd staande auto's gekeken) een belangrijke factor vormt samen met het gegeven of de buurt al dan niet stil is. Minder hoog scoren de factor "vluchtweg" en de factor "kraakbaarheid van de huizen". Een geïnterviewde illustreerde deze factor heel treffend: "in die buurt staan makkelijke huizen".

Slechts vier ouders bleken nergens op te letten en één geïnterviewde brak altijd in dezelfde buurt in, omdat die op loopafstand bereikbaar was vanaf de kelder die dienst deed als vertrekplaats en opslagruimte van gestolen goed. Overige factoren die een rol speelde waren onder andere het gegeven of er een politiebureau in de buurt was en of er panden met kluizen aan te treffen waren. Tweemaal speelde de voorkeur voor een bepaald woningtype een rol bij de buurtkeuze*. Koppelen we deze resultaten met het theoretisch model, dan kunnen we vaststellen dat in relatie tot de buurtkeuze het criterium "buit" van groot belang is, tesamen met het criterium "pakkans". Het criterium "toegankelijkheid" lijkt op grond van tabel 18 van minder belang. Uit tabel 16 echter blijkt dat het voor (jongere) ouders, die binnen de eigen woonplaats inbreken, wel van belang kan zijn.

*= "Rijtjes huizen" (1x), "vrijstaande woningen" (1x).

Tabel 19: Woningtypen die de voorkeur van de inbreker hebben (n= 38)

éénggezinswoningen, ongeacht type	10
vrijstaande woningen	8
hoekwoningen	7
middenwoningen	1
bovenwoningen/flat/portiek/etage	-
geen voorkeur	11
onbekend	<u>1</u>
totaal	38

Uit tabel 19 blijkt dat de voorkeur nooit uitgaat naar flatwoningen (of andere typen bovenwoningen). Eénggezinswoningen zijn favoriet en dan met name vrijstaande en hoekwoningen. Tabel 20 geeft een overzicht van woningtypen waar men beslist niet in wilde inbreken.

Tabel 20: Woningtypen waarin men bij voorkeur niet inbrak (n= 38)

bovenwoningen (flat/portiek/etagewoningen)	16
middenwoningen	6
vrijstaande woningen	6
hoekwoningen	-
éénggezinswoning ongeacht het type	-
geen voorkeur	13
onbekend	1
	—
totaal	42*

*= men gaf soms meer dan één mogelijkheid aan.

Uit de tabel blijkt dat 13 daders in alle mogelijke woningtypen wel eens inbrak. Middenwoningen en vrijstaande woningen lieten enkele daders links liggen, maar met name in flats en andere bovenwoningen wilde een groot gedeelte van de geïnterviewden (16) beslist niet inbreken. Enkele redenen die men opgaf om bepaalde woningsoorten nooit te kiezen zijn de volgende: 'inbreken in flats is junkenwerk'; 'ik zou nooit van een arbeider of middenstander stelen, die moeten ook sappelen met hun geld'; 'ik breek nooit in in flats, want ik ben bang om naar beneden gegooid te worden'; 'ik vermijd bungalows en villa's omdat daar meestal alarm aanwezig is'.

Tabel 19 en 20 overziend kan voorzichtig geconcludeerd worden dat bovenwoningen aanzienlijk minder geliefde inbraakobjecten vormen dan ééngesinswoningen en dat binnen de eengezinswoningen bij het ene deel van de geïnterviewden de voorkeur naar midden- en vrijstaande woningen uitging, terwijl een ander deel van de geïnterviewde ouders deze twee woningtypen juist bewust niet kozen*.

We kunnen nu een trede in het keuzeproces afdalen en ons verdiepen in de vraag waar men op let bij het uitkiezen van een geschikt pand om in te breken.

Tabel 21: Factoren waar ouders in eerste en tweede instantie op letten (n= 38)

Factoren	in 1 ^e instantie	in 2 ^e instantie
binnenverlichting uit	11	8
goede vluchtweg	8	11
geen hond aanwezig	8	11
geen buitenverlichting	-	8
rijk uitziende inrichting/tuin e.d.	8	9
uit het zicht van straat/woning	6	6
overig	5	8
let nergens speciaal op	<u>4</u>	<u>4</u>
totaal	50*	65*

*= men gaf soms meer dan één mogelijkheid aan.

Uit tabel 21 blijkt dat men in eerste instantie het meest relevant acht of de binnenverlichting uit is, als teken dat de bewoners niet thuis zijn. Opgemerkt moet worden dat het laten branden van één klein lampje hier ook onder valt. Uit enkele gesprekken bleek dat dit niet inbraakpreventief werkt, omdat iedereen het zo doet en het eerder een aanwijzing vormt dat de bewoners afwezig zijn!

In de categorie "overig" vielen: zichtbaar aanwezige alarminstallatie (2x), gordijnen, krant uit brievenbus, passanten op straat en meer in het algemeen "bewoners thuis", dat wil zeggen die geïnterviewden letten in principe op alle tekens die aangeven of de bewoners thuis zijn.

*= Onder tabel 21 wordt op de verklaring van de voorkeuren ingegaan.

Bij de in tweede instantie genoemde factoren wordt in de categorie "overig" bovendien nog genoemd: "auto in de garage" en "bouwconstructie van de woning zwak". In één geval werd ook nog even nagegaan of het huis eigenlijk wel bewoond was alvorens met breken aan te vangen, aangezien het al enkele keren was voorgekomen dat ze een leegstaand huis waren binnengedrongen.

Uit tabel 21 is ook de verklaring van de voorkeur voor bepaalde woningtypen af te leiden. Vooral de relatief hoge score van de factor "vluchtweg" helpt ons verder. Eéngesinswoningen hebben tegenover meergezinswoningen (met name portiekflats) méér en kortere vluchtwegen. Als aanvulling hierop kijken we naar de vrij hoge scores van "rijk uitziende inrichting" en "uit het zicht van straat/woning", die de voorkeur voor vrijstaande en hoekwoningen mede verklaren.

Verder blijkt uit tabel 21 en de bijbehorende verklaringen dat de factor "bewoners thuis" heel belangrijk is. Vormt de aanwezigheid van de bewoners echter een absolute drempel of breekt men ook wel eens in ondanks het feit dat men wist of vermoedde dat er zich iemand in het pand bevond? Tabel 22 geeft op deze vraag een antwoord.

Tabel 22: Ooit ingebroken indien bewoners thuis? (n= 38)

nee	23
ja	14
onbekend	<u>1</u>
totaal	38

Uit tabel 22 blijkt dat toch nog 14 daders (= ruim een derde) wel eens in een pand hebben ingebroken terwijl ze vermoeden of zeker wisten dat de bewoners thuis waren. Dit is een opvallend hoog aantal. Kijken we naar het **tijdstip** waarop de inbrekers die "bewoners thuis" geen bezwaar vinden inbreken, dan zien we dat 10 van de 14 voorkeur voor de nacht heeft. Deze 10 geïnterviewden zijn misschien te typeren als "bewuste nacht-inbrekers".

Er zou dan een groep daders zijn die liefst 's nachts werkt en daarbij de aanwezigheid van bewoners geen bezwaar vindt, terwijl de andere groep die aanwezigheid **wel** een bezwaar vindt c.q. principieel **niet** inbreekt waar bewoners thuis zijn, en om die reden nooit 's nachts werkt. In de volgende paragraaf (2.3) wordt op die gedachte voortgeborduurd door het voorkeurstijdstip als ingang te gebruiken voor het maken van een dadertypologie.

Vooralsnog concluderen we voor de geïnterviewde groep als geheel, dat bij de keuze van het pand het keuzecriterium "pakkans" belangrijker is dan de andere twee keuzecriteria. Immers de hoogst scorende antwoordmogelijkheden ("binnenverlichting", "vluchtweg" en "hond") zijn alle in verband te brengen met het criterium "pakkans". Opvallend is dat slechts één dader het keuzecriterium "toegankelijkheid" noemt. Dit leidt tot een belangrijke aanwijzing voor preventiewerk: wil je zorgen dat inbrekers jouw woning niet kiezen dan zijn pakkans-verhogende maatregelen waarschijnlijk effectiever dan toegankelijkheidsverlagende maatregelen. Dus niet van je huis een afgeschermd vesting maken maar het juist goed zichtbaar naar de straat toe keren en bewoond laten lijken.

Laat de inbreker zich tegenhouden door de aanwezigheid van burens? Tabel 23 geeft een overzicht.

Tabel 23: Ooit ingebroken indien burens thuis? (n= 38)

ja, zonder bedenkingen	19
ja, mits ze niet keken	10
nee	4
let ik niet op	2
onbekend	<u>3</u>
totaal	38

Uit tabel 23 blijkt dat de aanwezigheid van de burens voor inbrekers waarschijnlijk geen echte belemmering vormt. Slechts vier geïnterviewden lieten zich onvoorwaardelijk tegenhouden door dit gegeven en tien daders onder de voorwaarde dat de burens niet keken.

Een geïnterviewde illustreerde dit heel treffend: "de burens hebben het toch te druk met de televisie".

Vergelijking van tabel 23 met tabel 22 leert ons dat de aanwezigheid van de bewoners veel vaker een belemmering vormt voor de inbreker dan de aanwezigheid van de burens.

We zullen nu bekijken of een dader na een (poging tot) inbraak wel eens terugkwam in dezelfde buurt voor een volgende inbraak of dat men zich beperkte tot één inbraak per buurt. Tabel 24 geeft een overzicht.

Tabel 24: Na een inbraak (poging) weer terug in dezelfde buurt?

nee	13
ja	24
onbekend	<u>1</u>
totaal	38

Uit tabel 24 blijkt dat het merendeel van de daders vaker dan één keer in dezelfde buurt inbraken. Tabel 25 geeft een overzicht van de motieven van de daders die slechts één keer in dezelfde buurt inbraken.

Tabel 25: Reden om nooit terug te komen in dezelfde buurt (n= 13)

te veel kans op herkenning	8
kans dat bewoners meer opletten	7
kans op extra politie	1
toeval	1
onbekend	<u>3</u>
totaal	20*

** men gaf soms meer dan één antwoordmogelijkheid aan.

"Te veel kans op herkenning" en "kans dat bewoners meer opletten" worden veelal in combinatie genoemd. Het criterium "pakkans" geeft kennelijk de doorslag bij de keuze om nooit terug te komen in dezelfde buurt.

Tabel 26 geeft inzicht in de vraag of de geïnterviewden ooit voor een tweede keer in hetzelfde pand hebben ingebroken. Deze tabel heeft betrekking op de 24 geïnterviewden (zie tabel 24) die aangaven wel voor een tweede keer in dezelfde buurt terug te komen.

Tabel 26: Ooit twee keer in hetzelfde pand ingebroken? (n= 24)

ja	7
nee	<u>17</u>
totaal	24

Uit tabel 26 blijkt dat 7 van de 24 daders die meerdere keren in één buurt inbraken er zelfs niet voor terug schrikken om een tweede keer in hetzelfde pand terug komen.

Voor deze daders is het criterium "pakkans" kennelijk niet van belang, maar de criteria "buit" en/of "toegankelijkheid" zwaar bij de keuze van het pand.

Tabel 27: Plaats van parkeren vervoermiddel (n= 38)

in een straat vlakbij pand	7
in zijstraat	10
in straat er achter	2
aantal straten verderop	2
parkeerplaats	1
donker plekje	1
zover mogelijk	1
onbekend	<u>14</u>
totaal	38

Het blijkt dat inbrekers de auto nooit direct voor het in te breken pand plaatsen, maar liever één of meerdere straten verderop. Dit verkiest men met het oog op de pakkans. Overigens is niet eenduidig of men de auto/fiets neerzet vóór of na het uitkiezen van het pand. Zo verklaart een geïnterviewde: "als je een geschikte buurt gevonden hebt zet je de auto neer, en dan ga je een eindje lopen". Hoe het ook zij, als ook auto geparkeerd en het pand uitgekozen is, belanden we op de laagste treden van de keuze-trap.

Keuze benaderde zijde, gevelopening, werkwijze

Het vierde blok van de vragenlijst heeft betrekking op laagste treden van de keuzetrap: keuze te benaderen zijde, binnen te dringen gevelopening en werkwijze bij het binnendringen van die opening.

Tabel 28: Zijde van welke het pand meestal benaderd wordt (n= 38)

voorkant	-
achterkant	25
geen voorkeur	11
eerst aan voorkant kijken of bewoner thuis is, dan binnendringen via achterkant	<u>2</u>
totaal	38

Uit de tabel blijkt dat de achterkant duidelijk favoriet is, hoewel elf daders zeiden geen voorkeur te hebben. Opvallend is dat maar heel weinigen zeggen beide kanten te bekijken. Of men al dan niet wel eens langs de gevel naar een hogere verdieping krom, laat tabel 29 zien.

Tabel 29: Opklimming (n= 38)

zelden of nooit	17
ja, soms	13
ja, vaak	2
onbekend	<u>6</u>
totaal	38

Van de 38 daders zeiden er 15 soms of vaak naar een hogere verdieping te klimmen. Men kan voorzichtig concluderen, dat een inbreker niet terugschrikt voor klimwerk. Tabel 30 geeft een overzicht van de manier waarop men dan zoal opkrom. Deze tabel heeft betrekking op de 15 geïnterviewden die aangaven soms/vaak klimwerk te doen.

Tabel 30: Wijze van opklimming (n= 15)

via regenpijp	9
via balkon	7
via plat dak/afdak	3
via tuinmuur, schutting	5
m.b.v. weerhaak/touw	1
onbekend	<u>2</u>
totaal	27*

*= men gaf soms meer dan één mogelijkheid aan.

Uit tabel 30 blijkt dat met name opgeklommen wordt via een regenpijp of het balkon. We laten het niet hierbij voor wat betreft de verdieping die daders verkozen om binnen te dringen en gaan over naar de gevelopening, waarnaar de voorkeur van de 38 geïnterviewden in eerste instantie uitging.

Tabel 31: eerst benaderde opening (n= 38)

deur	18
raam	12
bovenlicht	1
hangt van situatie af	3
geen voorkeur	<u>4</u>
totaal	38

De meesten blijken een duidelijke voorkeur te hebben voor één bepaalde opening.

De deur blijkt door de meeste daders als eerste benaderd te worden. Bovenlichten zijn bij de geïnterviewden niet primair geliefd.

Tabel 32 laat zien of de geïnterviewden het bezwaarlijk vonden of de gekozen gevelopening in het zicht van straat en/of woningen lag.

Tabel 32: Zichtbaarheid een bezwaar

ja	16
nee, was geen belemmering	15
hangt ervan af	4
ik lette daar niet op	2
onbekend	<u>1</u>
totaal	38

Ongeveer evenveel daders vonden het wel respectievelijk niet een belemmering.

Dit resultaat is vergelijkbaar met de gegevens in tabel 21 (factoren waarop men let bij uitkiezen pand): zichtbaarheid scoorde niet bijzonder hoog als factor om een pand op uit te kiezen en dat blijkt voor de keuze van de gevelopening ook te gelden. We kunnen hier ook een relatie leggen met tabel 23. Uit die tabel blijkt dat de aanwezigheid van burens geen overwegend bezwaar is bij het uitkiezen van het pand. "Pakkans" is kennelijk niet belangrijk bij de keuze van de gevelopening, althans niet wanneer men die pakkans omschrijft als "zichtbaarheid".

We dalen nu vanaf de gekozen gevelopening een trede verder in het keuzeproses af en komen bij de werkwijze, waarmee men de gekozen gevelopening wist binnen te dringen. Tabel 33 geeft van de gekozen werkwijzen een overzicht.

Tabel 33: Modus operandi (n= 38)

terugwrikken slotschoot deur	14
openwrikken sluitnaad raam	10
forceren uitzetijzer bovenlicht	2
verwijderen glaslatten ruit	3
breken ruit	6
overig	6
geen bepaalde techniek	<u>7</u>
totaal	48*

*= men gaf soms meer dan één mogelijkheid aan.

Van de 38 geïnterviewden geven er 24 aan dat ze één speciale techniek hebben. De overigen laten ofwel de techniek van de situatie afhangen ofwel beschikken over een combinatie van 2 technieken, die afwisselend gebruikt worden. Het terugwrikken van de slotschoot van de deur blijkt het populairste te zijn. Als overige methoden werden genoemd insluiting, het verwijderen van scharnierpennen, het breken van een ruit met behulp van een jas, het inslaan van een ruit met de blote hand en het met behulp van een sleutel die op een pijp is gemonteerd van binnenuit openen van het slot.

Hoewel uit de tabel en bovenstaande opsomming blijkt dat er een grote diversiteit aan werkwijzen bestaat, valt de nadruk bij de geïnterviewden toch op een gering aantal vaak voorkomende werkwijzen: terugwrikken slotschoot deur, openwrikken sluitnaad raam en breken ruit.

Het beeld van de gebruikte gereedschappen bij het openbreken van de woning komt sterk overeen met het beeld van de werkwijze: er wordt een grote verscheidenheid aan gereedschappen genoemd, maar de nadruk valt op een gering aantal vaak voorkomende gereedschappen.

Tabel 34: Gebruikt gereedschap (n= 38)

schroevendraaier	22
breekijzer	5
twee schroevendraaiers	5
beitel	1
overig	9
geen gereedschap	3
onbekend	<u>1</u>
totaal	46*

*= men gaf soms meer dan één mogelijkheid aan.

Onder "overig" vallen onder andere platgeslagen laselectrode, katapult, luchtdrukpistool, op pijp gelaste sleutel, ruitetikker en verder (als hulpmiddel om een ruit geluidloos te kunnen breken) plakband en jas.

Lukt het inbrekers meestal in een keer om met de genoemde werkwijzen en gereedschappen het pand binnen te dringen?

Tabel 35: Lukken en mislukken van inbraak (n= 38)

inbraak lukte altijd	10
inbraak mislukte soms	<u>28</u>
totaal	38

Aan de 28 geïnterviewden die opgaven dat de inbraak soms mislukte is gevraagd, of zij het na een mislukking opnieuw of elders gingen proberen. Hieronder een overzicht.

Tabel 36: Hernieuwde poging na mislukking (n= 28)

ging op andere manier proberen	12
ging elders proberen (ander pand)	9
hield ermee op	<u>7</u>
totaal	28

We zien dat het doorgaan na een mislukte inbraak bij de geïnterviewden die met een mislukking te maken hebben gehad, de overhand heeft.

Gaat men na het openbreken van de woning meteen naar binnen, of wacht men of er een reactie komt van bewoners, burens of politie? Hieronder een overzicht.

Tabel 37: Wachten voor het binnengaan (n= 38)

ging meteen naar binnen	12
wachtte even (tot 30 seconden)	8
wachtte iets langer (30 sec. en meer)	<u>18</u>
totaal	38

We zien dat de meeste geïnterviewden niet meteen naar binnen gaan. Sommigen verklaarden na het openbreken zich even in de tuin te verstoppen om af te wachten of ergens het licht aan ging, een raam open, of ergens gestommel hoorbaar werd. Anderen verklaarden soms wel tot 10 minuten te wachten, of er reactie was van politie (kon gebeld zijn door bewoners, of gewaarschuwd via een stil alarm).

Wat deed men als men tenslotte het pand binnenging als eerste - nam men enige voorzorgsmaatregelen, of ging men meteen op de buit af? In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven.

Tabel 38: Voorzorgsmaatregelen

geen voorzorgsmaatregelen (meteen op de buit af)	8
wel voorzorgsmaatregelen	25
waaronder:	
- controle of bewoners thuis zijn	13
- extra vluchtweg maken	8
- gordijnen sluiten	4
- voordeur barricaderen	2
- overig	6
- onbekend	<u>5</u>
totaal	38

In de categorie "overig" vielen:

- kijken of sleutel in (achter-)deur zit, zo ja dan deur openen*;
- alarm uitproberen;
- deur achter zich sluiten (anders zou het burens die wisten dat bewoners weg waren misschien opvallen);
- één mededader op de uitkijk zetten;
- te doorzoeken vertrekken onderling verdelen.

We krijgen uit deze gegevens de indruk, dat inbrekers zich gedurende het vergaren van de buit letterlijk en figuurlijk niet voor één gat laten vangen en hiertoe verschillende pakkans-verlagende voorzorgsmaatregelen nemen.

Eén van de factoren die de pakkans tijdens het vergaren van de buit beïnvloeden is de tijdsduur dat men in de woning is.

Immers: hoe langer, des te groter de kans dat bewoners intussen thuiskomen. De tijdsduur varieert tussen de 2 en de 75 minuten en bedraagt gemiddeld 17 minuten.

Hieronder geven we van de 37 bekende gevallen een overzicht in tabelvorm:

Tabel 39: Tijdsduur buit vergaren in woning (n= 38)

1-10 minuten	16
11-20 minuten	13
meer dan 20 minuten	8
onbekend	<u>1</u>
totaal	38

We kunnen voorzichtig concluderen dat inbrekers niet langer dan 20 minuten in een woning willen blijven, maar dat men anderzijds méér dan een paar minuten nodig blijkt te hebben om (voldoende) buit te vergaren. Om in de termen van het theoretisch model te blijven: de keuzecriteria "pakkans" en "buit" zijn ongeveer even belangrijk bij het verzamelen van de buit en staan met elkaar op gespannen voet.

Doorzocht men in die tijd de gehele woning of slechts een gedeelte?

Op die vraag geeft tabel 40 antwoord.

*= Men kwam via het raam binnen.

Tabel 40: Woning geheel of gedeeltelijk doorzocht* (n= 38)

hele pand doorzocht	22
alleen woonverdieping	14
overig	<u>2</u>
totaal	38

Onder "overig" werd geantwoord: verschillend (hing van tijdstip af, dat wil zeggen 's nachts alleen woonverdieping) en "afhankelijk of ik geld vond" (dat wil zeggen trof men op de woonverdieping geen geld aan dan ging men naar boven). Deze variabele hangt samen met de variabele "tijdstip van inbraak". De inbrekers die een voorkeur hebben voor de nacht doorzoeken relatief minder vaak ook de slaapverdieping, omdat ze geen confrontatie met bewoners uit willen lokken. Door de kleine aantallen bestaat hierover echter geen zekerheid. Het beeld ontstaat dat inbrekers veelal het gehele pand doorzoeken. Dit heeft volgens enkele verklaringen ook te maken met het feit dat bewoners hun sierraden (een geliefde buit voor inbrekers, zie onder andere tabel 41) vaak op de slaapkamer bewaren.

Daarmee zijn we aangekomen bij de buit: op welke goederen zijn inbrekers uit?

In onderstaande tabel een overzicht.

Tabel 41: Voorkeursgoederen bij het buit vergaren (n= 38)

contant geld	31
cheques	17
sierraden	18
t.v., stereo-app.	13
videorecorder	11
antiek, zilver	5
overig	2
geen voorkeur	<u>4</u>
totaal	101*

*= Men gaf vaak meer dan één mogelijkheid aan.

*= Bij de vraagstelling is er vanuit gegaan dat men inbreekt in ééngesinswoningen, dat wil zeggen met een woon- en een slaapverdieping. Bij flatwoningen zou men moeten vragen naar "woongedeelte" respectievelijk "slaapgedeelte".

Onder "overig" vallen: kluis en foto-apparatuur. Opvallend is dat contant geld het meest geliefd is; door slechts drie geïnterviewden werd geld niet als begeerd goed genoemd. Anderzijds zijn er maar twee die geld als enige begeerde goed noemen. Men heeft derhalve voorkeur voor geld in combinatie met bijvoorbeeld cheques en sieraden (6x) of met een videorecorder/t.v. (5x).

Twee citaten ter illustratie: "Je wil contant geld, maar dat vind je haast nooit", "Als ik niets kon vinden nam ik een video mee". Het vermoeden wordt bevestigd dat inbrekers in eerste instantie uit zijn op kleine, handzame en waardevaste goederen zoals contant geld, cheques en sieraden en dat men grotere stukken vooral meeneemt wanneer het zoeken naar de eerste drie soorten niet voldoende oplevert.

Sjouwde men in het laatste geval direct weg met de buit of verstopte men de buit eerst om hem later op te halen?

Tabel 42 geeft hiervan een overzicht.

Tabel 42: Afvoeren van de buit

nam gehele buit in één keer mee	19
verstopte deel buit in/bij tuin ingebroken pand	5
verstopte deel buit elders	9
overig	4
onbekend	<u>1</u>
totaal	38

Onder "overig" valt: "kwam voor tweede keer terug in het pand om rest op te halen" en "verstopte buit alleen indien deze groot was" (3x).

We zien dat het al dan niet (dicht) bij het inbraakpand terugkomen om een deel van de buit op te halen bij ongeveer de helft van de geïnterviewden voorkomt.

Het al dan niet terugkomen om de buit op te halen zal ook samenhangen met de keuze van de plaats waar de auto (of fiets) neergezet wordt. Kiest men ervoor om de auto in een geschikte buurt ergens neer te zetten en vervolgens lopend op zoek te gaan naar een geschikt pand, dan zal het vaak nodig zijn om terug te komen ("als het werk gedaan was bleef ik bij de buit en ging mijn maat de auto ophalen").

Overige onderwerpen

Het vijfde en laatste blok van de vragenlijst betrof onderwerpen die niet direct onder te brengen waren in het stapsgewijze keuzemodel, maar die er zijdelings mee samenhangen. Ook is in dit vijfde blok direct gebruik gemaakt van de deskundigheid van de geïnterviewden ten aanzien van inbraakpreventie.

Wat doet een inbreker wanneer hij iemand in de woning aantroef waar hij was binnengegaan?

Tabel 43 geeft een overzicht van de antwoorden die men op deze vraag gaf.

Tabel 43: Reactie inbreker indien bewoners aangetroffen (n= 38)

is nooit gebeurd	13
meteen wegwezen	18
eerst iets wegnemen dan wegwezen	5
overig	<u>2</u>
totaal	38

Onder "overig" vallen twee opmerkelijke reacties. Eén geïnterviewde zegt "ga ik slaan" een ander "verzin een smoes". Het beeld dat de tabel geeft is dat de inbreker de confrontatie met bewoners zo veel mogelijk uit de weg gaat. Immers: 18 van de 25 geïnterviewden die wel eens gemerkt hebben dat bewoners thuis waren antwoordden "meteen wegwezen".

Ook uit de verklaringen van enkele geïnterviewden blijkt dat men de confrontatie vermijdt en niet uit is op geweld. Die ene die gaat slaan zou dan de uitzondering zijn die de regel bevestigt.

Tabel 43 heeft betrekking op de situatie dat men direct bij het binnengaan of zelfs al daarvoor merkt dat bewoners thuis zijn. We hebben ook de vraag gesteld of men wel eens gestoord (en gevlucht) was tijdens het verzamelen van de buit. Van de antwoorden op deze vraag geeft tabel 44 een overzicht.

Tabel 44: Ooit gestoord tijdens buit verzamelen? (n= 38)

nee	13	
ja,	25	
namelijk door:		
- thuiskomende bewoners		18
- hond ging blaffen		5
- er werd aangebeld/opgebeld		4
- politie kwam in actie		4
- buren kwamen in actie		3
- bewoners werden wakker, hoorde gestommel	—	3
totaal	38	

Uit de tabel komt naar voren dat relatief veel geïnterviewden ooit gestoord zijn tijdens het vergaren van de buit in de woning en dat de thuiskomende bewoners daarbij de belangrijkste factor vormden.

De reële mogelijkheid om gestoord te worden tijdens de inbraak door met name bewoners maakt het inbreken tot een spannende bezigheid.

Op de vraag wat men het spannendste moment van de inbraak vond, geeft tabel 45 het antwoord.

Tabel 45: Spannendste moment van de inbraak (n= 38)

verkenning omgeving	■
benaderen pand	■
openbreken pand	6
binnengaan pand	6
buit verzamelen	11
aftocht	3
overig	8
alles even spannend	■ 4
totaal	38

Onder "overig" vallen de geïnterviewden die twee momenten even spannend vinden:

- openbreken en binnen gaan pand (5x);
- binnen gaan en buit verzamelen (2x);
- buit verzamelen en aftocht (1x).

Uit de tabel valt op te maken dat de zoek-fase (verkenning omgeving en benaderen pand) relatief veel minder spannend wordt gevonden dan de breek-fase en het buit verzamelen.

Bij de hoge score van "buit verzamelen" moet men bedenken, dat deze fase op twee manieren spannend gevonden kan worden:

- spanning of bewoners thuiskomen/buren of politie gealarmeerd zijn;
- spanning of je de buit van je gading wel zult vinden.

Betrekken we de conclusie uit tabel 44 erbij (de kans om gestoord te worden tijdens de fase van buit verzamelen is volgens de geïnterviewden reëel) dan lijkt het erop dat de spanning vooral in het eerstgenoemde element zit (spanning of bewoners thuiskomen/buren of politie gealarmeerd zijn).

Na de spannende fase "buit verzamelen" komt de fase "aftocht", die qua spanning laag scoort.

Inbreken is hoe dan ook spannend, hetgeen geïllustreerd wordt door een uitspraak van een geïnterviewde in de categorie "alles even spannend": "in de auto er naar toe zat ik al te zweten. Na afloop was ik kletsnat van het zweet en kon ik gelijk gaan douchen". Er is bijna geen citaat te bedenken dat het belang van het criterium "pakkans" treffender illustreert.

Tabel 46 geeft een overzicht van de gevelopening die men aanwijst als "zwakste plek".

Tabel 46: zwakste plek woning voor inbraak (n= 38)

Deur voorzijde	1
Deur achterzijde	14
Raam achterzijde	8
Achterzijde algemeen	5
Raam ongeacht voor/achterzijde	4
Bovenlicht, kleine raampjes	3
Raam/deur op verdieping	1
Overig	<u>4</u>
totaal	40*

*= men gaf soms meer dan één mogelijkheid aan.

In de groep "overig" valt "aluminium pui met dubbelglas", "afhankelijk van situatie" en "alles even zwak".

Het valt op dat ramen en deuren ongeveer even hoog scoren als zwakste plek, maar dat er wel een groot verschil is tussen voor- en achterzijde: de achterzijde wordt veel vaker als zwakste plek genoemd. Koppelen we dit resultaat met tabel 28 (benaderde zijde) en 31 (gevelopening) dan kunnen we over deze keuzetreden een conclusie trekken met het oog op de theorie.

De uitgesproken voorkeur voor deuren resp. ramen aan de achterzijde wanneer gevraagd wordt naar de zwakste plek van de woning, wijst op het belang van het keuzecriterium "toegankelijkheid" in relatie tot de benaderde zijde en gevelopening. Men kiest voor de achterzijde omdat men daar de zwakste plek van de woning vermoedt. Eenmaal daar aangekomen kijkt men welke opening het zwakst is. "Toegankelijkheid" is bij de keuze van benaderde zijde en gevelopening dus het sleutelcriterium.

Welke preventieve maatregel is nu volgens de geïnterviewden het meest effectief om de zwakste plekken minder zwak te maken? Tabel 47 geeft het overzicht.

Tabel 47: meest effectieve preventieve maatregelen (n= 38)

Zwaardere hang- en sluitwerk	15
Alarm	9
Waakhond	7
Zwaardere kozijnen	1
Afsluiten achterpad	1
Overige	3
Onbekend	<u>2</u>
Totaal	38

Onder "overig" valt: "alarmsticker" (dat wil zeggen de sticker alleen is al voldoende, twee keer genoemd) en "bij donker gordijnen dicht en televisie aan".

Als meest effectieve maatregel komt het aanbrengen van zwaardere hang- en sluitwerk uit de bus. Alarmen en waakhonden scoren ook vrij hoog.

Tabel 48 geeft aan welke maatregelen op de tweede en derde plaats komen.

Tabel 48: maatregelen op tweede en derde plaats (n= 38)

Alarm	15
Waakhond	14
Zwaardere hang- en sluitwerk	10
Gevelverlichting	7
Dikkere ruiten	8
Zwaardere kozijnen	4
Afsluiten achterpad	1
Overig	10
Onbekend	<u>2</u>
Totaal	71*

*= Men gaf soms meer dan één mogelijkheid aan.

Onder "overig" valt:

- bij donker gordijnen dicht en of televisie/
binnenverlichting aan (4 keer)
- rolluiken (3 keer)
- afsluiten kieren tussen sponning en kozijn
met ijzeren plaatjes (1 keer)
- glaslatten beter bevestigen (1 keer)
- onecht alarmlicht (1 keer)

We zien dat in deze tabel de dikkere ruiten, de gevelverlichting, de rolluiken, de glaslatten en de kieren tussen sponning en kozijn opduiken.

Deze worden niet als meest effectieve, maar wel als maatregel op de tweede en derde plaats genoemd.

De andere in tabel 48 genoemde maatregelen komen ook voor in tabel 47 (meest effectieve maatregelen) en krijgen daardoor extra gewicht. Het gaat vooral om de maatregelen verzwaaring hang- en sluitwerk, alarm en hond ("maar dan moet het wel een echte waakhond zijn").

Het is opvallend dat de door daders als meest effectief aangemerkte maatregelen alle op het niveau van de individuele woning ingrijpen en niet op hogere schaal niveau (blok, woningtype, buurt). Een citaat: "als je gaat beveiligen, moet je het aan de woning zelf doen".

Een verplaatsingseffect ligt dan in de lijn der verwachting, want men geeft aan bij mislukking het meestal opnieuw of elders te gaan proberen.

Besluit

In deze paragraaf zijn de onderzoeksresultaten voor de gehele interviewgroep (38 personen) gepresenteerd. In de volgende paragraaf gaan we proberen om uit de totale onderzoeksgroep verschillende typen daders te benoemen met overeenkomstige kenmerken in hun werkwijze.

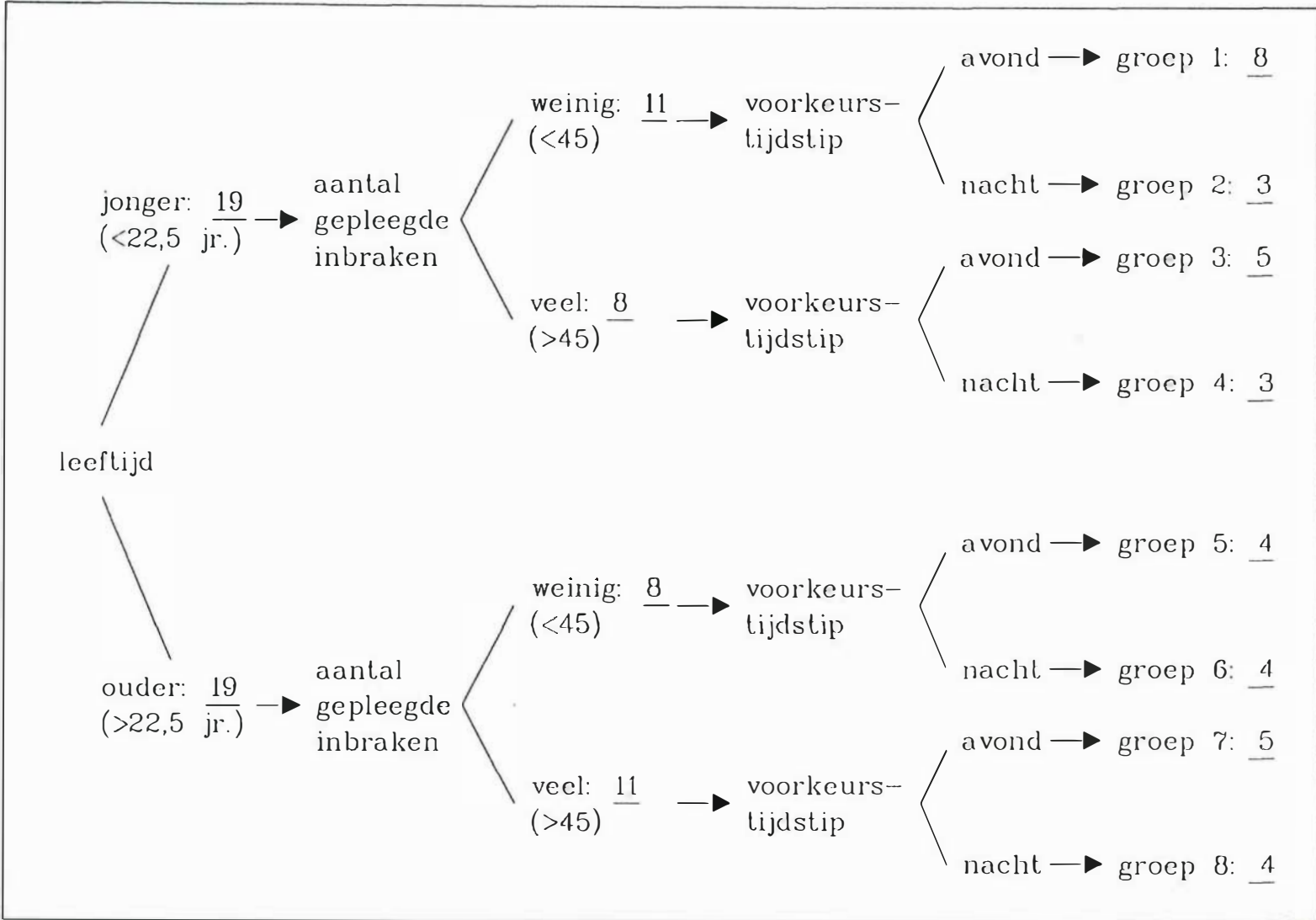
2.3 Typologie van daders

Inleiding

Onder "typologie" wordt verstaan: een indeling van de totale onderzoeksgroep in subgroepen. Het maken van een typologie is zinvol wanneer blijkt dat er inderdaad duidelijk onderscheidbare groepen ("typen") bestaan. De typologie kan dan zowel naar de theorie als naar de praktijk betekenis hebben. De theorie kan fijner en voorstelbaarder gemaakt worden doordat men bijvoorbeeld kan zeggen: de relatie "pakkans-werkwijze" is bij type x belangrijk maar bij type onbelangrijk. In de praktijk kan men met het bestaan van verschillende typen rekening te houden door de preventieve maatregelen af te stemmen op bepaalde typen. Men krijgt de "tegenstander" beter in beeld en kan daar dan met meer kans op succes op inspelen. Voor het maken van een typologie neemt men meestal persoonskenmerken zoals leeftijd, geslacht, burgerlijke staat en werksituatie als ingang. Omdat elke extra ingang het aantal typen minstens met een factor 2 doet toenemen moet men oppassen niet te veel ingangen te nemen. Men beperkt zich tot de ingangen die de grootste verschillen te zien geven op belangrijke onderzoeksvariabelen.

Bij de presentatie van de interviewgegevens (paragraaf 2.2) is het vermoeden gerezen, dat "leeftijd", "aantal gepleegde inbraken" en "voorkeurstijdstip" goede ingangen voor het maken van een dader-typologie kunnen zijn. Hieronder is de typologie volgens deze drie ingangen in de vorm van een boomdiagram weergegeven. Het getal tussen haakjes geeft aan welke score als grenswaarde dient. Het onderstreepte getal geeft aan hoeveel geïnterviewden tot het betreffende type behoren.

Twee geïnterviewden konden niet ingedeeld worden, omdat deze als voorkeurstijdstip niet 'avond' of 'nacht' hadden opgegeven. Daarom is er bij groep 7 en groep 8 één geïnterviewde uitgevallen.

Afbeelding 4: Typologie van daders

Om de typen scherp tegenover elkaar te kunnen zetten hebben we bij elke ingang twee subgroepen gemaakt: leeftijd is gesplitst in "ouder" en "jonger", aantal inbraken in "veel" en "weinig", voorkeurstijdstip in "avond" en "nacht".

Voor de leeftijd hebben we de grens gesteld op 22,5 jaar c.q. op de mediane leeftijd (zie paragraaf 2.2), omdat we dan een even grote groep "oudere" als "jongere" inbrekers krijgen. De verschillen in leeftijd zijn niet groot genoeg om te splitsen in de drie groepen, zoals gedaan wordt in buitenlands onderzoek.

De gemiddelde leeftijd van de groep "jongeren" bedraagt 19 jaar, van de oudere groep 28 jaar.

Bij de ingang "aantal inbraken" hebben we ook de mediaan genomen als grenswaarde: de helft van de totale onderzoeksgroep heeft meer, de andere helft minder dan 45 inbraken gepleegd.

Bij de ingang "voorkeurstijdstip" is een splitsing gemaakt naar "avond" respectievelijk "nacht". De overige dagdelen werden niet of nauwelijks als voorkeurstijdstip genoemd, dus konden niet gebruikt worden bij de indeling in groepen.

In het onderstaande volgen acht tabellen, voor elke groep c.q. voor elk dadertype een aparte tabel.

In deze tabellen worden telkens zeven onderzoeksvariabelen op een rijtje gezet. Dit is gedaan om te kijken of er binnen de dadertypen overeenkomsten bestaan in bijvoorbeeld de factoren waarop men de buurt en het pand uitzoekt en/of de werkwijze waarop men het pand openbreekt. Vervolgens wordt gekeken of er verschillen bestaan tussen de acht onderscheiden typen. We geven nu eerst een overzicht van de gepresenteerde onderzoeksvariabelen met de aanduiding waaronder deze in de typologie terug zijn te vinden.

Overzicht gepresenteerde onderzoeksvariabelen

variabele	aanduiding in typologie
- vervoermiddel	vervoer
- afstand woonplaats-pleegplaats c.q. breekt men meestal binnen of buiten eigen woonplaats in	woonplaats
- factoren waar men op let bij uitzoeken geschikte buurt	buurt
- woningtype waarin men bij voorkeur inbreekt	woningtype
- factoren waar men op let bij uitzoeken geschikt pand	pand
- gevelopening die men bij voorkeur openbreekt	opening
- werkwijze die men bij voorkeur gebruikt	werkwijze

Tabel 1: groep 1: jonge, 's avonds opererende inbrekers met minder dan 45 inbraken

vervoer	woonplaats	buurt	woningtype	pand	opening	werkwijze
te voet	binnen	rijk	eengezinsw.	verlichting	raam	breken ruit
te voet	binnen	rijk/kraak- baarheid	geen voorkeur	verlichting	raam	openwrikken
te voet	binnen	korte afst.	hoekwoning	uitzicht	raam	openwrikken
te voet	binnen	nergens op	geen voorkeur	verlichting/ bewoners	deur	insluiting
te voet	binnen + buiten	stil	hoekwoning	vluchtweg/ hond	deur	terugwrikken
te voet	buiten	stil	hoekwoning	verlichting/ rijk	deur	terugwrikken
te voet	buiten	stil/rijk	vrijst. w.	vluchtweg/ rijk	geen voor- keur	terugwrikken+ forc. bovenl.
auto	buiten	rijk	eengezinsw.	nergens op	deur	breken ruit/ valse sleutel

Tabel 2: groep 2: jonge, 's nachts opererende inbrekers met minder dan 45 inbraken

vervoer	woonplaats	buurt	woningtype	pand	opening	werkwijze
te voet	buiten	rijk/stil	hoekwoning	hond/uit- zicht	raam	openwrikken verwijderen glaslat
fiets/ auto	buiten +	rijk	geen voorkeur	nergens op	raam	forceren raam
te voet	onbekend	onbekend	onbekend	hond/ vluchtweg	geen voor- keur	geen bep. techniek

Tabel 3: groep 3: jonge, 's avonds opererende inbrekers met meer dan 45 inbraken

vervoer	woonplaats	buurt	woningtype	pand	opening	werkwijze
te voet/ fiets	binnen	eenvoudig	middenwoning	rijk	deur	terugwrikken
te voet/ fiets	binnen + buiten	rijk/vrijst woningen	vrijst. w.	rijk	raam	openwrikken/ breken ruit
te voet/ auto	binnen ■ buiten	rijk/ vluchtweg	eengezinsw.	krant in	deur	terugwrikken/ forceren
te voet/ auto	buiten	rijk/kraak- baarheid	vrijst.w.	rijk	raam	openwrikken
auto	buiten	kraakbaar- heid	hoekwoning	bewoners	deur	terugwrikken

Tabel 4: groep 4: jonge, 's nachts opererende inbrekers met meer dan 45 inbraken

vervoer	woonplaats	buurt	woningtype	pand	opening	werkwijze
te voet	binnen	rijk/ vluchtweg	geen voorkeur	hond	deur	terugwrikken
te voet/ auto	buiten	nergens op	geen voorkeur	hond/ver- lichting	bovenlicht	openwrikken
auto	binnen	stil/kraak- baarheid	geen voorkeur	verlichting	raam	openwrikken/ terugwrikken

Tabel 5: groep 5: oude, 's avonds opererende inbrekers met minder dan 45 inbraken

vervoer	woonplaats	buurt	woningtype	pand	opening	werkwijze
te voet	binnen	stil	geen voorkeur	verlichting	geen voorkeur	openwrikken
te voet/ fiets/ auto/ov	binnen + buiten	nergens op	geen voorkeur	verlichting	raam	geen voorkeur
te voet	buiten	stil/rijk	eengezinsw.	hond	geen voorkeur	met vuist ruit inslaan
auto	buiten	vluchtweg	eengezinsw.	uit zicht	deur	geen voorkeur

Tabel 6: groep 6: oude, 's nachts opererende inbrekers met minder dan 45 inbraken

vervoer	woonplaats	buurt	woningtype	pand	opening	werkwijze
te voet	binnen	rijk	eengezinsw.	uit zicht	raam	openwrikken/ breken ruit
te voet auto	buiten buiten	rijk/stil rijk	eengezinsw. geen voorkeur	hond uitzicht/ verlichting/ vluchtweg	verschill. deur	verschillend geen voorkeur
auto	buiten	middenw.	eengezinsw.	verlichting/ vluchtweg	deur	sleutel op pijp

Tabel 7: groep 7: oude, 's avonds opererende inbrekers met meer dan 45 inbraken

vervoer	woonplaats	buurt	woningtype	pand	opening	werkwijze
fiets	binnen	rijk/ vluchtweg	vrijst.w.	vluchtweg	deur	breken ruit
auto	buiten	rijk/afst. politieburo	vrijst.w.	vluchtweg/ rijk/nwbouw	deur	terugwrikken
auto	buiten	rijk	eengezinsw.	rijk	deur	terugwrikken
auto	buiten	stil	eengezinsw.	verlichting	deur	terugwrikken
auto/voet/ auto/ov	buiten	zichtbaarh.	hoekwoning	verlichting	verschill.	verschillend

Tabel 8: groep 8: oude, 's nachts opererende inbrekers met meer dan 45 inbraken

vervoer	woonplaats	buurt	woningtype	pand	opening	werkwijze
te voet	binnen	stil	geen voorkeur	uit zicht	deur	glaslatten/ scharn.pennen
auto	binnen	stil/rijk	geen voorkeur	hond	deur	terugwrikken
auto	binnen + buiten	stil	vrijst. w.	nergens op	raam	openwrikken
auto/ov	buiten	stil/rijk	vrijst. w.	onbekend	verschill.	geen voorkeur

Beschrijving van de 8 dadertypen

Type 1: jonge, 's avonds opererende inbrekers met minder dan 45 inbraken (8 geïnterviewden)

Dit goed vertegenwoordigde type gaat meestal te voet en blijft binnen de woonplaats. Bij het uitkiezen van de buurt let men op stilte (niemand op straat) en rijkdom. Men concentreert zich op de eengezinswoningen (vooral de hoeken van de huizenrijen) en kiest het pand voornamelijk uit op tekenen dat de bewoners afwezig zijn (binnenverlichting uitgeschakeld).

In de werkwijze waarop men vervolgens binnenkomt is niet echt een lijn te ontdekken.

Type 2: jonge, 's nachts opererende inbrekers met minder dan 45 inbraken (3 geïnterviewden)

Dit type is in onze steekproef (en misschien ook wel in het algemeen) erg schaars waardoor er geen duidelijke lijn in te ontdekken valt. In het vervoermiddel en de buurtkeuze lijkt dit type op type 1, bij de pandkeuze let dit type meer op de aanwezigheid van een hond, die slapende bewoners wakker zou kunnen maken.

Type 3: jonge, 's avonds opererende inbrekers met meer dan 45 inbraken (5 geïnterviewden)

Dit redelijk vertegenwoordigde type kan zowel binnen als buiten de eigen woonplaats gaan, in het laatste geval meestal per auto. Men heeft een uitgesproken oog voor rijkdom zowel van de buurt als van het pand waarin men zijn slag wil slaan, wat ook spreekt uit de voorkeur voor vrijstaande- en hoekwoningen. De werkwijze tendert licht naar het gespecialiseerd zijn in het terugwrikken van de slotschoot van de deur.

Type 4: jonge, 's nachts opererende inbrekers met meer dan 45 inbraken (3 geïnterviewden)

Ook dit type is schaars, waardoor het moeilijk is er lijn in te zien. Het lijkt op type 2 wat betreft het belang van de hond bij het uitzoeken van het pand en op type 3 bij het vervoermiddel en de afstand tot de pleegplaats. Wat de werkwijze betreft is dit type waarschijnlijk gespecialiseerd in stille methoden zoals openwrikken van een raam of bovenlicht.

Type 5: oudere, 's avonds opererende inbrekers met minder dan 45 inbraken (4 geïnterviewden)

Dit type blijft letterlijk en figuurlijk wat in de schemering staan, omdat het vaak geen voorkeur heeft. De meeste gelijkenis bestaat er met groep 1 (de jongere ouders van overigens hetzelfde type) met het verschil dat men minder kieskeurig is met het uitzoeken van de buurt en het woningtype.

Type 6: oudere, 's nachts opererende inbrekers met minder dan 45 inbraken (4 geïnterviewden)

Dit type lijkt ook wel wat op zijn jongere collega's (type 2), met het verschil dat men minder vaak te voet gaat en vaker de woonplaats uitgaat, men duidelijker let op de rijkdom van de buurt, hoewel men geen voorkeur heeft voor vrijstaande woningen, maar genoeg neemt met eengezinswoningen 'ongeacht type'. Een laatste verschil met de jongere collega is dat men minder let op de hond, en meer op het niet gezien willen worden. In de werkwijze zit geen duidelijke lijn.

Type 7: oudere, 's avonds opererende inbrekers met meer dan 45 inbraken (5 geïnterviewden)

Dit type vertoont duidelijke kenmerken: men gaat per auto, zoekt het buiten de woonplaats, zoekt naar een rijke buurt met vrijstaande of hoekwoningen (of desnoods middenwoningen) die er rijk uitzien, waarvan de binnenverlichting niet brandt, en die een goede vluchtweg hebben. Om binnen te komen is dit type gespecialiseerd in het terugwrikken van de slotschoot van de deur, net als de jongere collega's van overigens hetzelfde type (type 3).

Type 8: oudere, 's nachts opererende inbrekers met meer dan 45 inbraken (4 geïnterviewden)

Dit type zoekt het in tegenstelling tot de 's avonds werkende collega's van overigens hetzelfde type (type 7) minder vaak buiten de eigen woonplaats (ondanks het feit dat men vaak de auto gebruikt), waarbij men zoekt naar een stille buurt (alle bewoners in diepe slaap). In de voorkeur voor het woningtype en het pand zit geen duidelijke lijn, maar wat betreft de werkwijze lijkt men gespecialiseerd te zijn in de stille werkwijzen zoals het uitnemen van glaslatten.

Besluit

We hebben in deze paragraaf een poging gedaan om de onderzoeksgroep onder te verdelen in 8 typen via de ingangen "leeftijd", "aantal gepleegde inbraken" en "voorkeurstijdstip". De typologie levert een beeld op van de verschillende typen, echter de aantallen zijn nog te klein om stellige uitspraken te kunnen doen over de verschillen tussen de typen.

Type 1 en type 7 zijn het duidelijkst uit de verf gekomen, voor het scherper in beeld krijgen van de overige typen zou nader onderzoek nodig zijn.

Men moet de gegeven typologie dan ook in de eerste plaats zien als een handvat bij verder (lokaal) onderzoek.

2.4 Vergelijking met buitenlandse literatuur

In het buitenland zijn al eerder onderzoeken gehouden onder verdachten van woninginbraken, waarvan in de onderzoeksliteratuur verslag gedaan is.

De rijkste bron vormt het onderzoek van Bennet & Wright (1984). Voor dit onderzoek zijn daders uit (jeugd-)gevangenissen geselecteerd.

Er zijn drie verschillende interviewmethoden gebruikt: semi-gestructureerde vragenlijst (128x), geheel gestructureerd vragenlijst (51x) en een vragenlijst vergezeld van videobeelden en foto's (51x).

Voor de vergelijking met het kwalitatieve onderzoeksdeel gebruiken we de resultaten van de eerste twee interviewmethoden. Op een aantal onderwerpen worden uitkomsten van Bennet & Wright vergeleken met het kwalitatieve onderzoeksdeel. De uitkomst van Bennet & Wright is steeds vet gedrukt, en wordt gevolgd door de (normaal gedrukte) vergelijking met het kwalitatieve onderzoeksdeel.

1. Motief voor het inbreken

Meer dan 90% van de inbrekers beschouwt "geld" als belangrijkste motief, terwijl bijna 16% naast geld ook "spanning en sensatie" als belangrijkste drijfveer noemde.

De vraagstelling bij "motief" was bij ons onderzoek iets verschillend zodat de resultaten niet exact vergeleken kunnen worden. Bij ons onderzoek kon men meer motieven noemen zonder volgorde van belangrijkheid; bij het Engelse onderzoek moesten de geïnterviewden wél een volgorde aangeven.

Uit ons onderzoek bleek 84% (32 daders) "geld" als motief te noemen en 34% (13 daders) "spanning, de kick".

Hierbij moet worden opgemerkt dat slechts 2 inbrekers alleen voor de kick inbraken en dat bij de andere 11 naast spanning ook geld een belangrijk motief vormde, terwijl 18 daders alleen voor het geld inbraken. Het lijkt erop dat motief "geld" bij ons minder sterk naar voren komt dan bij Bennet & Wright. Het is echter niet uitgesloten dat het gevonden verschil veroorzaakt wordt door het genoemde verschil in de vraagstelling.

2. Invloed aanwezigheid bewoners

66% van de inbrekers beschouwen de aanwezigheid van de bewoners als een absolute drempel, 26% ziet die aanwezigheid wel als een drempel, maar niet als een absolute: onder bepaalde voorwaarden wordt er in zo'n geval toch ingebroken.

- Uit ons onderzoek blijkt dat 23 geïnterviewden (=61%) nog nooit hebben ingebroken, indien ze vermoedden of wisten dat er een bewoner thuis was. We kunnen ervan uitgaan dat deze daders de aanwezigheid dus beschouwen als een absolute drempel.

- Veertien personen (=37%) zeiden in zo'n geval wel eens te hebben ingebroken. Het is niet duidelijk hoeveel van deze personen zich in het geheel niet laten weerhouden door de aanwezigheid van de bewoners en hoeveel zich hierdoor onder bepaalde omstandigheden wel van laten afhouden.

In het Engelse onderzoek wordt hiervoor echter evenmin een percentage aangegeven. We kunnen voorzichtig concluderen dat de resultaten van ons onderzoek bij de factor bewoners overeenkomen met het onderzoek van Bennet & Wright.

3. Aanwezigheid bewoners en tijdstip van inbraak

De meerderheid van degenen die de aanwezigheid van de bewoners niet als een drempel beschouwden, pleegden de inbraken 's nachts.

We hebben (bij 2) al gezien dat 14 van de 38 geïnterviewden zich bij de keuze van een pand niet laten weerhouden door de aanwezigheid van bewoners, of slechts onder bepaalde voorwaarden afzien van de inbraak wanneer ze weten dat er bewoners thuis zijn. Van die 14 geïnterviewden plegen er 10 hun inbraken meestal of uitsluitend 's nachts.

We kunnen voorzichtig concluderen dat er ook hier overeenkomst bestaat tussen de gevonden resultaten.

4. Invloed van zwaarder hang- en sluitwerk

11% van de inbrekers beschouwen extra sloten op deuren als een absolute drempel. 20% beschouwen dit soms als een drempel. 69% van de daders letten hier nooit op.

Uit ons onderzoek blijkt dat geen enkele dader in eerste instantie hierop let bij het uitzoeken van een pand. In tweede instantie noemden 2 inbrekers (=5%) deze factor. Bij het uitzoeken van een geschikte buurt zeiden 5 daders erop te letten of de huizen in die buurt makkelijk te kraken zijn. Onduidelijk is hoe belangrijk hierbij de factor "extra sloten" is. We zien hier een belangrijke overeenkomst: technopreventie c.q. zwaarder sluitwerk is geen echt belangrijke factor bij het uitkiezen van een pand om in te breken.

Het belang hiervan blijkt dus na de keuze: het zal bij panden met verzaard hang- en sluitwerk vaker bij een poging blijven.

5. Voorkeur van inbrekers voor bepaalde woningtypen

Vrijstaande huizen zijn het meest geliefd, gevolgd door hoekwoningen en vervolgens middenwoningen.

Het eerste gegeven dat bij ons onderzoek ten aanzien van de voorkeur voor bepaalde woningtypen in het oog springt, is dat ruim de helft **geen uitgesproken voorkeur** voor een bepaalde woningtype aangeeft. 11 daders zeggen geen enkele voorkeur te hebben voor een bepaald soort woningen, 10 geïnterviewden gaan bij voorkeur in eengezinswoningen inbreken, ongeacht het soort eengezinswoning.

Van de daders die een wat meer uitgesproken mening hebben, zeggen 8 het liefst in vrijstaande woningen in te breken, 7 in hoekwoningen en 1 in middenwoningen.

De volgorde komt dus overeen met de volgorde genoemd in het Engelse onderzoek.

Verder blijkt in beide onderzoeken dat er op het punt van de woningtypevoorkeur een verschil bestaat tussen jongere en oudere inbrekers. Oudere inbrekers hebben minder vaak een uitgesproken voorkeur voor bepaalde woningtypen dan jongere inbrekers, dat wil zeggen ouderen zijn minder kieskeurig dan jongeren.

Bennet & Wright veronderstellen dat dit verschil te verklaren is doordat oudere inbrekers meer buiten hun eigen omgeving opereren en daarbij ervaring krijgen met andere type woningen dan in hun eigen omgeving. Een geïnterviewde in het kwalitatieve onderzoeksdeel formuleerde dit als volgt: "eerst kies je nog wel bepaalde soorten woningen uit maar later weet je dat je overal wel binnen komt".

Hoe meer ervaring, des te minder kieskeurig men is bij de keuze van het woningtype.

6. Relatie voorkoming-verplaatsing misdrijven

Niet alle misdrijven die voorkomen worden leiden tot verplaatsing: 43% van de inbrekers pakte na een mislukte (dezelfde dag) een ander pand, 41% haakte af, 10% liet het afhangen van de situatie.

Uit ons onderzoek blijkt dat 7 daders (=18%) na een eerste poging afhaken en ook niet elders een nieuwe poging wagen. Het lijkt erop dat slechts een klein gedeelte van de daders zich af laat schrikken als de inbraak niet in één keer lukt. In hoeverre de 'schade' wellicht ingehaald wordt op een andere dag is niet duidelijk.

Over dit laatste zal waarschijnlijk nooit een harde uitspraak mogelijk zijn, welke vraagstelling je in daderinterviews ook hanteert. De geïnterviewde zal niet van elke inbraak die hij gepleegd heeft kunnen zeggen of dit een inhaalpoging voor een eerder mislukte inbraak is of dat het om een voor het eerst opgekomen inbraakplan gaat.

Uit de beschikbare gegevens schemert echter een weinig rooskleurig beeld door.

Immers: het Engelse onderzoek zegt - op de diplomatieke manier die Engelsen eigen is - "niet alle" inbraken worden met preventieve maatregelen verplaatst. Vergelijken we dit resultaat met het gegeven uit ons onderzoek, dat maar 18% na een mislukking afhaakt, dan zou je de Engelsen als volgt kunnen aanvullen: " maar wel een zeer groot deel!"

7. Invloed aanwezigheid buren

Inbrekers zijn bang om gezien te worden door buren en zeggen meestal een ander pand te kiezen. (38% ziet van de inbraak af als buren thuis zijn).

In het kwalitatieve onderzoeksdeel is gebleken dat slechts 4 van de 38 geïnterviewden van de inbraak afzagen als de buren thuis waren (circa 10%). Buren lijken hier minder afschrikwekkend te werken ("die hebben het toch te druk met de tv") dan in het Engelse onderzoek.

Besluit

In deze paragrafen is op een aantal onderwerpen een vergelijking gemaakt tussen het (omvangrijke) daderonderzoek van Bennet & Wright (Engeland) en het kwalitatieve onderzoeksdeel (daderinterviews) van deze rapportage. In grote lijnen komen de resultaten overeen, maar er zijn ook interessante verschillen. Door kleine aanpassingen in de vragenlijst bij eventueel nader onderzoek zou de vergelijking nog meer op kunnen leveren.

We laten nu het buitenlandse onderzoek los en gaan over op de vergelijking met de kwantitatieve onderzoeksresultaten van deze rapportage: in het volgende hoofdstuk worden de resultaten van de statistische analyse getoetst aan de uitspraken van daders.

3 SYNTHESE EN CONCLUSIES

3.1 vergelijking kwalitatieve - kwantitatieve resultaten

Voor de eigenlijke vergelijking nemen we het theoretische model van het kwantitatieve onderzoek als ingang. De acht variabelen uit het model worden één voor één vergeleken met het daderonderzoek.

Om het overzichtelijk te houden presenteren we de vergelijking in de vorm van een schema waarbij we de relevante conclusies verkort weergeven. Op grond daarvan kan in de rechter kolom worden aangegeven welk keuzecriterium bij de betreffende variabele het belangrijkste is.

Variabele	Kwantitatief onderzoeksdeel	Kwalitatief onderzoeksdeel	Conclusie theorie
Tijdstip (seizoen, dagsoort, tijd van de dag)	Seizoen: in herfst en winter meer inbraken dan in lente en zomer. Dagsoort: op vrijdag en zaterdag meer inbraken dan op overige dagen. Tijd van de dag: 's avonds en 's nachts meer inbraken dan 's ochtends en 's middags. In de Zomer valt de grootste groep inbraken 's nachts, in de winter 's avonds.	Seizoen en dagsoort: idem als kwantitatief deel, echter vaak geen voorkeur. Tijd van de dag: uitgesproken voorkeur voor avond en nacht in verband met duisternis (kleinere pakkans). Duisternis verklaart dat 's zomers het accent op de nacht ligt ('s avonds is het dan langer licht).	"Pakkans" sleutelcriterium bij keuze tijdstip. Overige keuzefactoren niet van belang.
Plaats/buurt	Plaats: niet onderzocht in deze fase. Buurt: niet onderzocht in deze fase.	Plaats: jongere daders opereren vaak binnen de eigen woonplaats vanwege bekendheid en het gemak van de korte afstand (criterium "toegankelijkheid") oudere daders opereren vaak buiten eigen woonplaats vanwege kleinere kans op herkenning (criterium "pakkans"). Buurt: men let bij keuze buurt vooral op het rijke aanzien (criterium "buit") en stilte op straat (criterium "pakkans").	"Pakkans" belangrijk criterium bij keuze plaats en buurt, tesamen met "buit". "Toegankelijkheid" is als criterium alleen bij jongere daders van belang bij keuze plaats.
Woningtype	Eengezinswoningen hebben een hoger inbraakrisico dan meergezinswoningen.	Men kiest liefst eengezinswoningen en heeft afkeer van meergezinswoningen (slechte/lange vluchtweg dus grotere pakkans). Binnen eengezinswoningen heeft men vaak geen voorkeur. Bij groep die wel voorkeur heeft scoort vrijstaande woning het hoogst, gevolgd door hoekwoning. Middenwoning nauwelijks gewild. Rijk aanzien (criterium "buit") en dicht begroeide tuin (criterium "pakkans") bepalen keuze type eengezinswoningen.	Overeenkomst tussen beide onderzoeksdelen ten aanzien van populariteit eengezinswoningen boven meergezinswoningen. Bij keuze woningtype is "pakkans" belangrijkste criterium, gevolgd door "buit". "Toegankelijkheid" is onbelangrijk.

Variabele	Kwantitatief onderzoeksdeel	Kwalitatief onderzoeksdeel	Conclusie theorie
Woning/bewoners	Er wordt vaker bij afwezigheid ingebroken dan bij aanwezigheid.	Men let bij uitkiezen geschikt pand vooral op binnenverlichting: licht uit - of klein lampje aan (!) is teken van afwezigheid). Verder let men op goede vluchtweg en waakhond (criterium "pakkans"). Ook let men op "rijk aanzien" (criterium "buit").	Bij keuze woning/bewoners staat criterium "pakkans" centraal. Ook "buit" speelt mee. "Toegankelijkheid" is onbelangrijk.
Benaderde zijde	Meer inbraken via de achterzijde dan via de voorzijde.	Achterzijde vaak genoemd als favoriete zijde, voorzijde nooit. Vrij vaak heeft men echter geen voorkeur. Populariteit achterzijde hangt samen met het criterium "toegankelijkheid": aan de achterzijde vermoedt men de zwakste plek. Echter ook zichtbaarheid vanaf straat/woningen is van belang (kleinere pakkans aan achterzijde).	Bij keuze benaderde zijde is "toegankelijkheid" het belangrijkste criterium, gevolgd door "pakkans" (in relatie tot zichtbaarheid).
Gevelopening	Men komt het vaakst via een deur binnen, minder vaak via een raam. Overige openingen (bovenlicht, schuifpui, lichtkoepel) scoren relatief laag.	Deur vaak genoemd als favoriete opening, raam minder vaak. Overige openingen slechts sporadisch genoemd als favoriet. Keuze hangt vooral samen met criterium "toegankelijkheid": vooral de deur en mindere mate het raam aan de achterzijde denkt men het makkelijkst binnen te kunnen dringen. Ook is het zicht vanaf straat/woningen op de gevelopening van belang bij de keuze (criterium "pakkans").	Bij keuze gevelopening is "toegankelijkheid" het belangrijkste criterium, gevolgd door "pakkans" (in relatie tot zichtbaarheid).
Werkwijze/gereedschap	De relatief vaakst gebruikte werkwijze is forceren van een deurslot of raamgrendel met schroevendraaier(s), gevolgd door insluiting, "valse sleutel" (loper, flipper, touwtje/haakje brievenbus) en breken ruit/intrappen deur. "Insluiping" komt relatief vaker voor bij aanwezigheid bewoners dan bij afwezigheid (stille werkwijze). Bij afwezigheid bewoners waagt men relatief vaker een extra poging dan bij aanwezigheid. 's Zomers gebruikt men relatief vaker licht gereedschap (minder herrie) dan 's winters, (men werkt vaker 's nachts wanneer bewoners thuis zijn).	Men heeft vaak één favoriete techniek of twee favoriete technieken die afwisselend gebruikt worden (afhankelijk van wat men tegenkomt). Forceren van deurslot of raamgrendel wordt het vaakst genoemd, op afstand gevolgd door breken ruit. Overige werkwijzen nauwelijks als favoriet genoemd.	Bij keuze werkwijze is het criterium "toegankelijkheid" ongeveer even belangrijk als "pakkans". Men heeft een bepaalde techniek aangeleerd waarmee het vaak lukt om de barrière te overwinnen (toegankelijkheid). Tegelijk hecht men er sterk aan dat die techniek niet te veel herrie maakt (pakkans). Toegankelijkheid en pakkans zijn bij keuze werkwijze ongeveer even belangrijk.

3.2 Verfijning theoretisch model

Op basis van de vergelijking en synthese kwantitatief-kwalitatief onderzoeksdeel kunnen we het theoretisch model verder verfijnen. We gaan daarbij uit van het in paragraaf 1.1 weergegeven en toegelichte model met drie keuzecriteria gekoppeld aan acht variabelen.

De verfijning die we zullen aanbrengen bestaat uit drie onderdelen:

- het nader specificeren van de drie keuzecriteria;
- het aangeven van relaties die er uitgesprongen zijn als belangrijkste;
- verschillen in belangrijkheid per dadertype (globaal).

Specificatie keuzecriteria

Toegankelijkheid: in de beschrijving van de veronderstelde relaties (paragraaf 1.1) is dit keuzecriterium gespecificeerd met de volgende trefwoorden:

- . bereikbaarheid;
- . bekendheid;
- . afscherming c.q. betreedbaarheid;
- . mogelijkheden/gemak bij het openen c.q. kraakbaarheid.

Over het geheel genomen blijken bereikbaarheid, bekendheid en afscherming minder belangrijk bij de keuze die inbrekers maken. Het aspect "kraakbaarheid" blijkt wel belangrijk, maar pas op het niveau van de benaderde zijde en de gevelopening. Men kiest de buurt en het pand dus niet uit op "kraakbaarheid", maar dit aspect wordt belangrijk op het moment dat het pand eenmaal uitgekozen is.

Wanneer men deze factor gaat beïnvloeden door middel van preventieve maatregelen dan zal dit voor de keuze van buurt en pand niet veel uitmaken, maar wel voor het lukken dan wel mislukken van de inbraak.

Buit: in de beschrijving (paragraaf 1.1) is dit keuzecriterium als volgt gespecificeerd:

- . rijk/luxueus aanzien;
- . zichtbaarheid buit.

Het rijke/luxueuze aanzien blijkt een belangrijke factor waarop men buurt en pand uitkiest, zichtbaarheid buit is niet of nauwelijks afzonderlijk genoemd.

Pakkans: in de omschrijving (paragraaf 1.1) is dit keuzecriterium op drie manieren gespecificeerd:

- . zichtbaarheid;
- . lawaaiproductie c.q. hoorbaarheid;
- . vluchtmogelijkheid.

"Zichtbaarheid" en "hoorbaarheid" blijken belangrijk te zijn bij de keuzes die inbrekers maken. Ook "vluchtmogelijkheid" is belangrijk, vooral op het lagere schaalniveau (woning, benaderde zijde). Men kan het zo zien dat de gedachten van de inbreker heen en weer springen tussen twee vragen:

- Kan het opvallen/opgemerkt worden waar ik mee bezig ben?
- Als ik opval/opgemerkt word, waarheen kan ik dan vluchten?

Men zou derhalve de specificaties "zichtbaarheid" en "hoorbaarheid" kunnen vervangen door één enkele specificatie: "opval-kans". De opval-kans staat dus in nauw verband met de specificatie "vluchtmogelijkheid".

Belangrijke relaties keuzecriteria-variabelen

In het theoretisch model (paragraaf 1.1) zijn de relaties aangegeven alsof ze allemaal even belangrijk zijn. De onderzoeksresultaten geven echter een indicatie van de belangrijkheid per relatie. We noemen hieronder de relaties, die als belangrijkste uit het onderzoek naar voren gesprongen zijn.

- A-6/7 "toegankelijkheid-benaderde zijde/gevelopening": de achterzijde komt er sterk uit als favoriete te benaderen zijde, naar uit de verklaringen van daders blijkt mede omdat men daar een relatief makkelijk te kraken gevelopening vermoedt.
- B-3/4/5 "buit-buurt/woning (-type)": voor buurten en woningen/woningtypen met een rijk aanzien hebben inbrekers de voorkeur (meer kans op buit).
- C-2 "pakkans-tijdstip": inbrekers hebben een sterke voorkeur voor de donkere uren (avond/nacht) omdat dan de zichtbaarheid (= kans om opgemerkt te worden) kleiner is. Zomeravonden zijn daarom minder geliefd dan winteravonden ('s zomers blijft het langer licht).
- C-3/4 "pakkans-buurt/woningtype": buurten/woningtypen met goede vluchtmogelijkheden (bijvoorbeeld eengezinswoningen met achterpaden) zijn geliefder dan buurten/woningtypen met weinig vluchtmogelijkheden (bijvoorbeeld gesloten bouwblokken/meergezinswoningen met slechts één toegang namelijk via het portiek).
- C-5 "pakkans-woning/bewoners": panden waarin bewoners, waakhond en/of zichtbaar geplaatst alarm aanwezig zijn, worden door inbrekers in het algemeen vermeden, omdat dan de kans om opgemerkt te worden te groot wordt gevonden.

Wanneer we de hierboven geschetste belangrijkste relaties uit het model in vogelvlucht bekijken, dan zien we dat bij drie van de vijf relaties het keuzecriterium "pakkans" in het spel is. De criteria "toegankelijkheid" en "buit" hebben elk slechts één relatie in de top-vijf van belangrijke relaties. Daaruit kunnen we voorzichtig concluderen dat het keuzecriterium "pakkans" belangrijker is dan de andere twee criteria.

Verschillen in belangrijkheid van relaties per dadertype

In het bovenstaande zijn enkele relaties uit het theoretische model gelicht die er in hun algemeenheid (alle dadertypen bij elkaar genomen) als belangrijkste uitspringen. Om echter bij het treffen van preventieve maatregelen te weten wie je daarmee eigenlijk wilt tegenhouden is het van belang om te weten welke verschillen er zijn in de belangrijkheid van de aangegeven relaties per dadertype. In paragraaf 2.3 hebben we een indeling in acht dadertypen gemaakt op basis van de ingangen "leeftijd", "ervaring" (= aantal gepleegde inbraken) en "voorkeurstijdstip". Daarbij is gekeken naar de verschillen per dadertype op belangrijke onderzoeksvariabelen zoals buurtkeuze, pandkeuze en werkwijze. We zullen nu die verschillen koppelen met het theoretische model. In dit model (paragraaf 1.1) worden de veronderstelde relaties tussen keuzecriteria en variabelen omschreven. Aan de hand van de onderzoeksresultaten kunnen we nu vaststellen welke relaties belangrijk zijn gebleken voor het ene dadertype en welke voor het andere dadertype.

- A-3 "toegankelijkheid-buurt": voor jongere dadertypen is deze relatie belangrijker dan voor oudere: jongere typen opereren vaker binnen de eigen woonplaats in buurten waar ze goed bekend zijn, oudere typen gaan vaker met de auto op pad en slaan dan hun slag in plaatsen/buurten waar ze in het geheel niet bekend zijn. "Toegankelijkheid" is dan hoogstens van belang in relatie tot de ontsluiting van de wijk: buurten met een directe ontsluiting vanaf een rondweg lopen een hoger risico om door oudere dadertypen bezocht te worden dan andere buurten.
- A-4 "toegankelijkheid-woningtype": jongere dadertypen zijn kieskeuriger bij het uitkiezen van bepaalde woningtypen met het oog op een makkelijke kraakbaarheid dan oudere dadertypen, die uit ervaring weten dat je "overall wel binnen komt". De relatie "toegankelijkheid-woningtype" is dus bij jongere dadertypen belangrijker dan bij oudere dadertypen.
- B-3/4/5 "buit-buurt/woningtype/pand": avondinbrekers letten meer op het rijke aanzien van buurt, woningtype en pand waarin zij hun slag willen slaan, voor nachtinbrekers is dit rijke aanzien van minder belang (die laten bij de keuze van buurt en pand het criterium "pakkans" zwaarder wegen).

- C-5 "pakkans-bewoners"; nachtinbrekers laten zich niet weerhouden door de vermoede aanwezigheid van (slapende) bewoners, avondinbrekers zijn principieel gekant tegen inbreken bij aanwezigheid van bewoners en zullen daarom niet 's nachts opereren. (Omdat het tijdstip c.q. de duisternis belangrijk is in relatie tot de pakkans, blijven er 's zomers bij lang avondlicht voor avondinbrekers weinig mogelijkheden over!)
- De relatie "pakkans-bewoners" is dus bij avondinbrekers belangrijker dan bij nachtinbrekers.
- C-8 "pakkans-werkwijze": nachtinbrekers bedienen zich relatief vaker dan avondinbrekers van stille werkwijzen (valse sleutel, uitnemen glaslatten, openwrikken ramen), om de kans te verkleinen dat bewoners wakker worden. Omgekeerd komen lawaaiïge werkwijzen (bijvoorbeeld inslaan van een ruit) alleen voor bij avondinbrekers. (Waarschijnlijk past men dit, gezien het relatief grote gewicht van het keuzecriterium "pakkans", alleen toe op plekken waar de herrie niet snel opgemerkt wordt). De relatie "pakkans-werkwijze" is dus bij nachtinbrekers belangrijker dan bij avondinbrekers.

In het bovenstaande zijn vijf relaties aangestipt die verschillen vertonen per dadertype. Het gaat daarbij om de meest duidelijke verschillen, zoals die naar voren springen uit het nog enigszins beperkte gegevensbestand van daderinterviews. Door nader onderzoek zullen wellicht nog meer verschillen boven water komen en kan men de verschillende dadertypen c.q. tegenspelers bij inbraakpreventie scherper in beeld krijgen.

3.3 Blik vanuit de theorie op de praktijk

We zullen nu trachten de verfijningen die we aangebracht hebben in de theorie te vertalen naar de preventiepraktijk.

In hoofdstuk 1 (paragraaf 1.1) hebben we al een reeks voorbeelden van preventieve maatregelen genoemd, gekoppeld aan het theoretische model. Nu dit model getoetst is aan de onderzoeksresultaten is het tijd om de preventieve maatregelen opnieuw in beschouwing te nemen. We doen dat op twee manieren:

- prioriteiten aangeven (op grond van de relaties uit het model die er het sterkst uit zijn gesprongen);
- nuanceringen aanbrengen (op grond van de verschillen in belangrijkheid van relaties per dadertype).

Prioriteitsstelling preventieve maatregelen

Het criterium "pakkans" is als belangrijkste keuzecriterium uit het onderzoek naar voren gekomen: we hebben - zij het voorzichtig - eerder in deze paragraaf geconcludeerd dat "pakkans" als keuze criterium zwaarder weegt dan de criteria "buit" en "toegankelijkheid".

Op die conclusie voortbouwend plaatsen we de preventieve maatregelen die de pakkans verhogen bovenaan de prioriteitenlijst. De maatregelen die de keuzecriteria "buit" en "toegankelijkheid" moeten beïnvloeden rangschikken we - zonder onderscheid tussen deze twee criteria - op de tweede plaats.

Doordat enkele relaties verder zijn uitgesplitst, komen we van de vijf belangrijkste relaties uit paragraaf 3.2 op de zeven preventieve maatregelen in het onderstaande.

Overzicht prioriteitsstelling preventieve maatregelen

<u>Relatie in theoretisch model</u>	<u>Mogelijke maatregelen</u>
C-2 "pakkans-tijdstip"	<ul style="list-style-type: none"> - verhoogde politiesurveillance op gevoelige uren (winteravond) - bewoners attent maken op gevoelige uren
C-3 "pakkans-buurt"	<ul style="list-style-type: none"> ■ bestaande omgeving: groen in plantsoenen bij woningen laag houden, sluippaden dichtzetten - nieuwbouw: vlak bij woningen uitsluitend laag groen (gazon evt. met bomen op stam), hogere begroeiing/ struikgewas alleen op grotere afstand van woningen
C-4 "pakkans-woningtype"	<ul style="list-style-type: none"> - bestaande omgeving: achterpaden beter verlichten, verbreden, afsluiten of eenzijdig toegankelijk maken - nieuwbouw: begingen aan voorzijde (achterpad niet nodig), indien achterpad toch nodig: zie maatregelen bestaande omgeving
C-4 "pakkans-woning/bewoners"	<ul style="list-style-type: none"> - alarm(-sticker) zichtbaar aanbrengen, ook aan achterzijde woning - waakhond 's nachts en bij afwezigheid in/bij woning laten - 's avonds bij afwezigheid binnenverlichting en T.V. aan, gordijnen dicht - bij langere afwezigheid op alle manieren het huis bewoond laten lijken

- A-6/7 "toegankelijkheid-zijde/
opening" - moeilijk overklimbare
schutting/muur/haag plaatsen,
evt. beschadiging direct
repareren
- minimaal deuren en ramen aan
achterzijde op begane grond
bouwkundig beveiligen, liefst
ook voordeur, bovenlichten en
balkondeur op verdieping
- B-3 "buit-buurt" - in rijkere buurten buurt-
preventieproject opzetten
(opleetrooster, handelings-
instructie, contactpersoon
bewoners-politie)
- bewoners erop attent maken
kostbaarheden in safeloket/
bankkluis te bewaren
- B-5 "buit-woning/bewoners" - bewoners adviseren muurkluis
aan te brengen en er hun
kostbaarheden in te bewaren
- bij langere afwezigheid
adviseren kostbaarheden in
bankkluis te deponeren
 - bewoners adviseren buit niet
in zicht te zetten (video in
kast inbouwen, 's avonds en
's nachts gordijnen dicht).

In aansluiting op de prioriteitenlijst merken we op, dat de belangrijkste maatregelen de overige maatregelen geenszins uitsluiten. Men zal de keuze ook laten hangen van de vraag naar bepaalde maatregelen vanuit bewoners, persoonlijke voorkeuren van preventie-ambtenaren en de haalbaarheid van de maatregelen in een gegeven situatie.

Ter afsluiting van deze paragraaf geven we aan, welke nuancerings in bepaalde preventie maatregelen kunnen aanbrengen gegeven de verschillen per dadertype.

Nuancering preventieve maatregelen op grond van dadertypologie

Eerder in dit hoofdstuk (paragraaf 3.2) hebben we een vijftal relaties uit het theoretische model aangestipt, die verschillen blijken te vertonen per dadertype.

Op grond van die verschillen moeten we ook de preventieve maatregelen die aan deze relaties gekoppeld zijn bijstellen (nuanceren). We laten de relaties in dezelfde volgorde als eerder in deze paragraaf gevolgd is terugkomen, maar nu met de noodzakelijke nuancering van preventieve maatregelen erbij vermeld.

Overzicht nuancering preventieve maatregelen

<u>Relatie theoretisch model</u>	<u>Nuancering preventieve maatregelen</u>
A-3 "toegankelijkheid-buurt" (bekendheid bij oudere dadertypen minder belangrijk c.q. meer kwestie van toeval in welke buurt men per auto het eerst terecht komt, bij jongere ouders bekendheid wel van belang)	Surveillance 's avonds richten op stille buurten die van buiten af per auto goed bereikbaar zijn (ringweg!), 's nachts surveillance richten op buurten langs bekende routes naar uitgaans/winkelcentrum
A-4 "toegankelijkheid-woning-type" (oudere dadertypen minder kieskeurig dan jongere)	Bij woningtypen die een laag inbraak risico kennen (b.v. portiekflats) bouwkundige beveiliging niet verwaarlozen.
B-3/4/5 "Buit-buurt/woning-type/woning" (nachtinbrekers letten minder op rijk aanzien dan avondinbrekers)	Bij organisatorische maatregelen voor de nachtsituatie geen onderscheid maken naar rijk resp. sober aanzien Dus in alle huizen de voordeur 's nachts op het nachtslot, ongeacht het woningtype.
C-5 "pakkans-bewoners" (nachtinbrekers zien geen bezwaar in aanwezigheid bewoners, avond inbrekers wel).	Vooraf voor de nachtsituatie benadrukken dat organisatorische maatregelen ook bij aanwezigheid nodig zijn (dus ook als je thuis bent deuren 's nachts op slot doen).
C-8 "pakkans-werkwijze" (nachtinbrekers gebruiken vaker stille werkwijze dan avondinbrekers)	Waar organisatorische maatregelen stille werkwijzen kunnen belemmeren, benadrukken dat deze vooral 's nachts van belang zijn (voordeur op nachtslot, raamgrendels op slot, sleutel niet aan binnenzijde in slot laten steken).

3.4 Besluit en samenvatting

In dit hoofdstuk ging het erom de resultaten van de statistische analyse (hoofdstuk 1) te toetsen aan de uitspraken van ouders (hoofdstuk 2).

Deze toetsing is uitgevoerd in het eerste deel van het hoofdstuk (3.1). De tendenzen die naar voren komen uit het kwantitatieve onderzoeksdeel blijken voor het overgrote deel te worden ondersteund door de uitspraken van ouders. Deze uitspraken maakten het bovendien mogelijk voor de statistische tendenzen een **verklaring** te vinden. Bij deze verklaring is aansluiting gezocht bij het theoretische model in paragraaf 1.1.

Dit model is immers ontworpen om onderzoeksresultaten te kunnen interpreteren. Daarbij is sprake van een wisselwerking: de resultaten vormen op hun beurt een middel om het theoretische model te verfijnen.

In het tweede deel van dit hoofdstuk is die verfijning aangebracht door een nadere omschrijving te geven voor de keuzecriteria en door de relaties in het model aan te stippen die als belangrijkste uit het onderzoek naar voren zijn gesprongen. Daarbij hebben we - zij het nog voorzichtig - geconcludeerd dat "pakkans" voor inbrekers een belangrijker keuzecriterium vormt dan "buit" en "toegankelijkheid". We hebben het criterium "pakkans" op grond van de onderzoeksresultaten nader kunnen specificeren als "opval-kans" en "vluchtmogelijkheid". Deze twee specificaties blijken met elkaar in wisselwerking te staan, doordat de inbreker zich beurtelings de vragen stelt "val ik op?" en "hoe kan ik dan weg?".

Nadat we de belangrijkste relaties in hun algemeenheid (voor alle dadertypen tesamen) hebben genoemd, maakten we een uitsplitsing van de belangrijkheid per dadertype.

Bij de jongere dadertypen bleek het criterium "toegankelijkheid" bij de keuze van buurt en woningtype belangrijker dan bij de oudere dadertypen. Bij de oudere dadertypen ligt het accent bij deze keuze meer op het criterium "pakkans". Ook zijn er verschillen tussen avondbrekers en nachtinbrekers. Voor beide dadertypen is "pakkans" een belangrijk criterium, maar bij de avondbrekers geldt dit in relatie tot de **bewoners** (ze durven/willen niet inbreken waar bewoners thuis zijn), voor **nachtinbrekers** is "pakkans" belangrijker in relatie tot hun **werkwijze**: zij kiezen relatief vaker dan avondbrekers voor een stille werkwijze.

In het derde en laatste deel van de paragraaf hebben we vanuit de verfijnde theorie een blik geworpen op de preventiepraktijk. Daarbij hebben we op grond van de belangrijk gebleken relaties uit het model een prioriteitenlijst van preventiemaatregelen opgesteld. Maatregelen die gericht zijn op vergroting van de pakkans zijn boven aan gezet (kans om opgemerkt te worden vergroten/ mogelijkheden tot vluchten beperken), omdat "pakkans" voor inbrekers het belangrijkste keuzecriterium is gebleken. Tot slot hebben we een aantal maatregelen uit de lijst genuanceerd op grond van de dadertypologie. Zodoende kan de maatregel "verhoogde surveillance op gevoelige uren (winteravond)" worden genuanceerd naar de plaats/buurt, waar deze surveillance nodig is. Bij de behandeling van het gebruik van de theorie in de praktijk is geen volledigheid nagestreefd. Dit was ook niet mogelijk gezien het feit dat met name de kwalitatieve gegevens nog beperkingen kennen. De conclusies zijn gebaseerd op 38 interviews en zijn vooral op de punten waar geen koppeling kan worden gelegd met het statistische materiaal nog enigszins wankel.

Voortzetting van de gegevensverzameling, zowel kwantitatief als kwalitatief, zal in de toekomst de gewenste volledigheid en zekerheid kunnen opleveren.

Deze rapportage (deel A) vormt daarvoor, in combinatie met de handleidingen (deel B) een bruikbaar vertrekpunt.

LITERATUURLIJST

Bennett, T., en R. Wright, Burglars on Burglary, Gower, Cambridge, 1984.

Clarke, R. en D. Cornish, Modelling Offenders' Decisions: a Framework for Research and Policy. In: Crime & Justice, Vol. 6, Chicago, 1985.

Molenaar, R., Spreiding van inbraken, een onderzoek naar de invloed van ruimtelijke factoren op de inbraakdichtheid naar buurt in Haarlem. Bureau Criminaliteitspreventie, Amsterdam, 1988.

Soomeren, P. van, Criminaliteit en Gebouwde Omgeving, Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Den Haag, 1987.

Werkmap Voorkoming Misdrijven, hoofdstuk Inbraken, A.G. van Dijk, A.F. de Savornin Lohman, P.F. van Soomeren, Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven, Den Haag, 1988.

Hypothesen

1. (Plaats x delict).

In de grote steden zullen relatief meer insluipingen plaatsvinden, in middelgrote tot kleine steden zullen insluipingen minder vaak voorkomen, terwijl in de kleinste nederzettingen juist weer veel zal worden ingeslopen.

De verklaring ligt in de mate van toegankelijkheid: in grote steden is deze relatief hoog gezien de slechte staat van het hang- en sluitwerk in de oudere gedeelten van de stad. In de kleine nederzettingen zal de toegankelijkheid worden vergroot door het bewonersgedrag: in een dorp zal men minder nauwkeurig zijn met het afsluiten van deuren en ramen.

2. (Plaats x seizoen).

In toeristische trekpleisters relatief meer inbraken tijdens het hoogseizoen.

De verklaring wordt gezocht in een verminderde pakkans: door de drukte tijdens het hoogseizoen neemt wellicht de sociale controle af.

3. (Plaats x dag).

In gemeenten met veel uitgaansgelegenheden meer inbraken op zaterdag en zondag.

We nemen hierbij aan dat na het "stappen" de pakkans lager wordt ingeschat door alcohol- en/of drugsgebruik.

4. (Plaats x tijdstip).

In plaatsen met veel uitgaansgelegenheden valt een grote piek in het aantal inbraken waar te nemen op uitgaanstijdstippen (vrijdag-/zaterdag-avond/-nacht) dan in plaatsen met weinig/geen uitgaansgelegenheden.

Verklaring: op de uitgaansavonden en -nachten wordt de pakkans (door alcohol-/drugsgebruik) lager ingeschat dan op doordeweekse avonden/nachten (zie ook hypothese 3).

5. (Plaats x zijde).

In de grote steden zal relatief meer aan de voorzijde worden ingebroken dan in kleinere steden.

De verklaring: in grote steden over het algemeen minder sociale controle waardoor het gevaar van de hogere zichtbaarheid (=pakkans) aan de voorzijde van minder belang wordt.

6. (Plaats x werkwijze, extra poging, gereedschap).

Op deze plaats combineren we een aantal hypothesen gezien het onderlinge verband tussen de variabelen. We verwachten een ander patroon in de werkwijze, de extra pogingen en het gebruik van gereedschap tussen plaatsen indien de sociaal-economische status fluctueert.

In rijkere gemeenten zal men zwaarder, inventiever en vasthoudender te werk gaan dan in minder rijke gemeenten.

De verklaring komt van 2 kanten: enerzijds zal de hogere buit de inbreker motiveren meer breekwerk te verrichten, anderzijds zal een hogere 'buit' de bewoner doen besluiten extra beveiliging aan te brengen (slechtere toegankelijkheid).

7. (Plaats x aanwezigheid).
In forenzen-gemeenten zal relatief meer overdag worden ingebroken dan in andere gemeenten.
 In forenzen gemeenten zal, naar we aannemen, de afwezigheid overdag hoger zijn dan in niet-forenzen gemeenten.
8. (Plaats x ontvreemde goederen).
Naarmate een gemeente een hogere sociaal-economische status heeft, zal de gemiddelde buit per inbraak hoger zijn.
 De verklaring is enigszins triviaal: er is eenvoudig meer buit. Of de verwachting ook uitkomt is onzeker: immers de gemiddelde sociaal-economisch status per plaats is een grove maat en zegt bijvoorbeeld weinig over de verschillen in rijkdom per wijk of buurt. We zouden kunnen veronderstellen dat in een stad de inbraken juist in de rijkere wijken geconcentreerd zijn. Misschien is het beter deze hypothese te formuleren op buurtniveau:
Hoe rijker de buurt, hoe hoger de buit.
9. (Delictsoort x seizoen): zie paragraaf 1.3.
10. (Delictsoort x tijdstip): zie paragraaf 1.3.
11. (Delictsoort x objectsoort): zie paragraaf 1.3.
12. (Delict x zijde): zie paragraaf 1.3.
13. (Delictsoort x verdieping).
Bij eengezinswoningen op de begane grond zullen meer echte inbraken plaatsvinden, terwijl op de hogere verdiepingen meer zal worden ingeslopen.
 De verklaring ligt in de toegankelijkheid: we nemen aan dat op de begane grond meer aandacht wordt besteed aan technopreventie, terwijl op de verdiepingen vaker een raam of deur zal openstaan.
14. (Delictsoort x opening).
Er zal relatief bij ramen meer worden ingeslopen dan bij deuren, terwijl bij deuren het echte breekwerk geconcentreerd is.
 De verklaring zoeken we weer in de toegankelijkheid: bij deuren zal de aandacht voor het afsluiten wellicht groter zijn.
15. (Delictsoort x aanwezigheid): zie paragraaf 1.3.
16. (Delictsoort x ontvreemde goederen).
Bij een echte inbraak verwachten we een hogere gemiddelde buit dan bij een insluiping
 Immers een echte inbraak zal pas plaatsvinden als de inbreker zeker is dat het wat opbrengt; bij insluipen zal het toeval een grotere rol spelen.
17. (Seizoen x tijdstip): zie paragraaf 1.3.
18. (Seizoen x opening).
In de zomermaanden zal men relatief vaker door ramen binnenkomen dan in de winter.
 De verklaring ligt voor de hand: in de zomer heeft men vaker een raam open staan dan in de winter (betere toegankelijkheid).
19. (Seizoen x gereedschap): zie paragraaf 1.3.

20. (Dag x tijdstip).
Op vrijdag en zaterdag zal relatief meer worden ingebroken op tijdstippen tussen 0.00 uur en 06.00 uur.
 De achterliggende reden is dat op uitgaansavonden er relatief meer wordt ingebroken door een lager ingeschatte pakkans en een sterkere motivering voor vooral de jonge inbreker. Zie ook hypothese nr. 3 en 4.
21. (Dag x werkwijze, gereedschap).
In het weekend komen lichtere werkwijzen meer voor dan de zwaardere MO's.
 We gaan er van uit dat er dan meer gelegenhedscaders op pad zijn, die minder voorbereidingen treffen en dus ook minder goed uitgerust zijn met zwaar gereedschap.
22. (Tijdstip x opklimming via).
's Nachts relatief opklimming dan overdag.
 Opklimmen is een opvallende bezigheid, waardoor de pakkans wordt vergroot. 's Nachts zal de pakkans bij opklimmen minder zijn door de slechte zichtbaarheid.
23. (Tijdstip x werkwijze).
's Nachts wordt relatief meer gebruik gemaakt van stille werkwijzen dan overdag
 Het achtergrondlawaai werkt overdag als camouflage voor de meer lawaaiige werkwijzen (lagere pakkans).
24. (Tijdstip x extra poging).
Overdag wordt er relatief vaker een extra poging gewaagd dan 's nachts.
 Verklaring: als het met de subtiele (stille) methode niet gaat, blijft vaak allen nog "geweld" over, en dat is 's nachts te link in verband met de alom heersende stilte.
25. (Tijdstip x gereedschap).
Stille gereedschappen (boor, valse sleutel) worden 's nachts relatief vaker gebruikt dan lawaaiige gereedschappen (breekijzer, steen).
 Verklaring: de lawaaiige gereedschappen brengen 's nachts een te hoge pakkans met zich mee.
26. (Objectsoort x werkwijze): zie paragraaf 1.3.
27. (Objectsoort x extra poging): zie paragraaf 1.3.
28. (Objectsoort x gereedschap).
Bij woningen verwachten we zwaarder gereedschap dan bij niet-woningen.
 Verklaring: niet-woningen hebben lichter hang- en sluitwerk (beter toegankelijk) dan woningen, waardoor zwaar gereedschap niet nodig is.
29. (Woningsoort x werkwijze, gereedschap , extra poging).
 Hier zijn een drietal hypothesen gecombineerd vanwege de sterke samenhang tussen de variabelen.
Bij luxere woningen (villa's) zal een relatief zwaardere MO en gereedschap worden gebruikt en er vaker een extra poging plaatsvinden.
 De verklaring kan weer gezocht worden in de mate van technopreventie en de buithoogte.

30. (Zijde x verdieping, zijde x opklimming).
Het opklimmen langs een gevel naar een hogere verdieping zal relatief vaker aan de achterzijde voorkomen dan aan de voorzijde.
 Een opvallende wijze van inbreken zoals opklimmen vraagt om een slechtere zichtbaarheid - deze is aan de achterzijde over het algemeen kleiner dan aan de voorzijde.
31. (Zijde x opening).
We verwachten aan de voorzijde relatief meer inbraken via de deur en relatief minder via het raam, dan aan de achterzijde.
 De verklaring: aan de voorzijde zijn de deuren eenvoudiger toegankelijk doordat daar de brievenbussen zijn. Ramen zijn aan de voorzijde juist moeilijker toegankelijk (vaak geen openstaand raam aanwezig).
32. (Zijde x werkwijze, gereedschap).
We verwachten dat aan de achterzijde de zwaardere werkwijze relatief vaker voorkomen.
 Ook hier is de verklaring de kleinere pakkans door slechte zichtbaarheid.
33. (Zijde x extra poging).
Aan de achterzijde meer extra pogingen dan aan de voorzijde.
 Verklaring: aan de achterzijde heeft men beter de gelegenheid om langer bezig te zijn c.q. een extra poging te wagen (geen kans om door passanten op straat opgemerkt te worden).
34. (Verdieping x opening).
We verwachten dat er op de begane grond minder vaak door een raam wordt binnengedrongen dan op hogere verdiepingen.
 De verklaring is het bewonersgedrag: op de bovenetage(s) laat men de ramen eerder open staan.
35. (Verdieping x werkwijze, gereedschap).
Op de verdiepingen worden relatief minder zware werkwijzen en gereedschappen gebruikt dan op de begane grond.
 Ook hier geldt de verklaring van de mate van technopreventie en het bewonersgedrag (sluiten van ramen en deuren).
36. (Verdieping x extra poging).
We verwachten op verdiepingen relatief minder vaak een extra poging dan op de begane grond.
 Achtergrond is het slechter afsluiten van deuren en ramen op de hogere etages.
37. (Verdieping x aanwezigheid).
Tijdens de aanwezigheid van bewoners zal er relatief meer op de begane grond worden ingebroken dan op de hogere verdiepingen.
 De verklaring: bij aanwezigheid is de pakkans hoger, en zal de inbreker afhankelijk zijn van een snelle methode - bovendien is bij aanwezigheid de kans groter dat op de begane grond een deur of raam openstaat, bijvoorbeeld 's nachts als de bewoners slapen, zodat de toegankelijkheid van de begane grondverdieping groter is.

38. (Opklimming via x opening).
Op hogere verdieping wordt relatief meer door het raam binnengedrongen en relatief minder via de deur.
 Voor de verklaring verwijzen we naar hypothese 34.
39. (Opklimming via x werkwijze, gereedschap).
Bij opklimmen lichtere werkwijzen en gereedschappen dan wanneer men niet opklimt.
 Zie voor verklaring hypothese 35.
40. (Opklimming via x aanwezigheid).
Geen opklimming bij aanwezigheid, wel opklimming bij afwezigheid.
 Zie ook hypothese 37. Verklaring: bij aanwezigheid deuren en ramen ook op de begane grond minder goed afgesloten, bij afwezigheid alleen op bovenverdieping.
41. (Opening x werkwijze).
We verwachten bij deuren relatief meer forceren, en bij ramen meer uitnemen en breken.
42. (Opening x extra poging).
We verwachten dat bij deuren relatief vaker een extra poging wordt ondernomen dan bij ramen.
 Achtergrond: deuren krijgen meer aandacht krijgen bij (en bieden meer mogelijkheden tot) beveiliging.
43. (Opening x gereedschap).
De verwachting luidt dat bij deuren zwaarder gereedschap wordt gebruikt en bij ramen lichter.
 De verklaring ligt in de toegankelijkheid: bij deuren wordt meer aandacht besteed aan de technopreventie.
44. (Opening x aanwezigheid).
Bij aanwezigheid wordt er relatief vaker via de deur ingebroken.
 De achtergrond zoeken we weer in de zorgvuldigheid van het afsluiten: bij aanwezigheid zal de deur niet altijd op slot zijn (nachtslot!), bij afwezigheid wel.
45. (Werkwijze x extra poging).
Bij lichtere werkwijzen relatief vaker een extra poging, dan bij zwaardere.
 De verklaring ligt voor de hand: bij zwaardere werkwijzen is de kans dat de eerste keer raak is groter.
46. (Werkwijze x extra poging): zie paragraaf 1.3.
47. (Extra poging x gereedschap).
Bij zwaarder gereedschap verwachten we minder vaak een extra poging.
 Zie hypothese 45. Ook hier geldt weer dat bij zwaar gereedschap de kans groter is dat het de eerste keer lukt.
48. (Extra poging x aanwezigheid): zie paragraaf 1.3.
49. (Extra poging x ontvreemde goederen).
We verwachten dat bij een hoge buit er vaker sprake is geweest van een extra poging om binnen te komen.
 Indien de inbreker veel verwacht zal hij eerder een extra poging wagen. We gaan er bij deze hypothese van uit dat de werkelijke buit vergelijkbaar is met de verwachte buit.
50. (Gereedschap x aanwezigheid): zie paragraaf 1.3.

51. (Gereedschap x ontvreemde goederen).
Bij zwaar gereedschap verwachten we een grotere buit.
De verklaring: indien er 'zwaar' gereedschap wordt gebruikt zullen we te maken hebben met inbrekers die een grote buit verwachten.
52. (Aanwezigheid x ontvreemde goederen).
We verwachten dat bij aanwezigheid de gestolen goederen van mindere waarde zullen zijn.
Indien de bewoners thuis zijn zal de inbreker minder gelegenheid hebben om naar waardevolle voorwerpen te zoeken (sieraden bewaart men vaak in de slaapkamer en veel inbrekers zullen het niet durven om daar te gaan zoeken als de bewoners daar liggen te slapen).

■

■

BIJLAGE 2: HELING-VRAGEN DADERINTERVIEWS

Bij 17 van de 38 interviews zijn als extraatje zeven vragen over heling gesteld. Het doel daarvan was niet zozeer om extra informatie te verkrijgen, maar om uit te proberen of vragen naar heling iets op kan leveren.

Omdat de resultaten niet tegenvielen, worden in deze bijlage de resultaten van die zeven vragen gepresenteerd.

Allereerst werd gevraagd of de inbreker al voordat hij een inbraak ging plegen, wist aan wie hij de buit zou gaan verkopen. Tabel 1 geeft een overzicht.

Tabel 1: heler al bekend voor inbraak

ja, (bijna) altijd	7
soms	4
nee, (bijna) nooit	4
eerst niet, later wel	2
totaal	17

In 7 gevallen was de heler van tevoren bijna altijd bekend. Vier geïnterviewden gingen bijna altijd op pad zonder dat ze een afnemer hadden. Twee daders deden dat aanvankelijk ook, maar later zorgden zij ervoor dat ze er wel zeker van waren dat ze hun spullen kwijt konden.

We zullen nu bekijken hoe snel de inbreker zijn buit doorverkocht.

Tabel 2: tijdstip van verkoop buit

zo snel mogelijk na inbraak	15
wachtte een paar dagen	1
soms snel erna, soms na een tijd	1
overig	1
totaal	17

■ Eén dader verkocht waardepapieren direct door, maar video-apparatuur pas later.

■ Een andere dader wachtte bij al zijn spullen een paar dagen met verkopen. Bijna alle geïnterviewden zorgden echter dat ze hun buit zo snel mogelijk kwijt waren.

We zullen nu bekijken of de gestolen goederen altijd aan dezelfde persoon werden verkocht of steeds aan een andere.

Tabel 3: heler al dan niet altijd dezelfde persoon

steeds dezelfde persoon	5
een paar vaste personen	8
steeds anderen	4
overig	<u>1</u>
totaal	17

Eén dader verkocht gestolen waardepapieren altijd aan dezelfde persoon, maar had voor video-apparatuur steeds andere afnemers. De helft van de ondervraagde inbrekers bleken hun goederen af te zetten bij een paar vaste personen. Vijf daders hadden één vaste heler.

Vervolgens werd gevraagd of de heler een goede vriend of kennis was. Tabel 4 geeft een overzicht.

Tabel 4: relatie met heler

heler was goede vriend of kennis	6
heler was soms vriend, soms onbekende	2
heler was meestal onbekende	7
ik verkocht meestal zelf	-
overig	<u>2</u>
totaal	17

De dader kende de heler bijna even vaak wel als niet persoonlijk. Eén dader kende zijn heler alleen van gezicht, van straat. Een ander kende de heler, een juwelier, wel, maar niet persoonlijk als vriend of kennis.

Tabel 5 geeft een overzicht van de factoren waar de dader op lette bij het zoeken van een heler.

Tabel 5: relevante factoren bij zoeken heler

dat hij hoge prijzen bood	7
dat hij alles wilde kopen	6
dat ik er op vertrouwen kon	
dat hij mij niet zou verlinken	9
dat zijn prijzen constant waren	5
dat hij me goede tips gaf	1
dat hij makkelijk door mij te vinden was	3
overig	2
onbekend	<u>1</u>
totaal	34*

*= Men gaf soms meer dan één mogelijkheid aan.

Het meest werd de factor genoemd dat de dader er op moest kunnen vertrouwen dat hij niet door de heler verlinkt zou worden. Daarna werd het kenmerk dat hij hoge prijzen bood, belangrijk gevonden al was één dader van mening dat het belangrijker was dat hij al zijn gestolen goed kwijt kon dan dat de geboden prijs hoog was.

Onder "overig" valt onder andere één dader die niet zelf een heler zocht aangezien de heler hem benaderd had om "op bestelling" goederen te ontvreemden.

We zullen nu bekijken waar de verkoop zoal plaatsvond.

Tabel 6: plaats van verkoop

woning	4
schuur	2
winkel	1
café	5
gokhal, casino	2
markt	-
overig	4
onbekend	<u>2</u>
totaal	20*

*= Men gaf soms meer dan één mogelijkheid aan.

Woningen en café's scoren bij de geïnterviewden relatief hoog als verkooppunt. Slechts één keer vond de verkoop plaats in een winkel en wel in een juwelierszaak (het ging hier om de juwelier die "bestellingen" plaatste bij de inbreker, zie de tekst onder tabel 5). Als overige antwoorden werden gegeven: op parkeerplaatsen, maakt niet uit, kan overal, afhankelijk van de omstandigheden, afhankelijk van het soort goederen (waardepapieren in het café maar apparatuur op straat). Eén geïnterviewde merkte op dat de verkoop weliswaar in het café plaatsvond, maar dat de daadwerkelijke aflevering van de buit vervolgens buiten het café onder vier ogen plaatsvond. Al met al een vrij diffuus beeld van de verkoopplaats.

Tenslotte is gevraagd of de inbreker direct op de heler afstapte of dat hij handelde via een tussenpersoon. Tabel 7 geeft een overzicht.

Tabel 7: gebruik van een tussenpersoon

inbreker stapte direct naar heler	15
soms direct, soms via tussenpersoon	1
meestal via tussenpersoon	-
overig	1
totaal	<u>17</u>

Bijna alle geïnterviewden stapten zelf naar een heler. Slechts één dader gebruikte soms een tussenpersoon. Onder "overig" valt de inbreker die niet zelf naar de heler stapte omdat dat bij hem de heler een "bestelling" plaatste.

Samenvatting

Overzien we de zeven vragen over heling, dan levert dat een beeld van haast en geringe vastigheid van de heling-fase op (heler lang niet altijd een bekende, vaak ook voor het plegen van de inbraak nog niet bekend, lang niet altijd dezelfde en verkoop op verschillende plaatsen). De verkoop gebeurt zo snel mogelijk na de inbraak, waarbij men direct op de heler afstapt. Ondanks deze haast is de factor "betrouwbaarheid" heel belangrijk bij de keuze van een heler.

Door de kleine aantallen (17 interviews) blijft het bij vermoedens.

Wat we wel met enige stelligheid durven zeggen, is dat het meenemen van vragen over heling in een eventuele volgende interviewronde de moeite waard is.